

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

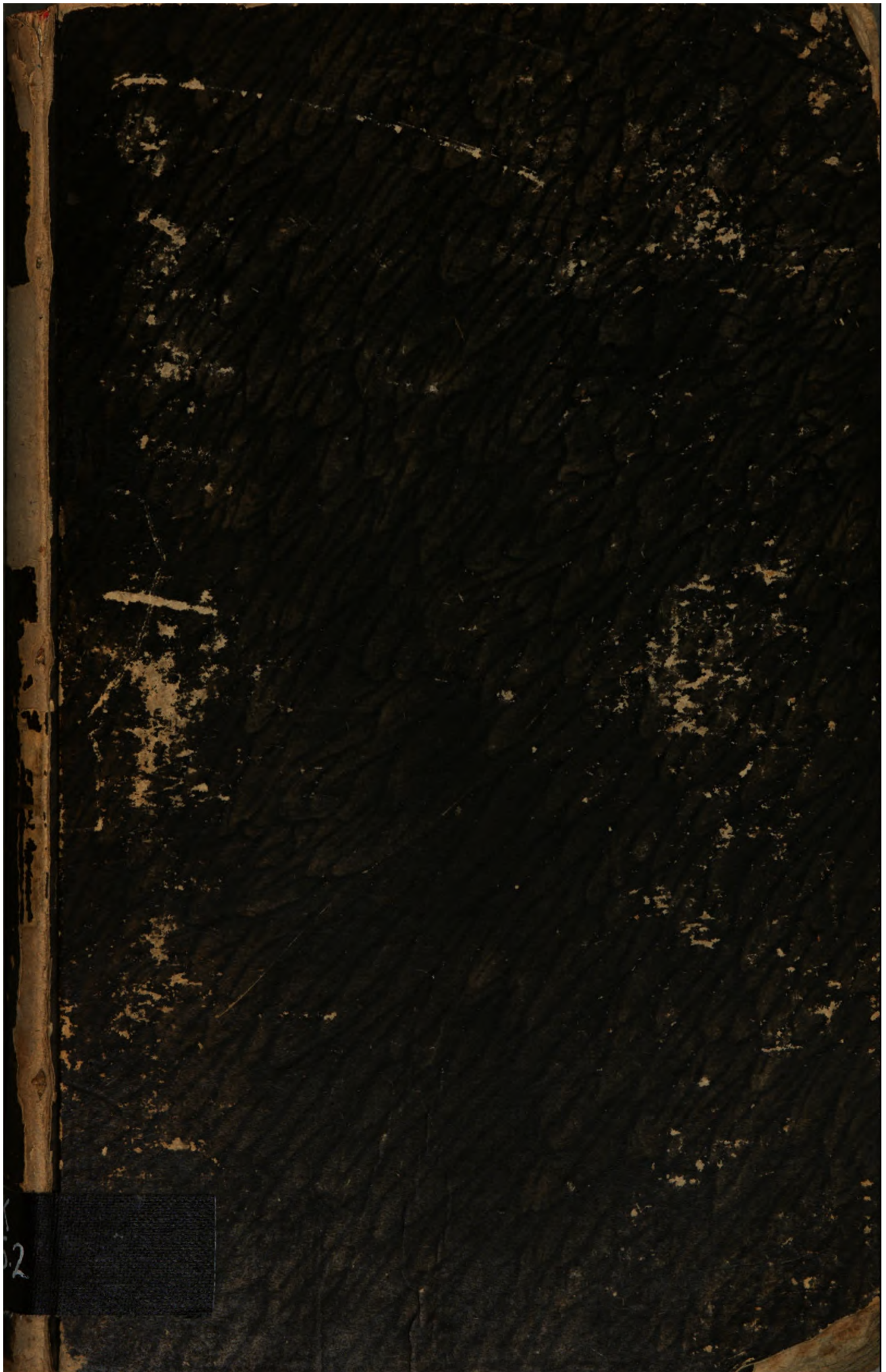
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

ORIENTAL INSTITUTE
LIBRARY

OXFORD UNIVERSITY

S.PK

6455.2

VUL

3039786799

Firdausi

*Vindobona
Halle und Jena
Dece 1848*

CHRESTOMATHIA

S C H A H N A M I A N A.

IN USUM SCHOLARUM EDIDIT ANNOTATIONIBUS

ET GLOSSARIO LOCUPLETI INSTRUXIT

IOANNES AUGUSTUS VULLERS

PHILOSOPHIAE DOCTOR LITT. ORIENT. PRIVATIM DOCENS IN UNIVERSITATE

FRIDERICIA WILHELMIA RHENANA SOCIETATIS ASIATICAE

PARISIENSIS SODALIS.

BONNAE MDCCCXXXIII.

IMPENSIS T. HABICHTI.

TYPIS REGIIS.

VIRO PERILLUSTRI

A. W. A SCHLEGEL

DOCTRINA OMNIS GENERIS INSIGNI

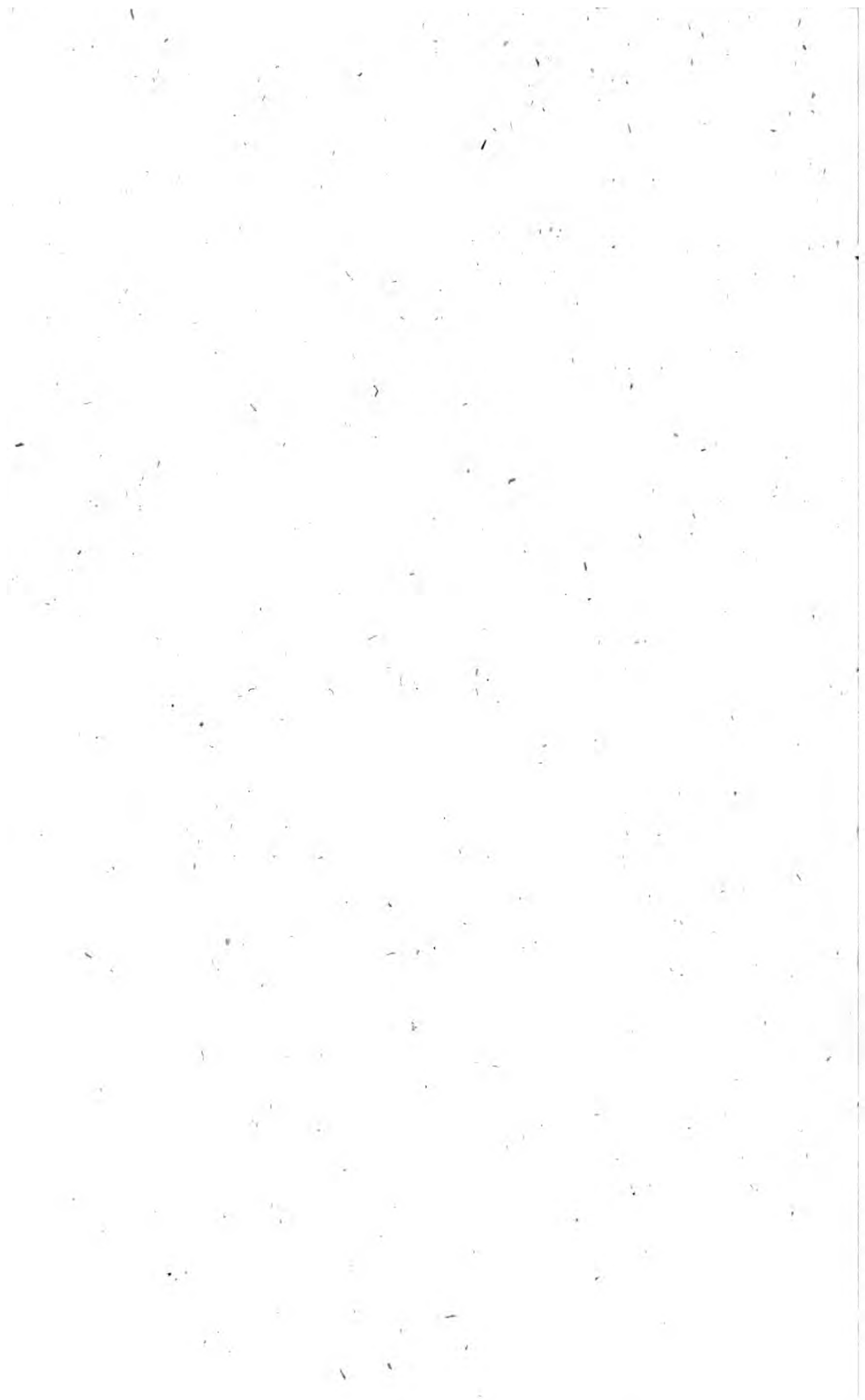
INDICARUM LITTERARUM PRINCIPI

MAGISTRO ET FAUTORI SUO DILECTISSIMO

EX GRATISSIMI ANIMI SENSU

D. D. D.

EDITOR.

P R A E F A T I O.

Quum ante hos duos annos in alma Universitate Fridericia Wilhelmia Rhenana Persicae linguae docendae munus primum susciperem, et qui Persicis litteris addiscendis strenuam operam navarent, auditores haud paucos me invenisse magnopere laetarer, in hoc totus incubui, ut discipulos et optima et facillima ratione Persarum sermonem docerem. Sed quam difficile sit, linguam peregrinam addiscere, si necessaria desint subsidia et adminicula, grammaticam dico et lexicon, optime novit, qui talibus auspiciis exotici sermonis cognitionem sibi comparaverit. Etenim lexica, quae habemus, Persica CASTELLI, MENINSKII et RICHARDSONII et rarissime deprehenduntur, et nimio pretio veneunt, quam ut adolescentes litterarum studiosi talem librum sibi comparare possint. Grammaticarum quidem maior est numerus, sed nulla, fateor, ita adornata, ut iis aliquatenus satisficiat, quae nostro aevo merito a grammaticis postulantur. Quapropter iam ante duo de triginta annos

WILKENIUS, vir litterarum orientalium peritissimus, ut necessitati subveniret, scripsit *Institutiones suas ad fundamenta linguae Persicae*, quibus et *Chrestomathiam* et *Glossarium* adiunxit *). Quo in opere licet auctor grammaticam exhibuerit paulo breviorē, et quae e Persicis libris et editis et manuscriptis sunt excerpta, nonnunquam non satis accurate pertractaverit, tamen unicus est liber, qui tironibus in tanta lexicorum penuria commendari possit.

Quae quum ita sint, bene de Persicis litteris me meritum sperabam, si nova Chrestomathia una cum glossario edenda harum litterarum studiosis succurrerem. Quod autem Chrestomathiam *Schahnamianam* scripserim, hoc est, quae maximam partem constat capitibus e Schahname excerptis, duabus potissimum rationibus factum est: primum, ut iuvenes ad legendum praeclarum istud Persicarum litterarum monumentum, Schahname dico, impellerem, deinde vero, ne Arabici sermonis ignari Arabicis verbis et locutionibus, quibus abundant fere omnes libri persice conscripti, a linguae Persicae studio deterrerentur. Constat enim, Ferdusii solius poema praestantissimum incorrupta sermonis integritate prae ceteris operibus maxime eminere, quum, qui post poetam vixere, Persarum scriptores non solum, quibus indigerent, vocabula

*) Institutiones ad fundamenta linguae Persicae cum Chrestomathia maximam partem ex auctoribus ineditis collecta et Glossario locupletati edidit Fr. Wilken Lips. 1805.

ex Arabicis sumerent, sed etiam omnes, quae placerent, voces et locutiones Arabicas Persico sermoni immiscerent, ita ut Arabicae linguae imperitus illorum scriptorum opera minime intelligere possit. Qua autem via et ratione tantum abest, ut Persicae linguae studiosos impediam, quo minus Arabicas litteras tractent, ut omnibus viribus illos hortor, ut Arabicum sermonem, ad intelligendos Persarum libros maxime necessarium, perdiscere studeant.

Nec me reprehensum iri confido, quod in meam Chrestomathiam iam ab aliis edita receperim, ineditum autem nullum in illa inveniat. Elsi enim, quantum in me est, enisus sim, ut codices Schahnamii ad certum quoddam tempus mihi commodarentur, tamen, quod ardentissime optaveram, adipisci haud potui; Parisiis autem, quum degerem, de excerptis e Schahname edendis nondum cogitavi. Ut igitur semel edita denuo typis mandarem, vi quasi coactus, illas tantum partes divulgandas curavi, quae aut nimis vitiose sunt editae, aut in libris rarissimis inveniuntur, ita ut omni fere ex parte ineditorum instar haberi possint.

Quod primo loco posui (p. 1 — 25.), fragmentum ex historia Alexandri magni, primum edidit WILKENIUS e duobus codicibus, qui Gotingae servantur in bibliotheca Academiae Georgicae Augustae *). Textum autem exhibent tam

*) V. Institut. ad fund. ling. Pers. p. 189 — 209. coll. praefat. p. VII. et VIII.

vitiosum et negligenter exaratum, ut sine aliorum codicum ope haec Chrestomathiae illius pars minime intelligi possit. Adiutus duorum codicum Parisiensium collatione, quam in proprium usum diligentissime institutam praeceptor meus dilectissimus SILV. DE SACY, quum Parisiis commorarer, benignissime mecum communicavit, fragmentum de integro facere studui, adiectis simul in margine annotationibus criticis et variis codicum lectionibus.

Secundum fragmentum (p. 26 — 70.), de Salsero, Sami filio, agens enarrat, quomodo infantem ob albos capillos primum a patre repudiatum et expositum, sed leaena et ave Simurg salvum et incolumem servatum, tandem pater, miseratione et poenitentia commotus, libentissimo animo denuo receperit, et haud multo post ad regem Minutschih, iuvenis videndi desiderio flagrantem, adduxerit, a quo veste regia et donis pretiosissimis ornatus feudo solemniter ritu donatus est. Quod, ut specimen esset editionis suae Schahnammii, WAHLIUS volumini quinto Fodinarum Orientis inseruit *), et non solum annotationibus, sed etiam versione germanicis versibus conscripta instruxit. Usus est codice suo veteri cum aliis manuscriptis collato **). Sed licet in textu emendando ma-

*) V. Fundgruben des Orients Tom. V. p. 233 — 264. et p. 351 — 389.

**) De quo plura in Fundgrub. des Orients Tom. V. p. 109. et 110.

gnam operam et diligentiam adhibuerit, saepius tamen versus non intelligens falsas lectiones veris praetulit, aut metrum neglexit, aut reiectis genuinis versibus spurios recepit. Idem fragmentum legitur in editione Schahnami, quae Calcuttae prodiit *), sed emendatius et maiori cura pertractatum. Ex duabus hisce fragmenti editionibus, diligentissime inter se comparatis, nova mea orta est editio, in qua quid praestitum sit, optime intelligitur ex variis utriusque editionis lectionibus, quae in commentario nostro critico recensentur **), accurate examinatis et cum textu nostro comparatis.

Tertium fragmentum (p. 71 — 86.) de libro fabularum, Calila et Dimna inscripto, agens, quum praeceptor meus summe venerandus SILV. DE SACY ad quatuor codices diligentissime editum primum in lucem protulerit ***), integrum fere et immutatum in Chrestomathiam recepi.

Ultimo loco alius carminis epici specimen ponere placuit, Schahnami, quod ad stilum et sermonis integritatem attinet, simillimi. Poema inscriptum est *Barsunama* (برزونامة) i. e. liber de Barsuo, quia Barsui, Persarum herois, Ru-

*) The Schah Namu, Calcutt. 1811. vol. I. p. 149—167.

**) Quam in notis criticis huius fragmenti invenies, locutio *vulgaris lectio*, e Wahlii annotationibus desumpta, intelligenda est de communi aliorum codicum lectione, ab illa, quam Wahlii codex offert, diversa. Quae quidem appellatio, etsi a re aliena mihi videbatur, tamen nil mutare volui.

***) V. Notices et Extraits des Manuscrits etc. Tom. X. p. 140 — 153.

stemi nepotis, fata et res gestas sexaginta circiter mille versibus celebrat. De carminis auctore et tempore, quo scriptum est, nil certi se dicere posse contendit G. L. KOSEGARTENUS, qui primus hancce Barsunamii particulam e codice Parisiensi in Fodinis Orientis excusam versibus germanicis reddidit *). Textus coniecturis emendandi haud raro occasio mihi obvenit, quum KOSEGARTENUS non solum vitia quaedam corrigenda reliquerit, sed etiam saepe contra metrum peccaverit.

Ad metrum quod attinet, unum idemque in omnibus utriusque poematis epici fragmentis invenitur, scil. *Bacchiacum*, Arabice متقارب *coniunctum* appellatum, quo Persae saepissime, Arabes rarius utuntur. Pedes sunt Bacchii, excepto quarto i. e. ultimo utriusque hemistichii pede, qui in Iambum est decurtatus**), ut schema sit

v — — | v — — | v — — | v —
v — — | v — — | v — — | v —

Quod sequitur Chrestomathiae nostrae *Glossarium Persico-Latinum*, ut maiori sit discipulis usui et utilitati, complectitur etiam omnia alius fragmenti vocabula, quod e Schahnamio excerptum primum edidit IUL. MOHL in libello, cui titulus est: *Fragmens relatifs à la Religion*

*) V. Fundgrub, des Orients Tom. V. p. 309 — 325.

**) V. plura de hoc metro in FREITAGII Darstellung der arabischen Verskunst p. 128. 141. et 280. et GLADWINI Dissertations on the Rhetoric, Prosody and Rhyme of the Persians. p. 81. et 87.

de Zoroastre, extraits des manuscrits Persans de la bibliothèque du Roi. Paris 1829 *).

In quo elaborando summis viribus contendi, ut vocum significationes, ex ipsis fontibus diligentissime haustas, quantum in glossario fieri potest, ad praecepta logica optime digererem earumque auctoritatem locorum delectu haud spernendo semper firmarem. A more usu recepto, vocabula Persica secundum litterarum ordinem disponendi, recedens, etymologicum ordinem ea potissimum ratione praetuli, ut Persicae linguae studiosi, derivata cum verbis primitivis uno quasi intuitu videntes **), interiorum sermonis structuram et conformationem magis cognoscerent, atque singula vocabula facilius memoriae tradere possent. Hoc igitur consilio verbis simplicibus subiuncta sunt verba cum praepositionibus composita et quae ab illis derivantur nomina et adiectiva; vocabula autem, quorum origo incerta aut ambigua mihi videbatur, litterarum ordine explicata invenies. Voces ex duobus aut pluribus vocabu-

*) Idem liber germanice versus et annotationibus a nobis instructus prodit paulo post sic inscriptus: *Fragmente über die Religion des Zoroaster, aus dem Persischen übersetzt und mit einem ausführlichen Commentar versehen, nebst dem Leben des Ferdusi aus Dauletschah's Biographien der Dichter. Mit einem Vorworte von Hrn. Prof. Windischmann. Bonn 1831.*

**) Derivata typis minusculis a primitivis in Glossario sunt distincta.

lis compositas, quum *separatim* exhibitas tiro-
nes saepissime turbare expertus sciam, atque
impedire, quo minus Persarum opera recte in-
telligant, et in textu et in glossario fere semper
uno vocabulo conscribere placuit. Talia com-
posita in lexico nostro, prout primum sese ob-
tulerint, modo sub prima vocis compositae parte
sunt disposita, modo sub altera. Denique verba
Arabica, ne cum Persicis confunderentur, littera
a. praeposita semper distinximus.

Praeterea et novam viam in quaerendis Per-
sici sermonis verborum originibus sum ingressus.
Quum enim Sanscritam linguam et Persicam so-
rores esse existiment, qui utriusque sermonis
cognitione excellunt, Persici vocabuli formam
primitivam, ex Indico idiomate petitam, ubi
fieri potuit, semper adieci *). Quod quam dif-
ficile sit, satis apparet, quum leges, quas sequi
oportet in comparandis utriusque linguae voca-
bulis, nondum sint bene constitutae. Quare
lectorem benevolum rogatum volo, ut hunc exi-
guum conatum minime perfectum et absolutum
habeat, sed potius speciminis loco accipiat, quo
Persicarum litterarum studiosi, adhibito Indo-
rum sermone, ad indagandas verborum origines
magis magisque impellerentur.

*) Saepius in Persicis vocabulis, praeter formam san-
scritam primitivam, aliud quoddam incrementum, haud
satis notum, latere videtur, quod littera *y* indicabitur
ex. gr. voc. درخت quod ex. sanscrito themate दृ et par-
ticula quadam affixa constare videtur.

In extremo libro, ne operis moles nimis accresceret, paucos tantum locos eosque difficilimos explicare studui.

Atque haec quidem hactenus. Restat, ut praedicem summam REGIS Borussorum augustissimi munificentiam et liberalitatem, qua Chrestomathiae typis imprimendae facultas mihi concessa est. Non enim solum ad edendum hunc librum Persicis typis regia munificentia instructa est bibliotheca nostra academica, sed etiam, qui res sacras et scholasticas administrat, summus senatus, viginti exemplaria se emturum professus, in hoc opere perficiendo benignissime me adiuvit. Gratiae porro agenda sunt praecceptorum meo pie semper colendo SILV. DE SACY, qui versuum quorundam difficilium et interpretationem et lectionis varietatem, e codicibus et Schahnamii editione Calcuttensi Macani Turneri diligenter erutam, libentissimo animo mecum communicavit. CHRIST. LASSENI quoque, amici doctissimi, in comparandis Sanscritis et Persicis vocabulis auxilium et adiumentum, sponte mihi oblatum, grata semper memoria prosequar. Postremo ut hocce opusculum tironibus commodosit, et Persicarum litterarum studium et iuuet et augeat, etiam atque etiam opto.

Scribebam in Universitate Fridericia Wilhel-mia Rhenana, Idibus Ianuariis MDCCCXXXIII.

IOANN. AUG. VULLERS.

SIGLORUM EXPLICATIO.

- B. seu Burh.* Burhani katiu (برهان قاطع) lexicon Persicum. Calcutt. 1818.
- Ch.* Chrestomathia nostra Schahnami-ana. (*Prior numerus fragmentum, alter versum indicat.*)
- F.* Fragmens relatifs à la Religion de Zoroastre. Paris 1829. (*Numerorum, qui litt. F. sunt adiuncti, primus paginam, secundus versum denotat.*)
- Ferh.* Ferhenghi Schuuri (فرهنگ شعوری) lexicon Persicum. Constant. 1736.
- Gul.* Sadii Gulistan ed. Semelet. Paris 1828.
- Hist.* Historia priorum regum Persarum. Viennae 1782.
- Men.* Meninskii lexicon Arabico-Persico-Turcicum ed. alt. Viennae 1780.
- Not.* Notices et Extraits des Manuscrits tom. IX., qui continet Mirchondi Hist. Ismaelitarum.
- Pend.* Silv. de Sacy Pend-Namèh. Paris 1819.
- Sam.* Wilkenii Hist. Samanidarum. Gotting. 1808.
-

CHRESTOMATHIA

SCHAHNAMIANA.

I.

رفتن اسکندر رومی پیش دارا

۱ چو بشنید دارا که لشکر زروم
بچنبید و آمد برین مرزوبوم^{۱)}
برفتند زاصطخر چندان سپاه
که از نیزیه^{۲)} بر باد بر بست^{۳)} راه
۵ همیداشت از پارس آهنگ روم
کز ایران گذارد بآباد بوم^{۴)}
چو آورد لشکر به پیش فرات
شمار سپه بود پیش از بتات^{۵)}
بگرد لب آب لشکر کشید

۱) Cqd. Par. : بیامد برین مرز آباد بوم
۲) Wilk.
۳) W. نست کز انبوه
۴) Ita recte Cod. Gott., consentit C. P. excepto بآباد, pro quo male scri-
ptum video. W. راند سپه را باد بوم. false et con-
tra metrum.
۵) Sensus: „Numerus exercitus
maior erat, quam commeatus“. C. P. ثبات

10 زجوشن⁶⁾ کسی آب دریا ندید
سکندر چو بشنید گامد سپاه
پذیره شدن را به پیمود راه
میان دو لشکر دو فرسنگ ماند
سکندر جهاندیدگانرا⁷⁾ بخواند
15 زهر گونه باوی سخن⁸⁾ راندند
سخنهای دارا پرو خواندند
چو سیر آمد از گفتن⁹⁾ رهنمای
چنین گفت کاکنون جز این نیست رای
که من چون رسولی شوم پیش او
20 همی¹⁰⁾ بر گرایم کم و بیش او
کم خواست پر گوهر¹¹⁾ شاهوار
یکی خسروی جامه زرنکار
یکی باره خوب¹²⁾ زرین ستام
بزین¹³⁾ اندرون تیغ زرین نیام

سخن Pro⁸⁾ . گرانمایگانرا C. G. 7) . زجوشش W. ⁶⁾
W. et C. G. 10) . شیر آمد از گفته W. 9) . همی W.
ببردند بالای W. 12) . بر مایه C. G. et P. 11) . همه
به بر W. 13)

25 سواری ده از رومیان بر گزید
که گویند ودانند گفت و شنید
زلشکر پیامد سپیده دمان
خود و نام بردار ده بخردان¹⁴⁾
چو آمد بنزدیک¹⁵⁾ دارا فرار
30 پیاده شد و برد پیشش نماز
جهاندار دارا مر اورا بخواند
بپرسید و نزدیک گاهش¹⁶⁾ نشاند
همه¹⁷⁾ نامداران فرو ماندند
برو در¹⁸⁾ نهان آفرین خواندند
35 ز دیدار واز فر و فرهنگ¹⁹⁾ اوی
زیلای وز شاه²⁰⁾ و آهنگ²¹⁾ اوی
همان گه چو²²⁾ بنشست بر پای خاست
پیام سکندر بیاراست راست

خور و نامبر وازده زخمان C. P. ترجمان W. vitiose 14)
و بر بزمگاهش C. G. 16) contra metr. نزدیک W. 15)
C. G. همان 17) W. 18) بر. 19) Sic ex con-
jectura. W. واز فرهنگ C. G. واز فرو و هنک W.
ازو فر و فرهنگ Al. C. P. فرهنگ 20) W. شاخ. 21) C. G.
چو omissio همانگه W. 22) اورنگ.

فخست آفرین کرد بر شهریار
40 که جاوید بادا²³⁾ سر تاجدار
سکندر چنین گفت کای نیک‌نام
بگیتی بهر جای گسترده‌کام
مرا آرزو نیست با شاه جنک
نه بر²⁴⁾ بوم ایران گرفتن درنگ²⁵⁾
45 بر آنم که اندر زمین اندکی
بگرم به بینم جهانرا یکی
همه راستی خواهم و نیکوئی
بویژه که سالار ایران توئی
اگر خاک²⁶⁾ داری تو از من دریغ
50 نشاید بریدن هوارا بتیغ²⁷⁾
چنین با سپاه آمدی پیش من

در. W. 24) . بادا ازین تاجدار C. P. باد این W. 23)
25) C. P. quod inter alia secundum Castellum et significat *magnitudo, dignitatis amplitudo*; quae quidem notio huc maxime quadrat, sed quum sola nitatur Golii auctoritate, in textum hoc vocabulum recipere non ausus sum.
نشاید هوارا سپردن به میغ W. 27) . مال C. P. 26)
نشاید سپردن هوارا چو میغ C. G.

نهء آگه از کم واز²⁸⁾ بیش من

چو رزم آوری با تو رزم آورم

ازین بوم بی جنک بر نگذرم

55 گزین کن²⁹⁾ یکی روزگار نبرد

بدین³⁰⁾ باش وزین³¹⁾ آرزو بر مگرد

که من سر نپیچم زجنک سران

وگر چند باشد سپاهی³²⁾ گران

چو دارا بدید آن دل ورای او

60 سخن گفتن فر وبلائی او

تو گفتی که داراست بر تخت عاج

ابا باره وفر وبا طوق³³⁾ وتاج

بدو گفت نام و نژاد تو چیست

که با فر وخت نشان تو کیست³⁴⁾

از کم وز C. P. از راه و کم C. G. از رای و کم W. 28) sed scripsi واز ob metrum. 29) Sic uterque Cod. Par. — W. vitiose. 30) W. et C. P. 31) W. واز. 32) C. G. سپه. 33) W. بی. وفر وزین تاج C. P. باره وطوق وبا فر W. 34) W. که C. G. که بر چهرهء تو نشان کیست. 34) که با فر وبا الت C. P. با فر وبادت نشان تو کیست

65 از اندازه کهنتران ^{alios} برتری
من ایدون ^{idoneus} گمانم که اسکندری
بدین فر وبلا و گفتار و چهر ³⁵⁾
مگر تخت را پروریدت سپهر
چنین داد پاسخ که این کس ³⁶⁾ نکرد
70 نه در آشتی ونه اندر نبرد
نه گویندگان بر درش ³⁷⁾ کمترند
که ³⁸⁾ بر تارك بخردان ³⁹⁾ افسرند
چنان شهریار چنان ⁴⁰⁾ انجمن
کجا خود پیام آرد از خویشتن ⁴¹⁾
75 سکندر نه زین مایه دارد ⁴²⁾ خرد
که از راه پیشینگان بگذرد
پیام سپهد بدین گونه ⁴³⁾ داد

که بر فر و ساخت نشان کسی Al. C P. نشان تو کیست
است. Scripsi ex coniect. sensu: „nam
quis tibi gloria et fortuna similis est.“ 35) C. P.
و گفتار مهر 36) W. کس این ord. inverso. 37) W.
افسران 38) C. P. نه male. 39) C. P. افسران.
40) W. شهریاری انجمن contra metrum. 41) In
al. Codd. hemist. 73. et 74. inverso ordine legun-
tur. 42) W. دار. 43) W. سپهداران چونیهها.

بگفتم بشاه آنچه 44) او کرد یاد
بیاراستندش یکی جایگاه
80 چنان چون بود درخور پیشگاه 45)
سپهدار ایران چو بنهاد خوان 46)
بسالار فرمود کورا بخوان
فرستاده را در زمان خواندند
جای 47) رسولانش بنشانند
85 چو نان خورده شد مجلس آراستند
می ورود 48) رامشگران خواستند
سکندر چو خوردی می خوش گوار
نهادی سبک جام را در کنار
چنین تا می 49) و جام چندی 50) بگشت
90 نهادن 51) ز اندازه اندر گذشت
دهنده پیامد بدارا و گفت

44) C. P. همه هرچه. 45) W. بارگاه. 46) W.
هم اندر زمان چونکه بنهاد. Al. C. P. جویها جوان
خوان. 47) C. P. بخوان. Quatuor hemistichia 81.
82. 83 et 84 desunt in uno C. G. 48) C. P. خوان
چنین نامی. Al. C. P. چنان نان. 49) C. P. و جام. W.
نهادند. C. G. 51) چندین. W. 50)

که رومی شد امروز با 52) جام جفت
بفرمود تا زو بپرسید 53) شاه
که جام نبیند 54) از چه داری 55) نگاه
95 بدو گفت ساقی که ای شاهفش
چه داری همی 56) جام زرین بکش
سکندر چنین داد پاسخ که جام
فرستاده را باشد ای نیک نام 57)
کز آئین چنین است وز رسم راه 58)
100 بپر جام زرین سوی گنج شاه
بخندید از آئین او شهریار
یکی جام پر گوهر شاهوار
بفرمود تا بر کفش بر نهند 59)
یکی سرخ یاقوت بر سر نهند

52) W. جام omisso. 53) W. پرسید contra metrum. 54) W. ببند. C. P. نبیند از چه. sed leg. sine dubio. 55) W. دار. 56) W. همین. 57) C. P. شادکام. 58) W. کز آئین. C. G. ایران جز این. ایران چنین است و راه. 59) W. کفش نهند. C. G. کفش پا بر نهند.

- 105 هم اندر زمان بازخواهان روم
کجا رفته بودند زین مرزبوم
زخانه بدان⁶⁰⁾ بزمگاه آمدند
خرامان بنزدیک شاه آمدند
فرستاده روی سکندر بدید
110 وبر⁶¹⁾ شاه رفت آفرین گسترید
بدو گفت کین قیصر⁶²⁾ اسکندرست
که بر⁶³⁾ تخت وبا گرز وبا افسرست
بدانکه که مارا بفرمود شاه
که رفتیم⁶⁴⁾ نزدیک او باز خواه
115 بر آشفتم مارا بدان⁶⁵⁾ خوار کرد
بگفتار با شاه پیگار کرد
چو از پادشاهیش⁶⁶⁾ بگر بختیم⁶⁷⁾

60) W. زخانه برین C. G. زیران در آن
61) W. pro vitioso بدان quod offert C. P. یلان
62) C. G. et P. مهتر
63) W. contra metr.
64) W. برقتیم C. P. با
65) W. sed scripsi پادشاهش W. et C. P. leg.
66) W. ex coniect. metro id flagitante.
67) W. بگر بختیم.

شب تیره اسبان بر انگیختیم (68)

ندیدیم ماندهء او بروم

120 دلیر آمدست او بدین (69) مرزوبوم

یکی (70) بر گراید سپاه ترا

همان گنج و تخت و کلاه ترا

چو گفت فرستاده بشنید شاه

فزون کرد سوی سکندر نگاه

125 سکندر بدانست کاندرا (71) نهان

چنین گفت (72) با شهریار جهان

همیبود تا تیره تر گشت روز

سوی باختر گشت کیتی فرور

بیامد بدهلیر (73) پرده سرای

130 دلاور باسب (74) اندر آورد پای

چنین گفت بان سواران خویش

بلند اختر و نامداران خویش

که مارا کنون جان باسب اندرست

68) W. اسپانرا بکیختم. In cod. G. et P. de-
sunt hemist. 117 et 118. 69) W. آبدست اندرین.

70) W. همی. 71) C. P. اندر. 72) W. چه گفتند.

73) W. بیامدند هیز. 74) W. با اسب contra metr.

چو سستی کند بادم آید (75) بدست
135 همه (76) بادپایان بر (77) انگیختند
زپیش جهاندار بگریختند
چو دارا سر افسر واو (78) ندید
بتاریکی (79) از چشم شد نابدید (80)
نگهبان فرستاد هم در زمان (81)
140 بنزدیکی خیمهء بدگمان
چو رفتند پیداردل رفته بود
که بخت چنان (82) پادشه خفته بود
پس او فرستاد دارا سوار (83)
دلیران و پرخاشجویان هزار
145 چو باد از پس او همی تاختند
شب تیره بُرد (84) راه نشناختند
طلایه بدیدند و گشتند (85) باز

بیاد ماند C. P. بادم باید C. G. باد باید W. (75)
سر او افسر او W. (78) مرا W. (77) همی C. P. (76)
C. P. او C. G. (80) In C. G. بتبار یکی W. (79) سر و افسر او
des. hem. 135 — 138. (81) W. در آن (82) C. G.
بد W. (84) چندان سوار C. P. (83) نه چون بخت این
(85) گشتند C. P.

- نبند⁸⁶⁾ سود جز رنج راه دراز
چو اسکندر آمد بپرده سرای
150 برفتند گردان رومی⁸⁷⁾ ز جای
بدیدند⁸⁸⁾ شب شاهرا شادکام
به پیش اندرون پر گهر هست جام⁸⁹⁾
بگردان چنین گفت کآباد بید⁹⁰⁾
بدین فرخی فال ما شادیید⁹¹⁾
155 که این جام پیروزی⁹²⁾ جان ماست
سر اختران زیر فرمان ماست
هم از لشکرش بر گرفتم شمار
فراوان کم است از شنیدن سوار
همی⁹³⁾ جنکرا تیغها بر کشید
160 وزین دشت هامون سر اندر کشید
چو در جنک این تن باچنگ آوریم⁹⁴⁾

86) W. بند. 87) C. P. sed رومی pro
positum videtur. 88) W. ندیدند. 89) W.
فال باشد. 90) W. آید. 91) C. P. باشد. 92) W.
پیروزی. 93) W. زال. 94) W. آورید. همه

از آن رنج شاهی⁹⁵⁾ و گنج آوریم⁹⁶⁾
جهان آفریننده یار⁹⁷⁾ منست
سر اختر⁹⁸⁾ اندر کنار منست
165 بزرگان برو خواندند آفرین
که آباد بادا بقیصر زمین⁹⁹⁾
فدای تو بادا تن و جان ما
برینست جاوید پیمان ما
ز شاهان که یار بدین بار¹⁰⁰⁾ تو
170 بمردی و بالا و دیدار تو
چو خورشید بر زد سر از پشت راغ¹⁰¹⁾
زمین¹⁰²⁾ شد بگردار روشن¹⁰³⁾ چراغ
جهان جادر قیر از سر¹⁰⁴⁾ گرفت
جهاندار دارا سپه بر گرفت

95) W. شادی. 96) W. آورید. 97) W. بیار.
98) W. سر دولت. 99) Hunc vers. excipit alius in
C. P.: چو نیکان برو آفرین خواندند که بادا بکامت
که بار W. که باریدن یار C. G. 100) سپهر بلند
زاغ W. 101) که با دیدن یار C. P. و بدن یار
جا در W. 104) زمین W. 103) جهان C. P.
جادر قیرگون بر C. P. قریب سر

- 175 بیاورد لشکر برود (105) فرات
بهامون سپه بود بیش از بتات (106)
سکندر چو بشنید (107) کامد (108) سپاه
بزد کوس و آورد لشکر (109) برآه
دو لشکر که آنرا (110) گرانه نبود
180 چو اسکندر اندر زمانه نبود
ز شاه (111) وز گردان هر دو گروه
زمین همچو دریا برو گردکوه (112)
ز خفتان و از خنجر هندوان
زاسب وز کوپال (113) و برگستوان
185 دو رویه سپه بر کشیدند صف
ز خنجر همی یافت خرشید تف
به پیش سپاه آوردند (114) پیل

105) W. زرو. C. P. بر آب. 106) Cod. Par.
نیات. Al. C. P. ثبات vid. not. 5. 107) W. شنید
sed scripsi بشنید ex coniect. metri causa. 108)
C. G. et P. کامد. 109) C. G. et P. زلشکر. W.
و آورد. 110) W. کانرا. 111) W. زساز. C. G.
همچو درمانده شد راغ کوه. 112) C. P. زباز.
سپه بود زنده. 114) C. P. زاسب وز بالای. W. زپشت وز بالا.

جهان شد بگردار دریای نیل
سواران جنک از پس پیل¹¹⁵ پیش
190 همه بر گرفته دل از جان خویش
تو گفتی هوا چون¹¹⁶ خروشد¹¹⁷ همی
زمین از خروشش بجوشد همی
زپس ناله بوق¹¹⁸ وهندی درای
همی مردرا¹¹⁹ دل بر آمد زجای
195 از آواز اسپان وبانگ سران
چرنگیدن گرزهای گران
تو گفتی زمین کوه جنکی شدست
زگرد آسمان کوه رنگی¹²⁰ شدست
بیک هفته گردان وپرخاشجوی¹²¹
200 بروی اندر آورده بودند روی
بهشتم بر آمد¹²² یکی تیره گرد
بدینسان¹²³ که خرشید شد لاجورد

هوا خون C. P. 116) جنکی بس وپیل W. 115)
C. P. ناله نای W. 118) vitiose خرد شد W. 117)
روی رنگی W. 120) خاکرا W. 119) .وبوق هندی
W. 123) در آمد W. 122) .بر خاشجوی W. 121)
بر انسان et C. P.

- بپوشید دیدار ایران سپاه (124)
ندیدند جز خاک آوردگاه
205 جهاندار دارا به پیچید (125) روی (126)
گریزان همی رفت پرخاش جوی (127)
برود (128) فرات اندر آمد سپاه
گریزان برفتند از آن رزمگاه
سپاه سکندر پس (129) اندر دمان
210 یکی پر زغم دیگری (130) شادمان
سکندر بشد (131) تا لب رودبار
بگشتند ایرانیان (132) بی شمار
سپاه از لب رود (133) پر گاشتند
بفرمود تا رود بگذاشتند
215 به پیروزی (134) آمد بدین رزمگاه

ایران W. بپوشید ایران و دید آن شاه C. G. (124)
Hoc hem. (126) در آبه بجید W. (125) آن سپاه
una cum tribus sequent. deest. in C. G. et P.
C. P. (128) همان نامور لشکر جنک جوی W. (127)
پر غم و دیگری W. (130) بس C. P. (129) ز رود
از ایرانیان Uterque C. P. (132) جست W. (131)
پیروزی W. (134) از لب رود W. از آن رود C. P. (133)

کجا پیش بد با (135) گزیده سپاه
چو دارا زپیش (136) سکندر برفت
بهر سو (137) سواران فرستاد نغت (138)
زایران سران ومهانرا بخواند
220 درم داد وروزی دهانرا بخواند
سو (139) ماهرا لشکر آباد کرد
سر (140) نامداران براز یاد کرد (141)
دگر باره از آب آن (142) سو گذشت
بیاراست لشکر بر آن (143) پهن دشت
225 سکندر چو بشنید لشکر براند
پذیره شد وسازش (144) آجا بماند
سپهرا چو روی اندر آمد بروی
زمان وزمین گشت پرخاشجوی

از پیش W. (136) . که از پیش بود آن C.P. (135)
W. نغت (138) . زهر رو C.P. (137) contra metr.
Vulgaris lectio est (141) . هر W. (140) . هر W. (139)
quod ex coniect. in textum recepi. , یاد کرد sed legendum sine dubio , یاد کرد
از آب C. G. (142) . آب ازین W. . از آب ازین C. P. این
W. (145) . آب ازین W. . شدش ساز W. (144)

سه روز اندر آن رزم¹⁴⁵⁾ شان شد درنگ
230 چنان بد¹⁴⁶⁾ که از کشته شد¹⁴⁷⁾ جای تنگ
سکندر دگر¹⁴⁸⁾ باره پیروز¹⁴⁹⁾ گشت
بلند اختر و گیتی¹⁵⁰⁾ افروز گشت
سواران دارا گریزان ز جنگ¹⁵¹⁾
همی خاک بگزید بر جای تنگ¹⁵²⁾
235 فراوان ز ایرانیان کشته شد
جهان جوی را روز¹⁵³⁾ بر گشته شد
پر از درد بر گشت از آوردگاه
چو یاری نداشت¹⁵⁴⁾ همی هور و ماه¹⁵⁵⁾

بد. C. P. 147) W. شد. 146) W. جای. 145) W.
پیروز. W. 149) زدگر. W. 148) از کسن بند. C. G.
Deest hoc hemist. una cum tribus sequentibus
in C. G. et P. 150) W. اخترش گیتی. 151) C. P.
Sic correxi hunc 152) سپاهی گریزان و دارا بجنک
versum, quem mutilatum exhibent codices. C. P.
legit بگزید W. همی چاک بگزید بر جای سنگ
روی. C. P. 153) و تنک habet تنک et loco بکریده
vitiose, ut خورد ماه. C. P. 155) نداشت. W. 154)
videtur, pro خور و ماه. Hunc versum excipit alius
in C. P., sed spurius ut videtur: هر آنکس که او
کم کند تاخم خویش سزد گر بگیرند آبریخت خویش

- سکندر پیامد پس او چو گرد
240 بسی آفرین جهاندار کرد¹⁵⁶⁾
بسی تاخت اورا پس اندر دمان
نبودش ازان تاختن بدگمان
چو دارا ندید او زره باز گشت
همه لشکر ازوی بر آواز گشت¹⁵⁷⁾
245 خروشی بر آمد زپیش سپاه
که ای زبردستان گم کرده راه
شمارا زمن بیمر آزار نیست
سپاه مرا یا شما کار نیست
بباشید ایمن بایوان خویش
250 بیمزدان سپرده¹⁵⁸⁾ تن وجان خویش
بجان وتن از رومیان رسته آید¹⁵⁹⁾
وگرچه باخون دستها شسته آید¹⁶⁰⁾

156) W. بسی از جهان آفرین یاد کرد. 157) Haec quatuor hemistichia scil. 241 — 244. e C. P. in textum recepi, quia arcte cum ceteris cohaerent. Illa omisit W., nec leguntur in al. C. P. et utroque C. G. 158) C. P. بپرده. 159) W. رزو میان رسته. اند. 160) W. hoc hemistichium perperam

چو ایرانیان¹⁶¹⁾ ایمنی یافتند
همه رخ سوی رومیان تافتند¹⁶²⁾
255 سکندر پیامد بدشت نبرد¹⁶³⁾
همه خواسته سر بسر گرد کرد
ببخشید¹⁶⁴⁾ بر لشکرش خواسته
بنیرو¹⁶⁵⁾ سپاه شد آراسته
ببود اندر آن بوم بر چار¹⁶⁶⁾ ماه
260 چو¹⁶⁷⁾ آسوده شد شهریار و سپاه
جهاندار دارا باچهرم رسید
که آنجا¹⁶⁸⁾ بدی گنجهارا کلید
همه مهتران پیش بار¹⁶⁹⁾ آمدند

post hemistichium 254. collocavit, his verbis
اند, sed in versione
latina pagina 64 suo loco inseruit. 161) W.
جو شهر عراق. In C. G. et P. deest hoc hemist.
una cum proxime sequente. 162) W. یافتند, sed
in annot. correxit تافتند. 163) W. نبرد. 164) W.
بخشید vitiose. 165) W. بنیز او. 166) W. چهار
contra metr. Scripsi ex coniect. 167) C. G.
که. 168) W. کانجا. 169) Scripsi بار ex coniect.,
nam vulg. lectio باز mihi suspecta est.

پیر از درد و گرم و گداز (170) آمدند
265 خروشان پدر چون پسر را ندید
پسر همچنان چون پدر را ندید
همه شهر ایران پیر از ناله بود
بچشم اندرون آب خون (171) زاله بود
زچهرم بیامد (172) بشهر اصطخر (173)
270 که آزادگانرا بدان (174) بود فخر
فرستاده رفت بر هر سوی (175)
بهر نامداری وهر (176) پهلوی (177)
سپاه انجامن شد بایوان شاه
نهادند زرین یکی پیشگاه (178)
275 چو دارا بر آن تخت زرین (179) نشست
برفتند گردان خسروپرست
بایرانیان گفت کای مهتران
خردمند بیدار و کنداوران (180)

بر آمد C. G. (172) . جون W. (171) . کراز W. (170)
رفت هر W. (175) . برو W. (174) . سطخر C. P. (173)
W. (178) . شاهپاری C. G. (177) . هر W. (176) . کشوری
و بیدار W. (180) . بدان کرسی زر W. (179) . زیر گاه
کند اوران .

نه بینید⁽¹⁸¹⁾ تا راه⁽¹⁸²⁾ این کار چیست
280 همیگفت با درد وچندی⁽¹⁸³⁾ گریست
چنین گفت کامروز مردن بنام
به⁽¹⁸⁴⁾ از زندهء⁽¹⁸⁵⁾ رومیان⁽¹⁸⁶⁾ شاد کام
نیاگان وشاهان ما تا بدند
بهر سال باژی همی بستند⁽¹⁸⁷⁾
285 بهر کار مارا زبون بود روم
کنون⁽¹⁸⁸⁾ بخت آزادگان گشت شوم⁽¹⁸⁹⁾
همه پادشاهی سکندر گرفت
جهاندار شد تاج بر سر⁽¹⁹⁰⁾ گرفت
چنین هم نماید⁽¹⁹¹⁾ بباید⁽¹⁹²⁾ کنون

بینید. W. نه بینند. Al. C. P. نه بیند. 181)
Scripsi ex coniectura. نه بینید W. رای. C. P. 182)
184) وخون میگریست. C. G. وچندین. C. P. 183) چاره.
W. بد. 185) W. زندهء contra metrum, et false ver-
tit: „Hodie moriendum est gloriose ab hoste ma-
ligno et fortunato.“ Voc. زندهء. h. l. significat i. q.
زندگی *vita*, ut sensus sit: „*Gloriosam mortem ho-
die obire melius est, quam vivere cum Graecis vi-
ctoriae laetitia elatis.*“ 186) W. دشمن بدو. 187)
189) W. کندن. 188) W. همی. W. omitt. بستند. C. P.
W. نباید. C. P. 191) W. omittit سر. 190) W. سوم.
192) W. پیامد.

- 290 همه پارس گردد چو (193) دریای خون
زن و کودک و مرد (194) گردد (195) اسپر
نماند بدین بوم برنا و پیر (196)
مرا گر شوید (197) اندرین یارمند
بگردانم این درد ورنج و گزند (198)
295 شکار بزرگان بدند این (199) گروه
همه گشته از شهر ایران (200) ستوه
کنون ما شکاریم و ایشان پلنگ
بهر کارزاری گریزان زجنک
اگر پشت یکسر به پیش (201) آورید
300 بر و بوم ایران (202) بهشت آورید

وخرد W. (194) contra metr. چون W. (193)
W. (196) گردید. Al. C. P. گردند. C. G. et P. (195)
utrumque vitiose. برتاو هسر. C. G. برتاو پیر (197)
گر آید و نکه C. P. hic addit versum (198) بوید. C. G.
sed quum benدید با من میان بگردانم این بد زایرانیمان
nil aliud dicat, quam proxime praecedens, pro
spurio illum habeo. W. بدندان (199) C. G.
شهریاران. C. G. (200) گردید ان کوه. C. P. و دندان
ایشان. C. P. (202) بهشت. W. (201)

کسی کاندربین جنک سستی (203) کند
بکوشد که تا تن درستی (204) کند
ندارد ازین پس بگیتی امید
که شد روم ضحاک ونا چمشید (205)
305 همیگفت گریان و دل پر زرد (206)
دو رخساره زرد و دو لب (207) لاجورد
بزرگان داننده برخواستند
همه پاسخش را (208) بیاراستند
خروشی بر آمد زایوان (209) بزار
340 که گیتی نخواهیم بی شهریار
همه روی یکسر بجنک آوریم
جهان بر بداندیش (210) تنگ آوریم
به بندیم (211) دامن یک اندر دگر
اگر خاک یابیم وگر (212) بوم وبر

که با W. (204) vitiose. مستی. W. et Codd. (203)
C. P. (205) که تا جان پرستی. C. G. خویش زشتی
و دل زیر W. (206) و ما چمشید. Al. C. P. با چمشید
همه بی سخن را C. P. (208) و لب W. (207) درد
برید W. (210) زایوان W. (209) همه زبان پارا C. G.
اگر C. P. (212) ببندند W. (211) اندیش

315 سلاح²¹³⁾ ودرم²¹⁴⁾ داد لشکرشرا

همه²¹⁵⁾ نامداران کشورشرا

213) C. P. سليح. 214) W. ودرم. 215) C. P. هما
forma rarior, ut videtur, pro هم cum Elif pa-
ragog. vid. Gloss. nostrum s. v.

II.

پادشاهی منوچهر صد و بیست سال بود

پس آنکه یکی هفته بگذاشتند

همه ماتم و سوگ او داشتند

بهشتم پیامد منوچهر شاه

بسر بر نهاد آن کیانی کلاه

5 در جادویها بافسون به بست

برو سالیان آنجمن شد دو شصت

همه پهلوانان روی زمین

برو یکسره خواندند آفرین

چو دیهیم شاهی بسر بر نهاد

10 جهانرا بشادی برو¹⁾ مژده داد²⁾

1) Edit. Calcutt. جهانرا سراسر همه. 2) Ed. C. زمین بنده و چرخ یار منست سرتاجداران addit versum: eundem, cui Wahl recte paulo infra locum assignat vid. v. 15. شکار منست

بداد ودهش هم بهردانگی
بنیکی وپاکی وفرزانگی³⁾
منم گفت بر تخت وگردان⁴⁾ سپهر
همم خشم وجنگست وهم داد ومهر
15 زمین بنده وچرخ یار منست
سر تاجداران شکار منست
همم دین وهم⁵⁾ فره ایزدی
همم باخت نیکی ودست بدی
شب تار جوینده کین منم
20 همان آتش تیر برزین منم
خداوند شمشیر وزرینه کفش
فرازنده کاویانی درفش
فروزنده گاه وبرآرنده تیغ⁶⁾
بجنک⁷⁾ اندرون جان ندارم دریغ

3) Hunc versum sequitur alius in Edit. C.:
چنین گفت با سربسز لشکرش که ومه که بودند در کشورش.
4) Ed. C. برتر زگردان 5) Ita. Ed. C. — Wahl
همم contra metr. 6) Ed. C. ویرنده تیغ 7) Ed.
C. بکین.

25 گه بزم⁸ دریا دو دست منست
دم آتش از بر نشست منست⁹
بدانرا زید دست کوتاه کنم
زمین را بخون رنگ¹⁰ دیبه¹⁰ کنم
گر آینده گوز¹¹ و نماینده تاج
30 فروزندهء ملک¹¹ بر تخت عاج
ابا این هنرها یکی بنده ام

8) Ita recte Ed. Lumsd. et Macan — Wahl
نترم. 9) Versum haud intellexit Wahl, quum
vertat: „Mir streben beide Arme wie Meerfluth
im Sturm, und Gluthhauch aus der Brust um-
dunstet mich um und um.“ Sensus est: Tem-
pore convivii duae manus meae sunt mare
scil. donorum, quae largiuntur, abundantia;
halitus ignis oritur ex equitatione mea i. e.
Equo vehens mortem et perniciem affero, in-
star ignis vehementer furentis. 10) Sic Ed. C.
recte. Wahl دیبه repugnante metro. 11) Wahl
کلیک^{کلک} quod quid significet ignoro; hemi-
stichium germanice ita reddit: „Den elfenen
Stuhl erstiegen.“ In textum recepi lectionem
Ed. C.

جهان آفرین را پرستنده ام
همه دست پر روی گریان¹²⁾ ز نیم
همه داستانشا زیدان ز نیم
35 براه فریدون فرخ رویم
نیا مان کهن بود اگر ما نویم
ازو تاج و تخت و ازویم سپاه
بدویم¹³⁾ سپاس و بدویم پناه
هر آنکس که در هفت کشور زمین
40 بگردد ز راه و بتابد¹⁴⁾ ز دین
نمایندهء رنج درویش را¹⁵⁾
زبون داشتن مردم خویش را
بر افراشتن سر به پیشی گنج¹⁶⁾
بر ناجور¹⁷⁾ مردم نماینده رنج

12) Wahl کویان et vertit: „Wir straucheln alle ja, Hand an die Stirn schlagend.“ 13) Ed. C. و زویم. 14) Ita recte Ed. C. — Wahl و نیابد male, sed sensum bene reddit verbis: „und verlässet des Glaubens Pflichten.“ 15) Wahl و درویش را. 16) Praetuli lectionem Ed. C. — Wahl بر افراختن سر. 17) Wahl بگنناجور. سر زنیستی ز گنج

45 همه نزد من سر بسر کافر است¹⁸⁾
وزاهرمین¹⁹⁾ بدکنش بدتر است²⁰⁾
هر آن بدکنش کوفه²¹⁾ بر دین بود
malevolent nation
زیزدان واز منش نفرین بود
glänziges wasser
وزان پس بشمشیر یازیم²²⁾ دست
ausgelassener wille
50 کنم سر بسر کشور از کینه پست
چو برگفت زین گونه شاه جهان²³⁾
بنزد بزرگان روشن روان
همه پهلوانان روی زمین
برو یکسره²⁴⁾ خواندند آفرین
et mecum
55 که فرخ نیای تو این دید راه
ترا داد آئین تخت²⁵⁾ وکلاه
ترا باد جاوید تخت وکلاه

وزاهرمین. Ed. C. 19) Wahl et Ed. C. کافرند 18)
contra metrum. Scripsi وزاهرمین ex coniectura.
هر آن دین ور گونه Wahl 21) Ed. C. بدترند 20)
22) Ed. C. بشمشیر یازیم vitiose. 23) Hoc hemist.
una cum sequente omittit Wahl. Me quidem
iudice hic versus minime abesse potest. 24) Wahl
منوچهر را. 25) Wahl تخت.

که شایسته تاجی وز پیمای گاه²⁶⁾

ترا باد جاوید تخت روان

60 هما باج²⁷⁾ وهم فرء موبدان²⁸⁾

دل ما یکایک بفرمان تست

همه جان ما زیر پیمان تست

جهان پهلوان سام بر پای خاست

چنین گفت کای داور دادر است

65 ز شاهان مرا دیده بر دیدنست

ز تو داد و از من پسندیدنست

پدر بر پدر شاه ایران توئی

گزین سواران²⁹⁾ و شیران توئی

تن و جانت یزدان نگهدار باد

70 دلت شادمان بخت بیدار باد

تو از باستان³⁰⁾ یادگار منی

بتخت کی زینهار منی

26) Wahl وفرگاه. 27) Vulg. lect. هما تاج Ed. C.
تاج همان sed vide de voc. Gloss. nostr. 28) In
Ed. C. diversus est hemistichiorum ordo; sic
enim invicem se excipiunt: 59, 60, 57 et 58.
29) Wahl بزرگان. 30) Wahl پاسبان.

برزم اندرون شیر پایندهء
ببزم اندرون شید (31) تابندهء
75 زمین وزمان خاک پای تو باد
همان تخت پیروزه جای تو باد
تو شستی بشمشیر هندی (32) زمین
بآرام (33) بنشین ورامش گزین
نیاگان من پهلوانان بدند (34)
80 پناه بزرگان وشاهان بدند (35)
زگمشاسب تا نیرم (36) نامدار
سپهدار بودند وخنجرگذار
ازین پس همه نوبت ماست رزم

31) Wahl سید, quo Sirius significari dicit;
sed praeferenda mihi videtur vulg. lectio شید
ut sensus sit: „in consessu es sol splendens.“
32) Ed. C. روی. 33) Wahl lectionem با رام
(Ramae, seu in Rama regia) pro genuina habet,
secutus auctoritatem duorum codicum, quorum
alter به رام, alter در برام legit. Sed omnes hae
lectiones iure reiiciendae sunt, quia metro re-
pugnant. 34) et 35) Wahl بدید vitiose. 36)
Wahl زکوشاسب تا هرم.

ترا جای تختست و هنگام³⁷⁾ بزم³⁸⁾
85 شوم گرد گیتی بر آیم یکی
زدشمن بپند آورم³⁹⁾ اندکی
مرا پهلوانی نیای تو داد
دل مرا خرد مهر رای تو داد⁴⁰⁾
چنان چون بود بندگی شاهرا
90 کمر بسته ام جنک بدخواهرا⁴¹⁾
برو کرد نیز آفرین شهریار
بسی دادش از هدیهء شاهوار
پس از پیش قاختش گزارید⁴²⁾ سام

37) Ed. C. vitiose. 38) Discrepat ordo hemist. Ed. C., nam hemist. 83. et 84. antecedunt proxime praecedentia 79 — 82. 39) Wahl بدم آوردم contra metrum. 40) Wahl همان تخت پیروزه idem hemist. quod praecedens 76 et hac de causa reiiciendum. 41) Wahl omittit hemist. 89 et 90 male, ut videtur. 42) Wahl گزارنده quam formam participialem pro گزارند opinatur. Vulg. lectio est گزارید; sed praefendum گزارید, quod legitur in Ed. C. et facile in گزارید mutari potuit.

پسش پهلوانان نهادند گام
95 خرامید و شد سوی آرامگاه
همی گشت گیتی بر آئین⁴³⁾ و راه

گفتار اندر زادن زالزر
کنون پر⁴⁴⁾ شکفتی یکی داستان
به پیوندم از گفندهء باستان
نکه کن که مر سامرا روزگار
100 چه بازی نمود ای پسر گوش دار
نبود ایچ فرزند مر سامرا
دلش بود جويا دل آرامرا
نگاری بد اندر شبستان اوی
ز گلبرگ رخ داشت وز مشک⁴⁵⁾ موی
105 از آن ماهش امید فرزند بود
که خورشید چهره برومند⁴⁶⁾ بود

وز نسک Wahl⁴⁵⁾ بر Wahl⁴⁴⁾. بآیین Wahl⁴³⁾
et vertit „mit Haar als rankender Rebschoss.“
Al. Codd. وز ماه روی. Wahl⁴⁶⁾ و برومند et in
not. ad h. l. dicit: „ante vocem برومند non co-
pula est, sed و aquivalet pronomini او et in

زسام نریمان همان بار داشت
زبار گران تنش (47) آزار داشت
زمادر جدا شد بدان (48) چند روز
110 نگاری چو خورشید گیتی فروز
باچهره نکو بود بر سان شید (49)
ولیکن همه موی بودش سپید
پسر چون زمادر بدین گونه زاد
نکردند یک هفته بر سام یاد
115 شبستان آن نامور پهلوان
همه پیش آن خرد کودک توان (50)
کسی سام یلرا نیارست گفت

casu Dativo quidem loco — اورا s. — *quod ipsi soli simili fertile (solum) fuit.* "False, nam dat. et acc. pronom. affixi tertiae personae per — ش, nunquam vero per و exprimi possunt. 47) Wahl گرانش تن. 48) Ed. C. دران. 49) Wahl سید vid. not. 31. 50) Wahl توان vitiose, sed bene vertit: „Denn leidvoll besorgt war des ehrensamen Ritters gesamntes Frauengemach um des zarten Jünglings halben.“ In annot. vulg. lectionem hanc esse dicit همه گشته از بهر کودک توان.

که فرزند پیر آمد از خوب⁵¹⁾ جفت
یکی دایه بودش بکردار شیر
120 بر پهلوان اندر آمد دلیر
مر اورا بفرزند بر⁵²⁾ مژده داد
زبان بر کشاد آفرین کرد یاد
که بر سام یل⁵³⁾ روز فرخنده باد
دل بدسگالان او کنده باد
125 بداد آنچه زایزد همی خواستی
همی جان بدین خواهش آراستی
ترا در پس پرده ای⁵⁴⁾ نامجوی
یکی پاک پور آمده⁵⁵⁾ ماهروی
یکی پهلوان بچچاء شیردل
130 نماید بدین⁵⁶⁾ کودکی چیردل⁵⁷⁾
تنش نقرهء پاک ورخ⁵⁸⁾ چون بهشت
برو بر نه بینی یک اندام زشت

51) Ed. C. پاک. 52) Wahl بر پهلوان. 53) Wahl یک. 54) Wahl تو یکی. 55) Wahl بپس پردهء تو یکی. 56) Wahl براند برین. 57) Aliam lectionem in annot. ad h. l. offert Wahl. 58) Cod. Gott. تنش همچو سیم و برخ.

ز آهو همان کش سپیدست موی
چنین بود بخشش تو ای نامجوی
135 بدین (59) بخششست کرد باید پسند
مکن جاننت نسیاس (60) ودلرا نزنند
فرود آمد از تخت سام سوار
پبرده در آمد سوی نوبهار (61)
چو فرزندرا دید مویش (62) سپید
140 بمود از جهان یکسره ناامید
بترسید ساخت از پی سرزنش
شد از راه دانش بدیگر منش
سوی آسمان سر بر آورد راست
ابا آفریننده پیگار (63) خواست

59) Wahl مرین, 60) Wahl vitiose, ut
videtur, pro Imp. a شناسختن scire, intelligere;
sed vertit: „Du sinne nicht Besseres.“ 61) Post
hoc hemist. tres alii versus leguntur in Ed. C.
یکی پیرسریور پر مایه دید که چون او ندید و نه از کس
شنید همه موی اندام او همچو برف ولیکن برخ سرخ
بود و شگرف یکی باره سرخیش اسمر نمود سیاهی بسرخ
ازان Wahl (63) موی. Ed. C. (62) همی بر فرود
in annot. aliam lectionem affert: کردهء خویش زنهار

145 که ای برتر از کثری وکاستنی
بھی زان فراید که تو خواستی
اگر من گناهی گران کرده ام
وگر کیش آهرمن⁽⁶⁴⁾ آورده ام
بیوزش مگر کردگار جهان

150 بمن بر به بخشاید اندر نهان
به پیچد همی⁽⁶⁵⁾ تیره جانم زشرم
باجوشد همی در تنم خون گرم⁽⁶⁶⁾
چو آیند وپرسند گردنکشان
به بینند این⁽⁶⁷⁾ بچہء بدنشان

155 چه گویم که این بچہء دیو کیست⁽⁶⁸⁾

Cod. Gott. به پیگار Pro. ابا کردگار او به پیگار
به بیحد Alia lectio⁽⁶⁵⁾. اهریمن Wahl⁽⁶⁴⁾. بر پیگار
ازین بچہ چون بچہء Ed. C. addit versum⁽⁶⁶⁾. همه
Idem legitur in. اهرمن سیه چشم و مویش بسان سمن
C. Gott. et illo, quem sequutus est Champion
in versione sua anglica, nisi quod secundum he-
mist. in utroque ita sonat: همه روی و موی و سرش
et in not. lect- بر منی ازین Wahl⁽⁶⁷⁾. چون سمن
iones variantes et نشانی این affert.
دیو چیست et دیویست Al.⁽⁶⁸⁾

پلنگ دورنگست یا خود پریست
بخندید⁶⁹⁾ بر من مهان جهان
ازین بچه در آشکار و نهان⁷⁰⁾
ازین ننگ بگذارم ایران زمین
160 بخوانم⁷¹⁾ برین بوم وبر آفرین
بگفت این بخشم و بتابید⁷²⁾ روی
همی کرد با بخت خود گفت و گوی
بفرمود پس تاش⁷³⁾ برداشتن
ازان بوم وبر دور بگذاشتند
165 یکی کوه بد نامش البرز کوه⁷⁴⁾

69) Vulg. lectio est بخندند. Sed praefere-
ndus singularis, quia talis constructio poetarum
sermoni magis convenit. 70) Wahl در نهان
contra netr. 71) Wahl بخوام. Al. نخواهم. Ed. C.
بخوانم. Sed negatio hic locum habere non po-
test, scripsi igitur بخوانم ex coniectura. 72)
Wahl بتابید او و بخشم او بتابید. 73) Wahl پاش pro
et vertit پاش e vestigio, statim. 74) Alii
et اسفند کوه et الوند کوه et اوند کوه
ad h. l. . „Omnes hae mutationes verae lectionis
recentioribus factae sunt ad elucidandum locum

بخورشید نزدیک دور از گروه
بدانجای (75) سیمرغرا لانه (76) بود
که آن (77) خانه از خلق بیگانه بود
نهادند بر کوه وگشتند باز
170 بر آمد برین روزگاری دراز
چنان پهلوان زاده بی گناه
فدانست رنگ سپید و سپاه
پدر مهر برید و بفکند خوار
جفا کرد بر کودک شیرخوار
175 یکی داستان زد برین شیر پیر (78)
کجا کرده بد بچه از (79) شیر سیر
که گر من ترا خون دل دادمی
سپاس ایچ بر سرت نهادمی (80)
که تو خود مرا زنده همچون دلی
180 هم بگسلد گر زمن بگسلی (81)

بدانجای Wahl (75) "respectu situs montis."
76) Wahl خانه. 77) Wahl چنان. 78) Ita recte
Wahl; vulgaris lectio est نره شیر. Cod. Hannover.
80) Wall داده بد بچه را Wahl (79) تیزه شیر
81) Post hoc hemis. سپاس آنچه بر سرت نهادمی

همان خورد کودک بدان جایگاه
شب وروز افتاده بد بی پناه
زمانی سرانگشت را می مکید
زمانی خروشیدنی می کشید
185 چو سیمرغ را بچه شد گرسنه
پیرواز بر شد بلند از بنه
یکی شیرخواره خروشنده دید
زمین را چو دریای جوشنده دید
زخاراش گهواره ودایه خاک
190 تن از جامه دور ولب از شیر پاک
بگرد اندرش تیره خاک نژند
بسر برش خورشید گشته بلند
پلنگش بدی کاشکی (82) مام و باب

tres versus addit Ed. C., quorum primus, ut spur-
rius, omnino reiiciendus est, duo ultimi vero
haud facile omitti possunt, quia cum ceteris
arctissime cohaerere mihi videntur. Leguntur
quoque in Cod. Gott., quo usus est Görres. Ver-
sus spurius est: دودام بر بچه آد می بسی مهربان تر
Wahl (82) کاشکی, quod pro vulgari
positum dicit. بروی زمی کاشکی

مگر سایه یافتی ز آفتاب

195 خداوند مهری بسیمرغ داد

نکردش⁸⁵⁾ بخوردن از آن بچه⁸⁴⁾ یاد

فرود آمد از ابر سیمرغ و چنگ

برد بر گرفتنش از آن گرم سنگ⁸⁵⁾

ببردش دمان تا بالبرز کوه

200 که بودش بدانجا کنام گروه⁸⁶⁾

سوی بچگان برد تا بشکوند

بدان ناله وزار او ننگرند⁸⁷⁾

به بخشود یزدان نیکی⁸⁸⁾ دهش

یکی بودنی داشت اندر بوش⁸⁹⁾

— ش sed constat, affixum و Wahl 83) etiam nominativi pronominis person. او vicem gerere; plane ut affixa م — et ت —. 84) Wahl خرد. 85) Al. کوه سنگ. 86) Wahl کنام و گروه. 87) Wahl بنگرنند vitiose, ut videtur. 88) Wahl تنگی. 89) Wahl نوش false, nam sensus est: „Deum ab omni aeternitate decrevisse, Salum

205 بسیمرغ آمد صدای پدید
که ای مرغ فرخندهء پاک‌دید
نگه دار این کودک شیرخوار
کزین تخم مودی در آید ببار
ز پشتش جهان پهلوان وردان
210 بیایند مانند شیر ژیان
سپردیم اورا درین کوهسار
ببین تا چه پیش آورد روزگار
نگه کرد سیمرغ با باچگان

non esse periturum." Qui sequuntur quatuor versus ex Ed. C. recepi. Wahl illos omisit, et re vera deesse videntur in codicibus, qui ipsi ad manus fuere, nam in annotationibus nullam illorum mentionem fecit. Nihilominus versus genuini mihi videntur, quia narrant, qua ratione avis Simurg commotus fuerit, ut misericordiam et amorem erga infantem exerceret. Quatuor hos versus praecedunt duo alii in Ed. Calc. qui tanquam spurii omnino reiiciendi sunt: کسی را که یزدان نگهدار شد چه شد گر بر دیگری خوار شد میادا کسی را که یزدان فکند نداند کس اورا کند سر بلند

بران خرد⁹⁰⁾ خون از دو دیده چکان

215 شکفتی برو بر فکندند مهر

بماندند خیره بدان خوب چهر

شکاری که نازکتر آن بر گزید⁹¹⁾

که بی شیر⁹²⁾ مهمان همی خون مزید⁹³⁾

بدین گونه تا⁹⁴⁾ روزگاری دراز

220 بر آمد که بد کودک آنجا براز⁹⁵⁾

چو آن کودک خرد پرمایه⁹⁶⁾ گشت

بر آن کوه بر کاروانها⁹⁷⁾ گذشت

یکی مرد شد چون یک آزاد⁹⁸⁾ سرو

برش کوه سیمین میانش چو غرو

225 نشانش پراکنده شد در جهان

بد ونیک هرگز نماند نهان

90) Wahl طفل. 91) Wahl بر گزند. 92) Wahl
بی شیر. 93) Wahl مزید sed hoc verbum et quod
praecedit ad infantem referatur necesse
est; itaque Pluralis hic locum habere non potest.
94) Wahl با. 95) Wahl بکشاد راز. 96) Wahl
پرمایه. 97) Al. روزگاری. Wahl روزگاران.
98) Wahl یکی زان.

بسام نریمان رسید آتھی
ازان نیکپی⁹⁹⁾ پور بافرهی

خواب دیدن سام نریمان زالرا

شبی از شبان داغ دل خفته بود

230 زکار زمانه بر آشفته بود

چنان دید کز کشور هندوان

یکی مرد بر تازی اسپی دوان

فراز آمدی تا بنزدیک سام

سوار سرافراز وگرد تمام¹⁰⁰⁾

235 ورا مزده دادی زفرزند او

99) Wahl پی تنک et vertit: „vom Sohne beengtes Schritts.“ Sed puto legendum نیکپی cum Ed. C. quod adiectivum compositum hic significare videtur *insignis, illustris*, nam teste Burhan. vocabulum پی etiam significat *gradum dignitatis, potentiam, splendorem*. Apponam eius verba پی بمعنی بار ومرتبه هم آمده است مثل آنکه گویند چند پی مراد آن باشد که چند مرتبه Wahl (100) وچند بار وتاب وطاق را نیز گفته اند وگردی تمام Ed. C. وگرد همام

بدان بزر شاخ¹⁰¹⁾ برومند او
چو بیدار شد موبدانرا بخواند
وزین در سخن چندگونه براند
بدیشان بگفت آنچه در خواب دید
240. جز آن هرچه از کاروانها¹⁰²⁾ شنید
چه گوئید گفت اندرین داستان
خردتان برین هست¹⁰³⁾ همداستان
که زندست¹⁰⁴⁾ آن خرد کودک هنوز
ویا شد زسرما ومهر تموز¹⁰⁵⁾
245. هر آنکس¹⁰⁶⁾ که بودند پیر وجوان
زبان بر کشادند بر پهلوان
که هر کو بیزدان شود ناسپاس
نباشد بهر کار نیکی شناس
که بر خاک وبر سنگ¹⁰⁷⁾ شیر وپلنگ

101) Wahl vitiose. بر آن بر زشاخ
102) Wahl هست, sed legendum, کاردانان.
quod hoc versu interrogative positum est.
103) Wahl زند است. Ed. C. زنده است;
scripsi per contractionem, ut metrum servetur.
104) Wahl ازان پس.
105) Wahl مهر و تموز.
106) Al.
107) Wahl

250 چه (108) ماهی بآب اندرون با (109) نهنگ
همه باچه را پروراننده (110) اند
ستایش بیزدان رساننده (111) اند
تو پیمان نیکی دهش بشکنی
چنان بیکنه باچه را بفکنی
255 زموی سپیدش دل آری به تنگ
تن روشن پاک را (112) نیست ننگ
نگر (113) تا نگوئی که او زنده نیست
بیارای و برجستنش بر بایست (114)
که بیزدان کسی را که دارد نگاه
260 نگرده بسرما (115) وگرما تباہ
ببیزدان کنون سوی پوزش گرای
که او بایست نیکی ده و رهنمای

جو Wahl (108) *inverso ordine*. بر سنک و بر خاک
Wahl (111). پرورانیده Wahl (110). یا Ed. C. (109)
Praeferendum particip. praesentis, ut in
praecedente hemistichio. پاک ازین Wahl (112)
Wahl (114) *male, ut videtur*. Ed. C. (113)
Ed. C. (115). بر مایست Al. هستیش بر بایست
زسرما.

بران¹¹⁶⁾ بد که روز دگر پهلوان
سوی کوه البرز پوید نوان¹¹⁷⁾
265 چو شب تیره شد رای خواب آمدش
کز اندیشه در¹¹⁸⁾ دل شتاب آمدش
چنان دید¹¹⁹⁾ در خواب کز کوه هند¹²⁰⁾
درفشی¹²¹⁾ بر افراختندی بلند
غلامی پدید آمدی خوبرو
270 سپاهی گران از پس پشت او
بدست چیش بر یکی موبدی
سوی راستنش نامور باخردی
یکی پیش سام آمدی زین دو مرد
زبان بر کشادی بگفتار سرد
275 که ای شرد¹²²⁾ بی پاک ناپاک رای

116) Wahl بدان. 117) Wahl توان vitio typographi, ut videtur, nam recte vertit „schmerzlich betrübt.“ Hunc versum sequitur alius in Ed. C.: بجوید مگر باز یابد رها بدل شان کامی فراید ورا.
118) deest in Ed. C. repugnante metro. 119) Wahl در.
120) Wahl بیند. 121) Wahl درخشی.
122) Ed. C. مرد. Pro بی پاک. Al. leg. درختی.
Al. نامور مرد.

زدیده بشستی تو شرم خدای
ترا دایه گر مرغ شاید همی
پس این پهلوانی چه باید همی
گر آهوست بر مرد موی سپید
280 ترا موی⁽¹²³⁾ سر گشت چون خشک⁽¹²⁴⁾ بید
همان و همین ایندت بهره⁽¹²⁵⁾ داد
چرا⁽¹²⁶⁾ گم کنی تو به بیداد داد
پس از آفریننده بیزار شو
که در تنت هر روز رنگیست نو
285 پسر گر⁽¹²⁷⁾ بنزدیک تو بود خوار
کنون⁽¹²⁸⁾ هست پرورده کردگار
کز مهربان تر بد ودایه نیست⁽¹²⁹⁾
ترا خود به مهر اندرون پایه نیست⁽¹³⁰⁾
بخواب اندرون بر خروشید سام
290 چو شیر ژیان کاندرا⁽¹³¹⁾ آید بدام

(125) Ed. C. مشک. (124) Ed. C. بر آهوئی Wahl (123)
Ed. که Al. (127) همی Ed. C. (126) پویه Wahl
برو دایه نیست Wahl (129) مراو Ed. C. (128) کو C.
که Wahl (131) است Al. (130) کرا دایه است Al.
contra metrum اندر

بترسید از آن خواب کز کردگار (132)
بباید (133) که ببندد بد روزگار (134)

رفتن سام بطلب زال پیش سیمرغ

چو بیدار شد بخردانرا (135) بخواند
سران سپهرا همه بر نشاند
295 پیامد دمان (136) سوی آن کوهسار
که افکندهء خود کند خواستار
سر اندر تریا یکی کوه دید
که گفتی ستاره بخواهد کشید
نشیمی (137) ازو بر کشیده بلند
300 که ناید (138) زکیوان برو بر گزند
فرو برده از شیز و صندل (139) عمود
یک اندر دگر بافته چوب عود

(132) Wahl. واز روزگار. Al. (133) Ed. C.
(136) موبدانرا. Al. (135) آموزشگار Wahl (134). نباید.
نامه Wahl (138). نشینی Wahl (137). دوان. Al.
(139) Ed. C. شاخ صندل.

- بدان سنگخارا نکه کرد سام
بدان هیبت مرغ وهول کنام (140)
305 یکی کاخ بد تارک (141) اندر سماک
نه از دست رنج ونه از آب و خاک
ستاده (142) جوانی بگردار سام
بدیدش که می گشت گرد کنام
ابر (143) آفریننده کرد آفرین
310 بمالید رخسارگان بر (144) زمین
کز انسان بدان (145) کوه مرغ آفرید
زخارا سر اندر تریا کشید
بدانست کو دادگر داور است
توانا واز برتران برتر است
315 ره بر شدن جست وکی بود راه
ددودامرا (146) بر چنان جایگاه (147)

کاخ دیدش سر Wahl (141). تمام Wahl (140).
Wahl (144). بران Wahl (143). نشست Wahl (142).
Wahl male (146). بران Wahl (145). چندی رخ اندر
legit ود ودامرا quod vertit: „dem Weisesten wie
dem Thiere.“ Ed. C. addit versum: (147) ستایش
qui کنان گرد آنکوه بر ا برآمد زجای ندید او گذر

همی گفت کای برتر از جایگاه
ز روشن روان¹⁴⁸⁾ وز خورشید و ماه
بپوزش بر تو سر افکنده ام
320 ز ترس تو جانرا پراکنده¹⁴⁹⁾ ام
گراین کودک از پاک پشت منست
نه از تخم بد گوهر اهرمنست¹⁵⁰⁾
برین بر شدن بنده را دست گیر
مراین پرکنده را¹⁵¹⁾ تو کن دلپذیر
325 برحمت بر افراز این بنده را
بهن باز ده پور افکنده را¹⁵²⁾
چو با داور این رازها¹⁵³⁾ گفته شد
نیایش هم آنکه پذیرفته¹⁵⁴⁾ شد
نکه کرد سیمرغ ز افراز کوه

teste Wahlio in plurimis codicibus desideratur.
148) Wahl گمان. 149) Ed. C. بر آکنده. 150)
Wahl اهریمنست. 151) Wahl بی گنه را. 152)
Ordo trium versuum 321 — 326. in Codd.
discrepat. Wahl haec hemistichia tali modo dis-
posuit 323 — 326. 321 et 322. 153) Al. عذرها.
154) Wahl همانا که پذیرفته.

- 330 بدانست چون دید سام و گروه
که آن آمدنش از پی بچه بود
نه از بهر سیمرغ آن راه سود¹⁵⁵⁾
چنین گفت سیمرغ با پور سام
که ای دیده رنج نشیم¹⁵⁶⁾ وکنام
335 ترا پرورنده¹⁵⁷⁾ یکی دایه ام
همت دایه هم نیک¹⁵⁸⁾ سرمایه ام
نهادم ترا نام دستانزند¹⁵⁹⁾
که با تو پدر کرد دستان و بند
بدین نام چون باز¹⁶⁰⁾ گردی زجای¹⁶¹⁾
340 بگوتات خواند یل¹⁶²⁾ رهنمای
پدر سام یل پهلوان جهان
سرافرازترکش¹⁶³⁾ میان مهان
بدین کوه فرزندجوی آمدست
ترا نزد او آبروی آمدست

ونشیم Wahl (156) . او رفچه بود Wahl (155)
(159) . دایه ام ونیز Wahl (158) . پیوریده Al. (157)
Wahl (161) . بازی Wahl (160) . دستان وزند Wahl
کس Wahl (163) . خوانند بل Wahl (162) . بجای

- 345 روا باشد اکنون که بردارمت
بی آزار نزدیک او آرمت
جوان چون زسیهرغ بشنید این
پیر از آب چشم و دل اندوه‌گین
بر آواز¹⁶⁴ سیهرغ گفتی سخن
350 فراوان خورد بود و دانش کهن
اگر چند مردم ندیده بد اوی
زسیهرغ آموخته¹⁶⁵ گفت و گوی
زبان پیر خورد¹⁶⁶ بود و رای درست
بتن نیز یاری¹⁶⁷ زیودان بجست
355 بسیهرغ بنگر که دستان چه گفت
که سیر آمدستی همانا زجفت
نشیم تو فرخنده‌گاه منست
دو پیر تو فر¹⁶⁸ کلاه منست
سپاس از تو دارم پس از کردگار
360 که آسان شدم از تو دشوار کار

166) آموخته بد Wahl (165) آورد Wahl (164)
پیر توی Wahl (168) باری Wahl (167) و خورد Ed. C.
male. فرخ

چنین داد پاسخ که گر تاج و گاه
به بینی و رسم کیانی کلاه
مگر کین نشیبت نباید بکار
یکی آزمایش کن از روزگار
365 نه از دشمنی دور دارم ترا
سوی پادشاهی گذارم ترا
ترا بودن ایدر (169) مرا درخور است
ولیکن ترا آن ازین بهتر است
ابا خویشتن بر یکی پر من
370 همیشه همی باش با فر من (170)
گرت هیچ سختی بروی آورند
زنیک وز بد گفت و گوی آورند
بر آتش بر افکن یکی پر من
که (171) بینی هم اندر زمان فر من
375 که در زیر پرت پیورده ام
ابا باچگاننت بر آورده ام
همانکه بیایم چو ابر سیاه

چو خواهی که بینی Wahl (170). اندر Wahl (169).
به Wahl (171). سبک فر من

بی آزارت آرم بدین جایگاه
فرامش مکن مهر دایه زدل
380 که باشد (172) مرا مهر تو دل گسل
دلش کرد پدرام (173) و بر داشتش
گرازان بایر اندر افراشتش
ز پروازش آورد نود پدر
رسیده بزیر پرش موی سر
385 تنش پیلوار ورخش (174) چون بهار (175)
پدر چون بدیدش بنالید زار
فرو برد سر پیش سیمرغ زود
نیایش همی بافرین (176) بر فرود
که ای شاه مرغان ترا داد گم
390 بدان داد نیرو وفر و هنر (177)
که بیچارگان را همی یآوری
به نیکی بهر داوران دآوری
زتو بدسگالان همیشه نزنند

174) گشت پدرام Wahl (173) در دل Wahl (172)
ز آفرین Wahl (176) نثار Wahl (175) و دو رخ Al.
ترا داد نیرو زارز و هنر Wahl (177)

بمان هم چنین جاودان زورمند¹⁷⁸⁾
395 هم آنگاه سیمرغ بر شد بکوه
بمانده برو چشم سام و گروه
پس آنگاه سراپای کودک بدید
همی تاج و تخت کئی را سزید
برو بازوی شیر و خورشیدروی
400 دل پهلوان دست شمشیرجوی
سیه منزه و دیده گان قیرگون
چو بستد¹⁷⁹⁾ لب و رخ بمانند¹⁸⁰⁾ خون
جز از مو برو بر نکوهش نبود
بدی دیگرش را پزوهش نبود
405 دل سام شد چون بهشت برین
بران پاک فرزند کرد آفرین
بمن ای پسر گفت دل نرم کن
گذشته مکن یاد و دل گرم¹⁸¹⁾ کن

178) Al. خرم و زورمند. 179) Wahl et ver-
tit: „mit geschlossenen Lippen.“ 180) Wahl
ut in praecedente 181) Wahl نرم و دل نمایند
hemist., male. Al. و خون برم.

منم کمترین بنده یزدان پرست
410 ازان (182) پس که آوردمت باز (183) دست

پذیرفته ام از خدای بزرگ
که دل بر تو هرگز ندارم سترگ
بخوادم (184) هوای تو از نیک و بد
ازین پس چه خواهی تو ای نیک خد (185)

415 تنش را یکی پهلوانی قباى
بپوشید و از کوه بگذارد پای
فرود آمد از کوه و بالای خواست
همان جامهء (186) خسرو آرای خواست
سپه یکسره پیش سام آمدند

420 کشاده دل و شاد کام آمدند
تبییره زنان پیش بردند پیل
بر آمد یکی گرد (187) چون کوه نیل

et hermist. sic reddit: „Doch seit ihm die sündige That ich bekannte.“ (184) Wahl بجاویم. (185) Wahl تو چونان سرد. (186) Wahl quo palatium regis intellexit. (187) Wahl quod vertit Haufen.

خروشیدن کوس¹⁸⁸⁾ با کوه‌نای
همان زنگ زرین وهندی¹⁸⁹⁾ درای
425 سواران همه نعره بر داشتند
بدان خرمی راه¹⁹⁰⁾ بگذاشتند
بشادی بشهر اندرون آمدند
ابا پهلوانی فزون آمدند¹⁹¹⁾

خبر یافتن منوچهر از کار سام و فرستادن
نودر و آوردن سام و زال دستان

ز زابل بشاه آمد این آگهی
430 که سام آمد از کوه بافرهی
ازان آگهی شد منوچهر شاد
بسی¹⁹²⁾ از جهان آفرین کرد پیاد¹⁹³⁾

188) Wahl کوبه. 189) Wahl هندو. 190) Wahl
روز. 191) Id est: „Uno Pehlewano aucti venie-
bant.“ Wahl hemist. non intellexit, quum ver-
tat: „man fühlte gestärkt sich männiglich des
heldenmüthigen Rittersinns.“ 192) Wahl بهر.
193) Ed.C. addit duos versus sed spurios, ut opinor:
منوچهر را بد دو پور گزین | دلیر و خردمند و با فرودین |

بفرمود تا نودر نامدار
شود تازیان پیش سام سوار
435 چو (194) بیند یکی روی دستان سام
که بد پرورانیده اندر کفام (195)
کند آفرین کیانی بروی
بدان (196) شادمانی که بکشاد (197) روی
بفرمایدش تا سوی شهریار
440 شود تا سخنها کند آشکار (198)
وزانجا سوی زابلستان شود (199)
بر آئین خسروپرستان شود (200)
چو نودر بر سام نیرم رسید
یکی فوجهان (201) پهلوان را بدید

یکی نام نودر دگر چون زرشپ | به میدان بمانند آذر
بدیدار ایشان Wahl (195) به Wahl (194) کشسپ
بنمود Wahl (197) بران Wahl (196) شود شادکام
198) Wahl خواستار. Post hoc hemist. Wahl re-
petit duo hemist. praecedentia 435 et 436, quae
sermonis nexui repugnant. 199) Wahl شوند.
vitiose بر آئین چو سرو پرستان شوند Wahl (200)
201) Ed. C. نوجوان.

445 فرود آمد از رخش (202) سام سوار

گرفتند هر یک دگر را کنار

ز شاه وز گردان پیرسید سام

وز ایشان بدو داد نودر پیام

چو بشنید پیغام شاه بزرگ

450 زمین را ببوسید سام سترگ

روان سوی درگاه بنهاد روی

چنان کش بفرمود دیهمجوی

فراز یکی پیل نر (203) زالزر

نشاند و براندش (204) سبک سوی در

455 چو آمد بنزدیکیء شهر شاه

شهنشه پذیره شدش با سپاه

درفش منوچهر چون دید سام

پیاده شد از اسپ و بگدارد گام (205)

زمین را ببوسید پس پهلوان

202) Wahl. زاسپ. 203) Ed. C. بر. 204) Wahl eodem sensu. و بنهاد گام. 205) Al. نشانده براندش. Wahl hanc loquendi formulam non intellexit, quum vertat: „der Erwartung entnommen.“

460 که جاوید زی شاد و روشن روان²⁰⁶⁾

منوچهر فرمود تا بر نشست

مران پاکدل مرد خسرو²⁰⁷⁾ پرست

سوی تخت ایوان²⁰⁸⁾ نهادند روی

چه دیهیم دار²⁰⁹⁾ وجه دیهیم جوی

465 منوچهر بر گاه بنشست شاد

کلاه کیانی بسر بر نهاد

بیک دست قارن بیک دست²¹⁰⁾ سام

نشستند روشن دل و شاد کام

پس آراسته زال را پیش شاه

470 بنزین عمود و بنزین کلاه

گرازان بیاورد سالار بار²¹¹⁾

شکفتی بهمانند²¹²⁾ اندرو شهریار

پس آنکه منوچهر با سام گفت

206) Wahl omittit duo hemist. 459 et 460.

207) Wahl مرده یزدان. 208) Wahl وایوان. 209)

Wahl داد دیهیم. 210) Wahl بدیگرش quod cor-

rectorem sapit. 211) Wahl یار vitiose. 212) Wahl

et vertit: „der Scherjar ermüdete nicht

der Bewunderung.“

که این را همانا کسی نیست جفت
475 بدین برز وبالا بدین خوب چهر
تو گوئی که آرام جانست ومهر
چنین گفت مر سامرا شهیار
که از من تو اینرا بنهار دار
بخیره میزارش از هیچ روی
480 بکس شادمانه مشو جز بدوی²¹³⁾
که فر کیان دارد وچنگ²¹⁴⁾ شیر
دل هوشمندان وفرهنگ پیر²¹⁵⁾
بیاموز اورا ره وساز رزم
همان شادکامی وآئین بزم²¹⁶⁾
485 ندیدست جز مرغ وکوه وکنام
کجا داند آئینهارا تمام
پس از کار سیمرغ وکوه بلند
وزان تا چراخوار شد ارجمند
یکایک بدو سام یل باز²¹⁷⁾ گفت

213) Wahl omittit hoc hemist. et proxime
praecedens. 214) Wahl وفر male. 215) Wahl
وگرد ودلیبر. 216) Wahl وبزم male. 217) Wahl

490 زخورد وزخفت وزجای نهفت

وزافکندن زال بکشاد راز

که چون گشت بر سر سپهر از فراز

سرانجام گیتی زسیمرغ⁽²¹⁸⁾ وزال

پر از داستان شد به بسیار سال

495 برفتم بفرمان گیهان خدای

بالبرز کوه اندرون ساخت⁽²¹⁹⁾ جای

یکی کوه دیدم سر اندر سحاب

سپهریست گفتی زخارا بر آب

برو بر نشیمی⁽²²⁰⁾ چو کاخ بلند

500 زهر سو برو⁽²²¹⁾ بسته راه گزند

بدو اندرون باچه سیمرغ⁽²²²⁾ وزال

تو گفتی که هستند هر دو همال⁽²²³⁾

مرا پویهء پور گم بوده خاست

male. و سیمرغ Wahl (218). همه سام با او بگفت

(221) نشینی Wahl (220). اندر آن صعب Wahl (219)

Wahl (223) Ed.C. hic. باچه مرغ Wahl (222). سو برو Wahl

همی بوی مهر آمد از باں : addit duos alios versus:

او | بدل راحت آوردمی باں او | نبد راه بر کوه از هیچ

روی | دویدم بسی گرد او سو بسوی

بدلسوزگی جان همی رفت خواست²²⁴⁾

505 ابا داور پاک گفتم براز

که ای چارهء خلق و خود بی نیاز

رسیده بهر جای برهان تو²²⁵⁾

نگردد فلک جنر بفرمان تو

یکی بنده ام من ولی پرگناه

510 بنزد خداوند خورشید و ماه

امیدم بباخشايش تست بس²²⁶⁾

باچیزی دگر نیستم دسترس

تو این بندهء مرغ پرورده را

باخواری وزاری بر آورده را

515 همی چرم پوشد بجای حریر

مزد گوشت هنگام پستان شیر²²⁷⁾

رسان بمن یا²²⁸⁾ مرا راه کن

سوی اوی و این رنج کوتاه کن

224) Wahl راست. 225) Wahl omittit hoc he-
mist. una cum tribus sequentibus. 226) Wahl
vitiose. 227) Wahl وشیر. 228) Wahl رسان
یار من.

بیدمهری من روانم مسوز
520 بمن باز بخش و دلم بر فروز
بفرمان یزدان چو این گفته شد
نیایش همانکه پذیرفته (229) شد
بزد پر سیمرغ و بر شد (230) بابر
همی (231) حلقه زد بر سر مرد گبر
525 زکوه اندر آمد چو ابر بهار
گرفته تن زال را در کنار
زبویش جهان پاک پرمشک شد
دو دیده مرا با دو لب خشک شد
زسهم وی و پویه (232) پور خویش
530 خرد در سرم جای نگرفت پیش (233)
به پیش من آورد چون دایه

229) Wahl پذیرفته contra metrum. 230) Wahl
پویه. 232) Wahl پویه. 231) Wahl همه. و سیمرغ بر شد
233) Wahl et vertit: „dass selbst
die Kraft der Besinnung zu Eis gefror,“ ver-
bum چای a چائیدن *rigere, frigere*, false deri-
vans. Pro vulg. lect. پیش *censeo legendum* پیش,
ut sensus sit: „intellectus in capite meo non am-
plius locum inveniebat i. e. mente captus eram.“

که در مهر باشد ورا پایهء
زبانم برو بر ستایش گرفت
بسپهرغ بردم نماز ای (234) شکفت
535 بهن ماند فرزند و خود باز گشت
ز فرمان یزدان (235) نشاید گذشت
من آوردمش نزد شاه جهان
همه آشکارا (236) نکردم (237) نهان

جستن موبدان طالع زالرا

بفرمود پس شاه با موبدان
540 ستاره‌شناسان وهم بخردان
بجوئید تا اختر زال چیست
بدان اختر از بخت سالار کیست
چو گیرد بلندی چه خواهد بدن
همه داستانها بیاید زدن
545 ستاره‌شناسان وهم موبدان

یزدان و حکمش (235) Ed. C. نمازی (234) Ed. C.
پکردم (237) Ed. C. آشکارا (236) Wahl

زاختر گرفتند یک یک (238) نشان
که او پهلوانی بود نامدار
سرافراز وهشپار وگرد سوار (239)
چو بشنید شاه این سخن شاد شد
550 دل پهلوان از غم آزاد شد
یکی خلعت آراست شاه زمین
که خواندند (240) هر کس برو آفرین
زاسپان تازی بنزین ستام
زشمشیر هندی بنزین نیام
555 زدیا وخر وزیاقوت (241) وزر
زگستر دنیهای (242) بسیار مر
غلامان رومی بدیبای روم
همه پیکر از گوهر (243) وزر بوم
زبرجد طبقهای وپیروزه جام

238) Ed. C. گرفتند پیدا زاختر. 239) Wahl وسوار.
240) Wahl کردند eodem sensu. 241) Wahl
hemist. germanice reddit: „geprägt und gediegen Gold, Perlenschmuck,
Edelsteine.“ 242) Wahl زگستر دنیها contra me-
trum. 243) Wahl همه گوهرش پیکر.

560 چه از زر سرخ و چه از سیم خام

پر از مشک و کافور و پیرزعفران

همه پیش بردند فرمان بران

همان جوشن و ترک و برگستوان²⁴⁴⁾

همان نیره و تیغ و گرز گران

565 همان تخت پیروزه و تاج زر

همان مهر یاقوت²⁴⁵⁾ و زرین کمر

بمهرش²⁴⁶⁾ منوچهر عهدی نوشت

سراسر ستایش نشان²⁴⁷⁾ بهشت

همه کابل و دنبر و مای²⁴⁸⁾ هند

570 روارو چین تا دریای سند

ز زابلستان تا بدان روی بست²⁴⁹⁾

بنوئی نوشتند عهدی درست

244) Wahl hoc hemist. una cum tribus sequentibus statim post hemist. 556 ponit. Sed praeferendus ordo, quo secundum Ed. C. hosce versus disposui. 245) Wahl و یاقوت male. 246) Wahl بمهر. 247) Ed. C. بسان. 248) Wahl کابل vitiose. 249) Wahl پست et vertit: „all die Strecke von Sabulestan aus“ false, nam legendum بست, quod est nomen urbis in India.

چو این عهد و خلعت بیاراستند
پس اسپ جهان پهلوان خواستند
575 چو این کرده شد سام بر پای خاست
بگفت ای گزین مهتر دادرست (250)
شده تا بر افراخته (251) چرخ و ماه
چو تو شاه نهاده (252) بر سر کلاه
بهر و برای و بخوی (253) و خرد
580 زمانه همی از تو رامش برد
همه گنج گیتی بچشم تو خوار
مبادا بجز نام تو یادگار (254)
فراز (255) آمد و تخت را داد بوس
ببستند بر کوههء پیل کوس
585 سوی زابلستان نهادند روی
نظاره برو بر همه شهر و کوی

repugnante ای کو مهتر داد و راست Wahl (250)
metro. (252) زما هی بر اندیش با Wahl (251)
Wahl (254) و بخویی برای Wahl (253). نهان Wahl
فروء Wahl (255). مبادا ز تو نام تو پاکار

III.

داستان آوردن کلبله از هند
نزد انوشیروان

سرآمد کنون بر من این داستان
که بشنیدم از گفتهء باستان¹⁾
نگه کن که شاداب بیزین²⁾ چه گفت
بدانکه که بکشاد راز از نهفت
5 بگاه شهنشاه نوشین روان
که نامش بهاندست دایم جوان

1) Disticho secundo incipit narratio de libro fabularum Calila et Dimna, ex India apportato. Quem primo loco posuit Silv. de Sacy versum سرآمد کنون بر من این داستان | که بشنیدم از گفتهء باستان ad historiam antecedentem refero; nam sensus est: „Tandem ad finem historiae veni, quam ex dictis maiorum accepi.“ Consentit editio Schahnam a Macæno Turnero nuper divulgata. 2) Al. lect. شادان بیزین.

زهر دانشی موبدان خواستی

که درگاه ازیشان بیاراستی

بزشک و سخن گو و کنداوران

10 گزارنده و آزموده سران

ابا هر یکی نامور مهنری

کجا هر سریرا بدی افسری

بزشکی سراینده³⁾ برزوی بود

به پیری رسیده سخنگوی بود

15 زهر دانشی داشتی بهرهء

بهر بهرهء در جهان شهرهء

چنان بد که روزی بهنگام بار

بیامد بر نامور شهریار

چنین گفت کای شاه دانش پذیر

20 پتروهنده و یافته یان گیر

من امروز در دفتر هندوان

همی بنگریدم بروشن روان

3) viro illustri de Sacy suspectum videtur; sed quum quatuor codices, quos inspe-
xit, variantem lectionem nullam offerant, nil
mutare ausus est.

نہشتہ چین بد کہ بر کوه ہند
گیاہیست رخشان چو روی ⁴⁾ پرند
25 کہ آنرا چو گرد آورد رهنمای
بیامیزد ودانش آرد بجای
چو بر مردہ پیراگنی بیگمان
سخنگوی گردد ہم اندر زمان
کنون من بدستوری شہریار
30 بہ پیمایم این راہ دشخوار خوار
بسی دانشی رهنمای آورم
مگر کین شکفتی بجای آورم
تن مردہ گر زندہ گردد رواست
کہ نوشتین روان بر جهان پادشاست
35 بدو گفت شاہ این نشاید بدن
مگر کازمون را ببايد شدن
ببر نامہء من بر شاہ ہند ⁵⁾
نکر تا کہ باشد بت آرای سند ⁶⁾
بدین کار با خویشتن یار خواہ

سوی رای Al. 5) چینى al. زرومى Al. leg. 4)
نکر کت بود چاره آرای ہند Al. 6) ہند.

40 همان یاری از بخت بیدار خواه
مگر 7) تو شکفتی شوی در جهان
کزین گفته رمزی بود در نهان
بهر هر چه باید بنزدیک رای
کنو بایدت بیگمان رهنمای
45 در گنج بکشاد نوشین روان
زبزمی 8) که بد جامهء پهلوان
ودینار ودیبا وخر وحریر
زمهر وزافسر 9) زمشک وعبیر
شتروار سیصد بیاراست شاه
50 فرستاده بر خاست از بارگاه
بیامد بر رای ونامه بداد
سر بارها پیش او بر کشاد
چو بر خواند آن نامه شاه رای
بدو گفت ای پیر پاکیزه رای

7) Codd. male ut videtur; scripsi ex
coniectura, probante de Sacyo in annot. 8)
Edit. Macani رومی. Vide Glossar. s. v. 9)
Al. زاکسون.

55 زکسری مرا هیچ بخشید نیست

تن ولشکر و پادشاهی یکیست

زداد وز اورنگ و از فر شاه

وز آن روشنی بخت و آن دستگاه

نباشد شکفت از جهاندار پاک

60 اثر مردگانرا بر آرد ز خاک

برهمن بکوه اندرون هر که هست

همه پیش تو است چون زیر دست¹⁰⁾

بت آرای فرخنده دستور من

هم از گنج پرمایه گنججور من

65 بد و نیک هندوستان پیش تست

بزرگی مرا در کم و بیش تست

بیاراستندش بنزدیک رای

یکی نامور چون بیایست جای

فرستاد از افکندن و خوردنی

70 همان پوششش نغز و گسترده

10) Varie discrepant codd. in hoc hemist.; quidam leg. همی رای al. همه جمله باشد ترا زیر دست یکی دارد آن رای و این نادرست al. دارد بتو زیر دست

برفت آنشب و رای زد با ودان
بزرگان قنوج وهم بخردان
چو بر زد سر از کوه رخشنده روز
پدید آمد آن شمع گیتی فروز
75 بزشکان داننده را خواند رای
کسی کو بدانش بدی رهنمای
چو برزوی بنهاد سر سوی کوه
برفتند با او بزشکان گروه
پیاده همه کوهساران بیای
80 بیمود با دانشی رهنمای
گیاهها زخشک و زتر بر گزید
زپژمرده وهر چه رخشنده دید
زهر گونهء سوده از خشک و تر
همی بر پراگند بر مرده بر
85 همی مرده زنده نگشت از گیا
همانا که سست آمد آن کیمیا
همه کوه سپردند یکمیک بیای
بر از رنج شان هم نیامد بجای
بدانست کان کار آن پادشاست

90 که ز ندست جاوید و فرمان رواست

دلش گشت سوزان ز نشویر شاه

هم از نامداران هم از رنج راه

وز آن خواسته نیز کاورده بود

ز گفتار بیهوده آزرده بود

95 ز کار نبشته شد او تنگدل

که آن مرد بی دانش سنگدل

چرا خیره بر باد چیزی نبشت

که بار آرد آن رنج گفتار زشت

چنین گفت از آن پس بدان باخردان

100 که ای کار دیده ستوده ردان

که دانید دانانتر از خویشتن

کجا سر بر افرازد از انجمن

بپاسخ شدند انجمن هم سخن

که داننده پیر یست ایدر کهن

105 بسال و خرد او ز ما مهترست

بدانش زهر مهتری بهترست

چنین گفت برزوی با مهتران

که ای نامداران روشن روان

برین رنجها بر فرونی کنید
110 مرا سوی او رهنمونی کنید
مگر کان سخن گوی دانای پیر
بدین کار باشد مرا دست گیر
ببردند برزوی را نزد اوی
پیر اندیشه دل سر پیر از گفت و گوی
115 چو نزدیک او شد سخن گوی مرد
همه رنجها پیش او یاد کرد
برو پیر دانا سخن بر کشاد
زهر دانشی پیش او کرد یاد
که ما در نبشته همین یافتیم
120 بدین آرزو نیز بشتافتیم
چو زان رنجها بر نیاید پدید
ببایست ناچار دیگر شنید
گیا چون سخن دان و دانا چو کوه
که باشد همه ساله اورا شکوه¹¹⁾

11) Al. ستوه pro شکوه eodem sensu. De Sacy
quod vertit: „qui passe
toutes ses années loin de la foule des humains.“

- 125 تن مرده چون مرد بی دانشست
که نادان بهر جای بی رامشست
بدانش بود بیگمان زنده مرد
چو دانش نباشد بگردش مگرد
چو مردم زدائنی آمد ستوه
- 130 گیاه چون کلیست ودانش چو کوه
کتابی بدانش نماینده راه
بیابی همانا تو در گنج شاه
چو بشنید برزو از آن شاد گشت
همه رنج بر چشم او باد گشت
- 135 برو آفرین کرد وشد نزد شاه
بکردار آتش به پیمود راه
بیامد نیایش کنان پیش رای
که تا هند باشد تو باشی بجای
کتایبست ای شاه گسترده کام
- 140 که آنرا بهندی کلیست نام
بمهرست با ارج در گنج کاه
برای وبدانش نماینده راه
بگنجور فرمان دهد تا ز گنج

بیارد بمن گر ندارد برنج

145 دژم گشت از آن آرزو جان رای (12)

بچنبید بر خویشتن بر زجای

ببرزوی گفت این کس از ما نجست

نه اکنون نه از روزگار نجست

ولیکن جهاندار نوشین روان

150 اگر تن بخواهد زما یا روان

نداریم زو باز چیزی که هست

اگر سرفرازست اگر زیردست

ولیکن ناخوانی مگر پیش ما

بدان تا روان بداندیش ما

155 نگوید بدل کان نبشتست کس

بخوان و بدان و به بین پیش و پس

بدو گفت برزوی کای شهریار

نداره فزون زانکه گوئی بدار

کليلة بیاورد گنجور رای

160 همی بود برزوی با رهنمای

هر آن در که از نامه بر خواندی

غمین شد نبد هیچ در مان رای Al. (12)

همه روز بر دل همی راندى
زمانى فزون زانكه بوديش ياد
نه بر خواندى نيز تا بامداد
165 چو زو نامه رفتى بشاه جهان
درى از كليله نبشتى نهان
بدين چاره تا نامهء هندوان
بياورد نژديك¹³⁾ نوشين روان
همى بود شادان دل وتن درست
170 بدانش همى جان روشن بشست
بدين گونه تا پاسخ نامه ديد
كه دريائى دانش بر ما رسيد
از ايوان بيامد بنژديك راى
بدستورى باز گشتن بجاي
175 چو بكشاد لب راى بنواختش
يكى خلعت هندوى ساختش
دو ياره بهاگير ودو گوشوار
يكى طوق پر گوهر شاهوار
همان شاره هندی همان تبخ هند

13) de Sacy *contra metrum*.

- 180 همه روی آهن سراسر پزند
بیامد ز قنوج برزوی شاد
بسی دانش نو گرفته بیاد
زره چون رسید اندر آن بارگاه
نیایش کنان رفت نزدیک شاه
- 185 بگفت آنچه از رای دید و شنید
بجای گیا دانش آمد پدید
بدو گفت شاه ای پسندیده مرد
کلبله روان مرا زنده کرد
تو اکنون ز گنججور بستان کلید
- 190 ز چیزی که خواهی ببايد گزید
بیامد خرید یافته سوی گنج
بگنججور ننمود بسیار رنج
درم بود و گوهر با چپ و بر است
جز از جامهء شاه چیزی نخواست
- 195 گرانمایه دستی بپوشید و رفت
بدرگاه کسری خرامید و تفت
چو آمد بنزدیک تاختش فراز
برو آفرین کرد و بردش نماز

چنین گفت برزوی را شهریار

200 که بی بدره و گوهر شاهوار

چرا رفتی ای رنج دیده ز گنج

کسی را سرد گنج کو دید رنج

چنین داد برزوی پاسخ بشاه

که ای تاج تو برتر از چرخ و ماه

205 هر آن کس که او پوشش شاه یافت

بیاخت و تخت مهی راه یافت

دگر آنکه با جامهء شاهوار

به بیند مرا مرد ناسازگار

دل بدسگالان شود تار و تنگ

210 بماند رخ دوست با آب ورنگ

یکی آرزو خواهم از شهریار

که ماند. زمن در جهان یادگار

چو بنویسد این نامه بوزرجههر

کشاید برین رنج برزوی چهر

215 نخستین در از من کند یادگار

بفرمان پیروزگر شهریار

بدان تا پس از مرگ من در جهان

بخوانند ورنجم نگردد نهان
بدو گفت شاه این بزرگ آرزوست
220 نه اندازهء مرد آزره جوست¹⁴⁾
ولیکن برنج تو اندرخورست
سخن گرچه از پایگه برترست¹⁵⁾
بیوزرجهر آن زمان شاه گفت
که این آرزو را نباید نهفت
225 نویسنده از کلک چون خامه کرد
زبرزوی در سر یکی نامه کرد
نیشتنند بر نامهء خسروی
نبد آن زمان خط بجز پهلوی
همیدون نگه داشت در گنج شاه
230 برو ناسزا کس نکردی نگاه

به اندازهء al. بر اندازهء مرد دینار جوست Al. 14)
15) نه ز اندازهء مرد آزاره جوست al. مرد سالار جوست
Qui sequitur versus in editione Sacyana sine
dubio spurius est. Ipse de Sacy in textum qui-
dem illum recepit, sed in vertendo silentio prae-
termisit. Versus est: نوشت | خسروی | نامهء
آنزمان خط بر پهلوی

چنین تا بتازی سخن راندند
از آن پهلوانی همی خواندند
چو مامون جهان روشن وتازه کرد
خور و ماه بر دیگر اندازه کرد

235 دل موبدان داشت و رای کیان

ببسته بهر دانشی بر میان
کلبله بتازی شد از پهلوی
بدین سان که اکنون همی بشنوی
بتازی همی بود تا گاه نصر

240 بدانکه که شد بر جهان شاه عصر

گمراهی بو الفضل دستور اوی
که اندر سخن بود گنجور اوی
بفرمود تا پارسی و دری
بگفتند و کوتاه شد داوری

245 وزان پس نوشتن چو رای آمدش

برو بر خرد رهنمای آمدش
همی خواست از آشکار و نهان
کز یادگاری بود در جهان
گزارنده را پیش بنشانند

250 همه نامه بر رودگی خواندند
به پیوست گویا پراکنده را
بسفت اینچنین در آکنده را
بر آنکو سخن داند آرایش است
چو ابله بود جای بخشایش است

255 حدیث پراکنده بپراکنند
چو پیوسته شد مغز و جان آکند
جهاندار تا جاودان زنده باد
زمان وزمین پیش او بنده باد

IV.

باخشش نمودن شاه کبک خسرو برزورا بعد از
دانستن که پسر سهراب است و بردن بشکارگاه

سواران برفتند هر سو دوان
همان پهلوانان روشن روان
برفتند تا مرز توران زمین
همی آکهی یافتندش باچین
5 بایران ندیدند از ایشان نشان
چنین گفت خسرو بگردن کشان
که دشمن گریزان گشتن به است
اگر چه هریمت بکشور مه است
سراپرده و چارپای وستور
10 بسی بهتر از دشمن روزکور
بایران خرامیم زایدن کنون
که بخت نکو گشت مان رهنمون
پسازیم از بهر برزوی کار

چنان چون بود درخور نامدار
15 چو بشنید دستان زخسرو سخن
ببوسید پیش سپهد زمن
بخسرو چنین گفت کای شهریار
ببزدان دادار پروردگار
که از آرزو بر متابی سرم
20 کزین کام از مهر و مه بگذرم
از ایدر بایوان بنده خرام
بجان سپهدار فرخنده نام
بباشیم یک ماه فیروزشاد
بدیدار کیخسرو پاکدان
25 چو بشنید کیخسرو نامجوی
زفرمان او بر نتابید روی
برفتند شادان بایوان زال
خود و پهلوانان با فر ویال
بهر جای ایوان بیاراستند
30 می ورود رامشگران خواستند
بهر جای می خواره انبوه شد
زشادی دل اندر بر انبوه شد

بدیبا بیاراسته بام ودر
همیریخت در پای خسرو گهر
35 بزابل همه شادمان مرد وزن
نشانده بهر جایگه رودزن
بایوان دستان جهان جوی شاه
چو خورشید تابان ستاره سپاه
جهان پهلوان رستم زال زر
40 بگردون گردان بر آورده سر
فرامرز وبرزو ستاده پپای
بر تاخت خسرو به پرده سرای
چو خسرو ببرزو نگه کرد گفت
بمردی نباشد بگیتیت جفت
45 وزان پس چنین گفت با پهلوان
که ای نامور گرد روشن روان
زایران وتوران وهر کشوری
چو رستم نباشد دگر مهتری
بمانی بجای نیاگان خویش
50 بگیتی دل دشمنت باد ریش
ازان پس بگنجور فرمود شاه

که از بهر برزو درین بارگاه
بیاورد صد اسپ زرین ستام
زترکان سیمین کمر صد غلام

55 زیاقوت پر کرده ده جام زر

همان جوشن وترک و خود و سپر
درفشی که بد پیکرش از عقاب
بزیر اندرش ازدهای بتاب
بگنج و درم ده شتربار نیز

60 صد اشتر سراسر پر از بار و چیز

صد استر زگستردنی کرده بار
زمردان شمشیرزن ده هزار
به برزوی بسپرد شاه جهان
به نزدیک فرزانشان و مهان

65 همان غور و غرچه بدو داد شاه

مرورا¹⁾ زهرکس بیفزود جاه

ببوسید برزو زمین و جبین

نهاد از بر خاک و کرد آفرین

چو خسرو یکی ماه در نیمه روز

1) Koseg. مردرا. Scripsi مرورا ex coniectura.

- 70 بسر برد با گرد گیتی فروز
سر ماه وهنگام بانگ خروس
به بستند بر کوههء پیل کوس
جهان دیده دستان بزابل بماند
خود ومهتران سوی ایران براند
75 بهمراه او رستم و سرکشان
فرامرز برزو و گردن کشان
بره سر بسر عیش ساز²⁾ آمدند
بدامان کوهی فراز آمدند
شهنشاهرا شد هوای شکار
80 که بد جای نخاچیرگاه آن بهار
بفرمان شاه جهان مهتران
براندند نخاچیر از هر کران
چنان گرد شد وحش صحرأ بهم
که از زور پشت زمین یافت خم
85 زآهو وگور وگوز وستر³⁾

2) Koseg. ordine inverso ساز عیش male, nam rhythmum finalem prorsus turbat. Scripsi عیش ساز ex coniectura. 3) Koseg. سطر quod temere

زخرگوش واز تکه وشیر بپر
سبه گوش گفتار وگرگ دلیر
بهم در فتادند بالا وزیر
چو شد چرگه از سروران ساخته
90 شهنشاه شد در میان تاخته

بد از گرد آن وحشیان سیه 4) دشت
زبس جانور دیدها خیره گشت
شهنشاه تازان در آن چرگه جای
بگزش زخاصان کارآزمای
95 در آمد بخمر یلان یال گور
ددانرا بسی سوده پای ستور
کشاده بر آهو کمین توز تیز
دلیران بشیر دمان در سنبز
در آندشت از کوه تا کوه مرد
100 بگردون گردان بر آورده گرد
زناگه در آن چرگهء پر زجوش
که از جانور شد بگردون خروش

vertit *Hirsch*. Legendum sine dubio ستر pro
تیه. Koseg. ex coniect.; سیه Scripsi 4) *mulus* استر

نکته کرد کیخسرو دادگر
عاجب آهوئی⁵⁾ آمدش در نظر
105 نه آهو که بد لعبت بربری
شهنشه بصد جان شدش مشتری
بتی بود آن آهوئی سیمبر
زخوبی سراپاش چون رنگ زر
دو چشمش امید دل عاشقان
110 چو تنگ نظر گشته هر سو دوان
چنین⁶⁾ داد فرمان شه پاکیش
که اورا بی آزار آرند پیش
بدستش بگیرند یا خود بدام
که شمشیر وتبرست بروی حرام
115 هر آنکس که اورا در آرد به بند
میان کوانش کنم ارجمند
دلبران بفرمان شه پویه پوی

5) Legendum آهوئی flagitante metro et sensu.
Koseg. آهوئی vitiose. 6) Koseg. ختن vitiose. Vera
lectio sine dubio چنین, quod ex coniectura in
textum recepi.

بآهو گرفتن نهادند روی
بهر سو دوان آهوی خوش نظر
120 زبیم گرفتن سراسیمه سر
دونده بران مهتران از ستینر
بهر سو دوان آهو اندر گریز
از آن سو که بد برزوی رزمساز
دوان گشت آهوی چو باد 7) باز
125 یکی کنده آنجا پر از آب بود
زیک دست برزوی سهراب بود
بر آن کنده آهو گذر کرد وجست
زبیم گرفتاری بند رست
بر آشفتم برزو بر انگیخت اسپ
130 بدنبال آهو چو آذر گشسپ
دوان آهو واو شتابان زپی
زغیرت سراپای او پر زخوی
براند اسپرا چارده میل راه
رسانید گرد سمندهش بماه

7) Koseg. زو باه, quod veritit erschrocken, sed in
lexicis non comparet. Fortasse legendum چو باد
venti instar, quod ex coniectura recepi.

- 135 پدید آمد آنگاه کوهی بلند
بکه رفت آهو زیمر گزند
همیگفت با خویش برزو زراز
که از گشت دور این چه باریست باز
که آهوی از چرگهء تنگ شاه
140 به پیش من آید گریزد براه
نه آهو مگر جادوی ریمنست
ویا در وهم دام اهریمنست
همیگفت ومیراند اسپ از ستیز
به پیش اندرش آهو اندر گریز
145 در آن کوه دامن یکی غار بود
فرو رفت آهو در آن غار زود
فرود آمد از اسپ برزو روان
بغار آمد از پیر آهو دوان
نگه کرد هر گوشه بالا وزیر
150 بدید او برهن یکی مرد پیر
که بنشسته آسوده در کنج غار
هم (8) آن آهوی نغزش اندر کنار

8) Koseg. هر vitiose.

نصیحت کردن عابد برزورا

جو برزو چنان دید خیره بهماند

خداوند نیکی دهش را بخواند

155 فرو ماند پیش برهن بجای

برهن بدو گفت کای نیکرای

چه حیرانیست ای جوان باز گوی

گر آئی بدین گونه در جست وجوی

گرت صید این آهو آمد هوس

160 نگردست صید حرم هیچکس

بود با خدا روز و شب راز من

مرا طرفه آهو و دم‌ساز من

گریزم از مردم روزگار

شب و روز نالم درین کنج غار

165 بدگر خدا آهوم هم‌هست

ندانم چنان کس که او آگه است

تو ای نامور مهتر انجامن

ز فرمان فرود آی در پیش من

ازین پی زبان کینه در دل مدار

170 که چون تست او بندهء کردگار

چو برزو شنید این زروی ادب
در آنجای بنشست و گفت این عجب
که وحشی بدین سان بود رام تو
خوشا پیش یزدان سرانجام تو

175 مرا بخت سوی تو شد راهبر

تو شو از نصیحت مرا رام بر⁹⁾
به پندم زبند غم آزاد کن
مرا از کرامات خود شاد کن

تو پیری شو از بد مرا دست گیر

180 که گفتار پیران بود دلپذیر

درین گردش چرخ نیرنگساز
عجایب چه دیدی بمن گوی باز
برهنم بدو گفت کای نوجوان
سخن دان و بینادل و پهلوان

9) Koseg. راهبر quod rhythmum finalem prorsus turbat, nam eadem vocabula eadem significatione in Persarum poetico sermone rhythmum efficere non possunt. Censeo legendum رام بر *laetitiam afferens, exhilarans.*

- 185 بملک یمن شهریاری بود
که اندر جهان کامکار بود
بود نام او شاه بهرام گرن
که گو از همه شهریاران ببرد
پس پرده او یکی دخترست
190 که رویش زخورشید روشنترست
نگاری که خورشید گیتی فروز
زمهر رخس هست در تاب و سوز
سر زلف او غیرت مشک چین
روی¹⁰⁾ روشنش غارت عقل و دین
195 کمندافکنان گیسویش را به بند
کمان آوران زابرویش مستمند
زبالای او فتنه باران شده
دو گیسوش صیاد ماران شده
لبش گشته جان بخش هر ناتوان

10) Koseg. رخ quod vertit *Wange*, sed tum legendum رخ; quum autem puellae genas supra iam descripserit poeta, hoc hemistichio faciei nitorem laudare videtur. Puto igitur legendum

- 200 قدش سرورا کرده از جا روان
بر آرد گل از شرم رویش عرق
دو چشمش دهد جادوانرا سبق
دهانش ز تنگی ندیده کسی
ساختن چون کند گوهر آرد بسی
- 205 باحسن اینچنین فتنهء روزگار
بهنگام کین آفت کارزار
بمیدان جنک ار برون آید او
بمردی زمردان فرون آید او
بتیغ نبردان دلفروز ماه
- 210 کند روزرا بر دلبران سیاه
به تیر و کمان گز بر آید باجنک
هوارا به پیکان کند تیره رنگ
بگرز ار در آرد به پیشگار سر
دهد کوهرا مالش آن سیمبر
- 215 وگر نیزه گیرد باجنک اندرون
کند رخنه اندر که بیستون
چو اندر کمندافکنی ساحراست
که کیسوش بر گفت من ناظر است

مع القصة در حسن و مردانگی
220 نشاید کسش کرد همخانگی
بنام آن پری رخ دلارا بود
مژه چون سنانش صف آرا بود
پدر دل بدان نازنین بسته است
ز خواهندگان لیک وارسته است
225 ازیرا که هر کو شود خواستگار
که آرد مر آن ماهرا در کنار
چنین است پیمان که با آن پری
بگردد بمیدان بخواهشگری
اگر آنکه اورا رباید ز زین
230 بگناه دلیری و هنگام کین
شود رام او ماه و خورشید چهر
بآئین مهرش در آرد به مهر
پدر هم دران گرددش سازگار
بیندد باو عقد این استوار
235 وگر دخترش زیر دست آورد
بجانش بهردی شکست آورد
ازان ماه باشد سر و بال او

بسا سر گزین گشت پامال او
بسی شهریاران که دادند سر
240 بسودای آن دختر نامور
ترا چون باهوی من هست میل
بدین کردم آن فزنین را طفیل
برو صدیدی آن آهوی تازه کن
که صد شیر شد صید او بی سخن

عاشق شدن برزو بر دلاری دختر شاه
غایبانه و تسلی دادن برهنم او را

245 چو برزو زیبر این سخنها شنید
ز مهر پری رخ دلش بر دمید
چنان عشق دختر دلش گرم کرد
که بر خاست از جان او آه سرد
سخن در دل او چنان جا گرفت
250 که ملک پیش زیر وبلا گرفت
چو آن پیر تغییر حالش بدید
که اکسیر عشقش سراپا دوید

بگفت ای جوان غم مخور زینهار
که کام ترا داد پروردگار
255 تو گر راه را زیر دست آوری
زه این کمان را بشست آوری
شود صیدت آن آهوی مشکبوی
بر آید ترا سربسر آرزوی
ولی پیش از آن کآوری رو براه
260 یکی کار فرمایدت پادشاه
بباید ترا اول آن کار کرد
بخود بر تنی چند یار کرد
که کار بزرگست کاید به پیش
فدا کرد⁽¹¹⁾ باید تن و جان خویش
265 دران کار یکجای داری قران
پس آنکه کزان کار داری گران
بکامت شود کارها جمله راست

11) Koseg. male, quia verba impersonalia saepissime cum apocopata infinitivi forma construuntur; rarius sequitur infinitivus in تن aut دن exiens, nunquam vero participium.

بهر جای پیروزی اختر تراست
چو پردخته گرمی ز فرمان شاه
270 ازین پس¹²⁾ میسر شود روی ماه
بمهر دل آری ورا در کنار
فراوان ترا بگذرد روزگار
چو آئی بایران ز دختر بکام
زگردون گردان بر آمدت نام
275 بود عورت ای پر دل مهربان
هزار و صد اندر جهان با¹³⁾امان
وگر آنکه ناگاه گرمی نباه
بمانی ز دیدار فرخنده ماه
بمهر دل آری ورا در کنار
280 مشو غافل ای سرکش نامدار
که آنجا قران داری از کار دهر
چو زان در گذشتی بود کام بهر

12) Koség. پس repugnante metro; omissum videtur ازین, quod ex coniectura in textum recepi. 13) Koseg. تا امان; sed legendum با¹³⁾امان quod est adiectivum e praepositione et substantivo compositum.

برهنم چو این گفت شد ناپدید
دگر برزو اورا در آنجا ندید
285 دل نغته از غار آمد برون

زمهر پریارخ خراب اندرون
بسی در بالماس مژگان بسفت
همه راه با درد غم بود جفت
بلشکرگه آمد دل از غم نزار

290 بیامد بر خسرو نام دار
بشده باز گفت آنچش آمد پیش
ازان درد میجست درمان خویش
شهنشاه ورستم عجب ماندند
همی نام یزدان برو خواندند

295 چنین گفت رستم که آن پیر مرد
بگیتی ترا زار و سرگشته کرد
بیکبار از ره نباید فتاد

بگفتار هر کس دل از دست داد
غم عشق جانگاہ و دردآور است

300 نیفتد در آن هر که کنداور است
خیالی نموده ترا در نظر

فرامش کن وزین هوس در گذر

تسلی زگفتار رستم نشد

غم عشق یار از دلش گم نشد

305 شد آنروز وروز دگر گاه بار¹⁴⁾

پیا خاست بزوز بر شهریار

چنین گفت کای خسرو کامران

زداد تو خوش دل کران تا کران

مرا آرزو دخت بهرام شد

310 دلم مایل آن دلارام شد

بسوی یمن رفت خواهم کنون

که با من چنین گفت آن رهنمون

بکوشم که اورا در آرم بدست

بدان سان که بهرام پیمان بست

315 نه زر بایدم اندرین نه سپاه

بود کار موقوف دستور شاه

14) Sic correxi hemistichium vitiosum, in quo pro *legebatur* شد آنروز وروز *Ko-seg. vertit: „zu Hofe sass zwei Tage lang der König.“* Sed sensus est: „illo die et proxime sequenti aditus patebat (ad regem).“

به تنها تن خویش با یک غلام
از پدر نهم سوی این کام گام
زبرزو شنیدند یکسر ساخن

320 بورگان کیخسرو پیلتن

تهمتن بدو گفت کاین رای نیست
چنین کار مارا دلارای نیست

چه داری به بیهوده خودرا نثرند
ندیده کسی را شدی پای بند

325 نکر دست با خود کسی دشمنی

چرا جان تن را¹⁵⁾ بغم افکنی

کسی کو شد از خانه خود بدر

چه داند که کی باز آید دگر

مرا خویش و پیوند بسیار است

330 همه نام داران با زور و دست

بود در پس پرده شان دختران

که هرگز¹⁶⁾ ندیدند شان دختران

15) Koseg. چرا جان را contra metrum. Inserendum sine dubio تن, quod et sensui et metro optime convenit. 16) Koseg. گز vitiose.

همه شاهزاده همه نیکبخت
سراسر باقبال و دیهیم و تخت
335 از آن نورسیده بتان چو ماه
ز بهرت بخوایم یکی نیکخواه
بسازم همی تخت با افسرش
که گیری بکام دل اندر برش
چه (17) گردی به بیهوده گرد جهان
340 که گردون بسی حیلہ دارد نھان
چو بشنید برزو بیارید اشک
برویش دوان گشت خونین سرشک
بدو گفت کای سرور کامیاب
مرا از چنین آرزو رخ متاب
345 چو خواهد دلیر دخت شاه یمن
چگونه دهی دیگری را بمن
دل من چو سرو دلارای خواست

چه : Koseg, sed vertit, ac si legisset (17)
„Was willst du irren thöricht durch die Welt.“
Lectio چو ferri possit, si subaudias بدان scias
ante که hemist. proxime sequentis.

نباید ببالی شمشاد راست
بیزدان که تا من همی کام خود
350 نیایم نیایم بآرام خود

GLOSSARIUM
PERSICO - LATINUM.

۱

آب (آب) 1) aqua. 2) nitor, unde آب و nitor aqua, nitor P. 23, 1. Ch. II, 344. consistently of
occasionally same
with the same
faciei met. honor, gloria F. 23, 1. Ch. II, 344.

آب و رنگ (aqua et color) met. vigor. Ch. III, 210.

آبا i. q. با.

آباد 1) adi. incolis frequentatus, amoenus Ch. I,
6. 166. 2) pulcer, bonus. 3) vox fausta ap-
precandi, ut آب و بارک الله et آفرین ex. gr. آب و بید sal-
vete Ch. I, 153.

آبر 1) praep. i. q. بر. 2) n. s. (آبر) nubes.

آبله socors, insipiens. Ch. III, 254.

آبرو (آبرو) supercilium. Ch. IV, 196.

آبریشم et آبریشم sericum.

آتش ignis.

آتش کده n. s. c. delubrum cultorum ignis. F. 34, 7.

آتشی ad ignem pertinens, igneus, ardens.

er. آخر postremus آخر آمدن postremus in ordine incidit Kadib.

آختر stella. Ch. I, 156. 2) constellatio, horoscopus. Ch. II, 541. 3) bonum omen, felicitas. — بلند altae, insignis constellationis; nobilissimus. Ch. I, 132. 232.

a. آدب litterae humaniores. 2) humanitas, honestas, decentia. Ch. IV, 171.

آذر (Ferh. آذر) ignis. F. 28, 20.

آذرين mos, consuetudo Ferh.

آگر i. q. آزر.

آراستن Imp. آرا s. آرای ornare, exornare. 2) praeparare Ch. I, 79. III, 67. instruere exercitum Ch. I, 224. aciem Sam. p. 146. l. 5. Ch. IV, 222.

آرایش ornatus, ornamentum Ch. III, 253.

آرامیدن (आ + रम्) quiescere.

آرام 1) imp. v. آرامیدن 2) n. s. quies Ch. IV, 350.

آرج valor, pretium. 2) aestimatio, reverentia. با آرج cum veneratione, reverentissime Ch. III, 141.

آرجاسپ n. pr. c. Ardschasp, nepos Afrasiabi, Turaniae rex. F. 18, 23.

آرجمند adi. egregius, praeclarus, eminent. Ch. II, 84. IV, 116.

آردی بهشت ignis. F. 23, 5.

آرزو cupiditas, desiderium. F. 29, 11.

آرستن potem esse, posse seq. inf. Ch. II, 117.

F. 21, 15.

آرزو *scora* ۲۲۰, ۳.

آز aviditas, cupiditas.

آز et ز ex, de, ab. Possessore^{۲۲۰}rem indicat. Ch. IV, ۲۱۰, ۲۱۱.

237. *haec arx Sultani est.* این قلعه از سلطانست.

Not. p. 95. *Genitivum circumscribit* ز دختر بکام

ad voluntatem filiae. Ch. IV, 273. 2) ad, in

hunc in modum Ch. II, 51. 3) inter

F. 27, 9. 4) seq. برای propter, et sine برای

Ch. II, 255. IV, 20. چه از quare Ch. I, 94.

5) pro Ch. IV, 292. 6) per Ch. II, 360. 7) co-

ram Ch. IV, 94. 8) *In comparatione, ut Arab.*

prae. Ch. I, 158. II, 152. F. 31, 26. 9) *Tempo-*

pori indicando inservit از روزگار نخست

temporibus, tempore praeterito Ch. III, 148.

آزاد et آزاده liber, immunis a re c. از rei Ch. II,

550. IV, 177. *Epith. cyparissi liberae vel* زاد

procerae Ch. II, 223. F. 19, 26. 2) ingenuus,

nobilis Ch. I, 270. F. 19, 23. 28, 9.

آزاردن et آزردن molestia afficere, infestare,

vexare. 2) increpare.

آزار *imp. verbi praec.* 2) *n. s. afflictio, obiur-* *۱۸*

gatio. Ch. I, 247. II, 108. F. 22, 6. — بی *adi-*

comp. incolumis. Ch. II, 346. IV, 112.

آزَدَن colorare, colore imbuere.

آزَدَن زر inauratus *F.* 34, 7.

آزَدَهَا draco *Ch.* IV, 58.

آزَدَن *i. q.* آزارَدَن.

آزَرَم magnitudo, aestimatio. — مرد vir magnae auctoritatis, illustris *Ch.* III, 220.

آزَمُودَن experiri, tentare.

آزَمُودَن *part.* experimentis eruditus, usu peritus *Ch.* III, 10.

آزَمَا *imp.* 2) *In comp., ut* — کار expertus, usu peritus. *Ch.* IV, 94.

آزَمَايش tentatio, experimentum. کردن — *i. q.* آزَمُودَن *c. از r.* *Ch.* II, 364.

آزَمُون ire ad experimentum *i. e.* periculum facere, experiri. *Ch.* III, 36. آزَمَايش *i. q.* آزَمُون

آزَمُون *i. q.* زیرا propterea, ideo. *Ch.* IV, 225.

آسَان (*a rad. ^{veh.} آسودَن ut videtur*) facilis. 2) *adv.* facile.

آسَب *et* آسَب (अश्व) equus.

آسَبَهَد (*ex اسپه et بد [پشت]*) dux exercitus *F.* 24, 19.

آسْتَا Commentarius in librum زند *Ferh.* 2) Zend-avesta *F.* 30, 19.

اِسْتَدَانِ *et* اِيسْتَدَانِ (स्था) stare *Ch.* II, 258. *F.* 30,
18. *F.* 29, 9. *Imp.* اِيسْت s. اِسْت.

اِسْتَامِ phalerae *F.* 23, 17.

اِسْتَانِ *et* اِسْتَانَهَ limen *F.* 24, 13.

اِسْتَاوَزَنْدِ Zendavesta. *F.* 24, 20.

اِسْتَاخْوَانِ (अस्थि) os (ossis) *F.* 26, 2.

اِسْتَرِ (अप्रवत्तर) mulus *Ch.* IV, 61.

اِسْتَوَارِ (स्थावर) firmus. 2) *adv.* firmiter. *Ch.* IV, 234.

اِسْفَنْدِيَارِ *n. pr.* Asfendijar. *F.* 18, 19.

اِسْكَندَرِ *vel* سِڪَنْدَرِ *n. pr.* Alexander.

اِسْمَانِ (Heb. שָׁמַיִם Arab. سماء) coelum *F.* 19, 9.

اِسْوَدَنْ *Imp.* اِسَا quiescere, otio frui. *F.* 30, 8.

اِسْوَدَهَ *part.* quietus, tranquillus, otio fruens *Ch.*
I, 260. 2) *adv.* *Ch.* IV, 151.

اِسْبِيْرِ (اسان) *facilis. adv.* facile.
ar. اِسْبِيْرِ captivus. *Ch.* I, 291.

اِسْتَنْدَرِ (अट्ट) camelus. *Ch.* IV, 60.

اِسْتِنِيْ pax. *Ch.* I, 70. *F.* 25, 6.

اِسْتَفْتَنْ *et* اِسْتَوْفْتَنْ (आ + कृप्) *Imp.* اِسْتَوْب conturbari,
irasci.

c. بر i. q. simpl. Ch. I, 115. II, 230. c. از r. F. 31,
7. c. بر p. cui irascuntur.

آشک lacryma. Ch. IV, 341.

آشکارا (आविष्कार?) opp. نهان manifestus, clarus,
notus. Ch. III, 247. F. 22, 12. — در palam.
Ch. II, 158. کردن — manifestare.

آشکارا adv. palam. Ch. II, 538. F. 21, 5.

آشنودن i. q. شنودن seu شنیدن.

آشپانه et آشپان nidus.

اصطخر et اصطخر Persepolis Ch. I, 3.

طرف vid. اطراف.

آغاز inceptio, initium. Cum نهادن et نمودن, کردن
inchoare, initium facere. F. 23, 12. Gul. p. 157.

آفت (आपद्) noxa, damnum.

آفتاب sol. F. 33, 20. (ex آف cf. आभा sol et تاب
splendor). ۱۶۲۰. ۱.

آفتادن (पत) Imp: آفت cadere. 2) fieri, evadere
Gul. p. 139. l. 13. 3) esse Ch. II, 182.

آفراختن et فِراختن extollere, elevare.

افراخته part. elatus, altus, sublimis.

افراز imp. v. افراختن. 2) In comp., ut: — سر su-
perbus Ch. II, 548. 3) i. q. بلند magnus, altus
Ch. II, 329.

c. i. q. simpl. efferre, sublevare Ch. II, 325.
بر افراخته *vexillum tollere Ch. II, 268.*
part. i. q. افراخته Ch. II, 577.

n. pr. Afrasiab. افراسیابی ab Afrasiabo
oriundus. F. 27, 1.

i. q. افراختن Ch. II, 382.

c. i. q. بر افراختن Ch. II, 43.

et فروختن (अपि + ह्व) accendere ignem
F. 28, 20. 2) illuminare Ch. II, 23. F. 22, 18.

i. q. simpl. Ch. II, 520. 2) comburere
F. 34, 8.

imp. v. praec. 2) In comp., ut:
مندی فروز mundum illuminans epith. solis Ch.
I, 128. II, 110.

آفریدن creare.

imp. v. praec. 2) In comp. creans, creator.
F. 28, 26. 3) n. s. applausus, laus. Cum کردن
et خواندن laudibus efferre, celebrare c. بر p.
Ch. II, 54. 406. et c. بر r. ibid. 160.

adi. comp. laudatus, laudabilis. F. 22, 14.

Imp. افزا et فرودن et افزودن augere. Ch. IV,
66. 2) augeri, incrementum Ch. II, 146.

adv. plus, magis Ch. II, 428. کردن —

افراد آباد ut آفریدن

augere *Ch. I*, 124. آمدن — superare, praecele-
lere *aliqui re c.* از *p et b r.* *Ch. IV*, 208.

افزونی *et* افزونی *augmentum.* 2) multitudo, ma-
gnitudo *F.* 23, 26. کردن — addere *rei*, augere
rem c. بر *r.* *Ch. III*, 109.

آفسر corona, diadema regium.

آفسون incantatio, fascinatio. 2) machinatio, do-
lus *Ch. II*, 5.

آفشاندن spargere, dispergere *Burh.*

c. بر *i. q. simpl. F.* 32, 19.

آفکندن *et* فکندن iacere, deiicere, proiicere.

2) abiicere. *F.* 18, 7. 23, 13. repudiare. *Ch. II*,
254. *F.* 22, 24. expellere *c.* از *loc. F.* 24, 11.

demittere *caput F.* 29, 9. *Ch. II*, 319. *De ae-*
dificio iacere (scil. fundamenta) i. e. exstruere,
aedificare. *F.* 20, 3. — مهر amore prosequi,
caritate complecti *alqm c.* بر *p.* *Ch. II*, 215.

c. بر *i. q. simpl. - -* بر آتش in ignem inferre *alqd*
Ch. II, 373.

آفکندن *n. s.* tapetum *Ch. III*, 69.

آفکندۀ *part.* abiectus, repudiatus. *Ch. II*, 296.

a. آقبال secunda fortuna, felicitas *Ch. IV*, 334.

آگه *s.* آگه gnarus, peritus *c.* از *r.* *Ch. I*, 52.

شدن — certiolem fieri *de re c.* از *r.* *F.* 21, 1.

seq. که 29, 2. بودن — *cognitum habere, scire.*
Ch. IV, 166. 2) *n. s. nuntius F. 23, 9.* یافتن —
nuntium accipere, certiozem fieri de re c. از *r.*
F. 21, l. 1.

آگاهی *cognitio (Kunde), nuntius Ch. II,*
227. F. 31, 1. یافتن — *certiozem fieri de re c.* از *r.*

اگر *si, quando.* چه *vel* اگر چه *licet,*
quamvis, etsi Ch. I, 252. IV, 8. *Pendu 10 13.*

آکسون *species serici nigri.* 2) *vestis nigra,*
quam principes gestare solent. Burh.

آکسیر *i. q. lapis philosophorum.* 2) *elixir.*
Ch. IV, 252.

آکندن *implere. Ch. III, 256.*

آکنده *part. impletus, plenus (de thesauro) F. 32,*
19. (de margaritis non perforatis) Ch. III, 252.

آکنون *et کنون nunc, modo.*

آگاهی *et آگاه i. q. آگاهی et آگاه*

آلان *n. l. Alan F. 29, 19. 20. Sec. Burh. nom ur-*
bis et provinciae in regione Turkestan. vid.
Fragmente über die Rel. des Zoroaster p. 125.

البرز *Albors nomen montis. Ch. II, 165.*

a. القصة vid. قصة.

a. الماس adamas. Ch. IV, 287.

آلودن *Imp. آ* inquinare, polluere.

آلودگی *sordes. F. 19, 22.*

a. آمان *securitas, fides, protectio. (P. 14 infer)*

آمدن *Imp. آ s. آ* venire, ire. 2) *accedere ad aliq.*

c. *p. Ch. III, 18. 51. 3) esse, inveniri Gul.*

p. 188. l. 22. 4) fieri. — سیر satiare. Ch. I, 17.

سیر satiatu, saturatu. Ch. II, 356.

c. باز *revenire, redire Ch. IV, 328. F. 28, 1.*

c. *i. q. simpl. Ch. II, 85. IV, 211. 2) supervenire.*

3) provenire, prodire, oriri. Ch. I, 245.

309. 4) ascendere. Ch. I, 201. superiorem esse,

praevalere, vincere Gul. p. 163. l. 11. p. 174.

l. 20. 5) exire Ch. I, 194. c. از. 6) praeterire,

effluere (de tempore) Ch. II, 170. 220. F. 19, 3.

7) adipisci. Ch. IV, 258.

c. بیرون *egredi, exire. Ch. IV, 207.*

c. *i. q. Ar. تعرض adversus occurrere (in bon.*

et mal. part.). Sam. p. 52. accedere. F. 21, 12.

— س به پیش contingere, accidere. Ch. IV,

263. 291.

c. در *s. اندر intrare. Ch. II, 120.*

c. فرو *descendere. Ch. II, 445. F. 26, 11. Ch. II,*

137. 2) desistere a re, omittere aliqd c. از r.

Ch. IV, 168.

روز *vid. s. v. روز.*

روز *vid. s. v. روز.*

آموزش *ar. amuzesh* *com. parva a populo* 117

آموزتن *Imp.* آموز docere. *Ch. II*, 483. 2) discere.
Ch. II, 352. *Gul.* p. 44. 1 15.

آموزگار *n. comp.* instructor, magister. *F.* 20, 23.

آمیزتن *(میش cf. Ind. Bibl. t. III. p. 36.) Imp.* آمیز
miscere.

c. بر i. q. simpl. *F.* 33, 13.

امید *spes.* *Zend. upamaiti.*

ناامید *adi. comp.* spe destitutus, desperabundus. *۱۴۲۰ ۹*

آن *pr. dem.* ille, illa, illud. آنجا *ibi.* آنچه *id*
quod. آنکه *is qui.*

آنیشتن *انبار* *Imp.* انبار implere. *F.* 23, 22.

آنبوه *plenus.* *Ch. IV*, 32. 2) multus, numerosus.
Sam. p. 158. *fin.* 3) *n. s.* multitudo, caterva
hominum. *Ch. IV*, 31.

آنچش *i. q.* آن چه اورا *quod illi* *Ch. IV*, 29.

آنجامن *collectus, congregatus.* — بودن پیش کس
apparere, praesto esse coram aliq. *F.* 32, 8.
شدن — *colligi, congregari.* *F.* 33, 22. *Ch. I*,
273. (*de annis*) *ibid.* II, 6. 2) *n. s.* congre-
gatio, consessus, copia, multitudo. *Ch. I*, 73.
III, 102.

آنداختن *Imp.* انداز iacere, iaculari.

اندازه *mensura. Ch. 1, 90. III, 220. 2) modus, forma. Ch. III, 234.*

اندام *corpus. Gul. p. 24. l. 18. 2) membrum. Ch. II, 132. 3) pulcritudo, ornamentum. F. 28, 22.*

اندر ^{اندرن} *(अन्तर) partic., in, intus. 2) de Ch II. p. 34. l. 4.*

اندرخور *(a rad. خوردن ut videtur.) conveniens, dignus c. ب r. Ch. III, 221. et sine ب F. 20, 25.*

اندرون *format. ab اندر, quocum et significatione convenit.*

اندریمان *n. pr. Enderiman. F. 27, 30.*

اندک *(ex اند et ک diminut.) paucus, parvus. 2) adv. parum, paululum. باندک زمان brevi tempore. F. 32, 18.*

اندکی *numerus exiguus. F. 33, 28. Ch II, 86.*

اندرودن *Imp. اندا incrustare, obducere.*

اندرود *et اندوده incrustatus, obductus. In comp., ut: — زر inauratus.*

اندوه *et آندۀ Pend. p. 110. l. 4. aegritudo animi, molestia, dolor. F. 21, 9.*

اندوه‌بین *adi. comp. molestia vel aegritudine animi affectus. Ch. II, 348.*

اندیشیدن *cogitare, meditari (2) sollicitum esse, vereri, timere. c. از r. Gul. p. 41. l. 9.*

اندیش *imp. In comp. cogitans, meditans, ut:*
— بد *mala cogitans. Ch. I, 312. ما — nobis*
offensus, infestus. Ch. III, 154.

اندیشمند *et اندیشناک cogitabundus. 2) tristis.*

اندیشه *cogitatio, meditatio. 2) timor, metus.*

آنگاه *seu آنکه vid. s. v. گاه.*

انگشت (अङ्गुष्ठ) *digitus.*

انگیختن *excitare, incitare. F. 27, 3. انگیز imp.*

In comp. excitans, incitans.

c. بر i. q. simpl. Ch. I, 118. F. 33, 13.

آنوشیروان *n. pr. Anuschirvan, Persarum rex.*

او *pron. pers. tert. pers.*

آواز (वाच) *clamor, sonus, vox. De hinnitu equor.*

Ch. I, 195. 2) rumor, fama.

آورد *proelium, bellum.*

آوردگاه *n. s. c. campus proelii Ch. I, 204.*

آوردن *et آوریدن (आ + ष) Imp. آور et آر ferre,*

afferre. 2) ducere Ch. I, 7. 175. 187. perdu-

cere Ch. II, 346. 378. — بجای s. praes-

stare, exhibere, adhibere, exsequi F. 21, 3.

— دست *manum alicui porrigere, praebere c.*

dat. pers. Ch. II, 410. — روی vultum con-

vertere, contendere aliquo c. سوی F. 20, 17.

animum advertere *ad aliq. c.* ب Ch. I, 311.

concurrere *inter se* Ch. I, 200. روی اندر — روی

c. referre, reportare F. 22, 5. باز

c. *i. q. simpl.* - - زیر subigere, superare, de-
vincere F. 19, 17. - - پشت tergum vertere

F. 20, 14. 2) proferre, producere F. 19, 10.

(Ch. III, 60. بر آورنده *part.* producens, creator
epith. Dei F. 22, 27. - - عرق sudare Ch. IV,

201. - - گرد pulverem movere, excitare Ch. IV,

100. extollere, stringere *gladium* Ch. II, 23.

- - دست manus tollere, tendere F. 31, 11. - - سر

caput efferre Ch. II, 143. IV, 40. exstruere

palatium F. 20, 5. educare Ch. II, 376. 514.

3) extrahere, evellere. - - چشم oculos eripere

Gul. p. 25. l. 19.

c. پیش afferre, adducere Ch. II, 212. F. 24, 20.

c. در inferre, introducere. به بند -- in vincula con-

iiicere, vinculis adstringere Ch. IV, 115. - - سر بگرز

vibrare, torquere *clavam* Ch. IV, 213.

c. فرود deferre, devincere F. 29, 21.

آوردن *i. q.* — کردن *part.* allatus, adductus آورده

afferre F. 23, 16.

آورنده thronus Ch. III, 57.

a. اول primus. 2) *adv.* initio, primum Ch. IV, 261.

اوی *pron. pers. tert. pers.*

آویختن ^{impelat. آویز} pendere, suspendere. 2) *prehensae rei*
adhaerere *Gul.* p. 24. l. 22.

c. بر *i. q. simplex.*

آه *interiectio lugendi: ah, eheu!* 2) *n. s. suspi-*
rium, gemitus. Ch. IV, 248.

آهریمن *Ahriman* et آهریمن *et آهریمن*; آهرمن
F. 19, 6. Ch. IV, 142. Plur. F. 32, 12.

آهسته *levis (corpore) F. 31, 22.*

hominum (F. 14 inf. pl. m. m.) اهل ایمان *religiosorum, ahl-e-aman*

آهن *ferrum F. 27, 10. 2) lamina gladii Ch. III, 180.*

آهنین *seu آهنینه ferreus F. 20, 10. 26, 5.*

آهنگ *harmonia, concentus sonorum. 2) propo-*
situm, consilium — جای داشتن *contendere velle*
aliquo Ch. I, 5. 3) modus agendi Ch. I, 36. Burh.:

و بمعنی طرز و روش و قاعده و قانون هم آمده است

آهو *hinnulus, dorcas Ch. IV, 104. 2) pecca-*
tum, vitium. Ch. II, 279.

آی *interiectio exclamandi: o, eho! F. 29, 11.*

آیا *et آیا part. admirantis: mirum, papae! 2)*

part. interrogantis: annon? num?

آیا *هیه. i. q. اینجا*

آیدر *i. q. اینجا hoc loco; hic Ch. II, 367.*

زایدِر *seu* ازیدِر hinc Ch. IV, 11. 318.

ایِدُون (अधुना *vel* इदानी) nunc Ch. I, 66. F. 19, 12.

ایِران *opp.* توران Iran, *vulgo Persis dicta.*

ایِرانی ex Irano oriundus F. 20, 15.

ایِرَج *n. pr.* Iredsch, *filius Feriduni, Persarum regis* F. 25, 5.

ایِرِدِ Deus. *Unde adi.* ایزدی *divinus.*

ایِسْتادِن *vid.* استادان

ایِشَان *pron. pers. tert. pers. plur.*

ایِمِن securus, tutus Ch. I, 249.

ایِمِنی securitas Ch. I, 253.

ایِن *pron. dem.* hic, haec, hoc. اینجا ^{ایدر = ۴۲۶} hoc loco
ایِنچِنین *huiusmodi, ita* Ch. III, 252. IV, 205.

ایَوَان *i. q.* صفة grabatus. 2) *i. q.* طاق aedificium
fornicis forma exstructum, coenaculum, por-
ticus. 3) palatium *regis* Ch. II, 463.

ایِنِن (अनन) institutum, mos, consuetudo اینین
ایِنِن نهادن *instituire* F. 19, 24.

ایِنِن سلطانتر
۱. ۳. ۱. ۱۰۰

پ et ب

ب praep. inseparab. vel به separab. eodem fere modo a Persis usurpatur, quo Arabes Kesrato ب utuntur. Significat: a) in, ad. b) i. q. با cum. c) per Ch. III, 127. d) propter Ch. II, 390. 519. e) In iureiurando adhibetur بیژدان per deum Ch. IV, 349. f) Casum dativum exprimit. g) Adiect. composita format, ut: باخون. h) Saepe redundat, sequente praep. در ex. gr. در پیده pro پیده Ch. II, 138. vel اندر Ch. I, 130. vel اندرون Ch. I, 24. vel درون F. 21, 15. Aut seq. praep. بر Ch. II, 4. بر سر pro بر سر supra caput ibid. 150.

با در
au mubian

2) Augmenti instar ب verbo praefigitur, et quidem پ ante litt. vocali Fatha aut Kesra affectam, et ب seq. litt. vocali Dhamma insignita. Eodem modo به verbo praemissum augmenti vices gerit.

با et آبا Ch. III, 11. F. 21, 5. cum. 2) Dativum casum significat با خود sibi ipsi Pend. p. 59. 1.12. 3) Cum subst. format adi. comp., ut: بافرهی magnificentia, potentia praeditus Ch. II, 228. IV, 276.

pro, 4
3m.
با خلیش
pro aucto suo.
P. 20. 2.

پا a pede usque ad — تا بسر pes. (पद्, पाद्) پای s. پا equum conscendere — باسب اندر آوردن caput bellum pa- — باجنگ کس اندر آوردن Ch. I, 130.

با پا

rare alicui, impugnare aliq. F. 27, 10. — بر
c. به — بودن) surgere Ch. II, 63. 575. خاستن
پیش p. erectum stare coram aliquo, metaph.
pro: mandata alicuius exspectare, obedire
alicui F. 18, 23. 23, 6.

پای بند adi. comp. pedibus alligatus Ch. IV, 524.

باب pater (Papa) Ch. II, 193. F. 34, 2.

a. باب porta. 2) caput libri.

باج donum s. tributum (quod principi a subdi-
tis sibi principibus, optimatibus et provincia-
rum praefectis penditur). 2) vectigal. 3) si-
lentium, (quod magi seu adoratores ignis ob-
servare solent, dum lavant corpus, aut cibos
manducant, aut sacris vacant). Burh.

باختر occidens Ch. I, 128. 2) oriens Burh.

باختن ludere. 2) in aleam dare Pend. p. 99. 1.5.

باز imp. 2) In comp., ut: — نیزه (quasi) hasta
ludens i. e. hastae mittendae peritus, hastatus
F. 28, 10.

بازی n. s. lusus. کردن — ludere.

باد et بادا (imp. v. بودن) Usurpatur in optandi
et precandi formulis: esto, sit Ch. I, 40. 166.
II, 57. IV, 50.

باد (वात) ventus. 2) non existens, nihilum.
بیر — نیشتن frustra scribere Ch. III, 97.

بادپا *adi. comp.* (venti pedes habens) *i. e.* velocissimus equus *Ch. I*, 135.

پادشا *et* پادشاه *s.* پادشاه rex, imperator. ۲۵۱۷

پادشاهی *s.* پادشاهی regia, imperatoria dignitas. ۲۳۲ ۲۷۰

2) regnum *F.* 27, 18. 3) *adi.* regius.

پادشاهانه regi conveniens, dignus. 2) regius.

بار (भार) onus کردن — *c.* از *r.* onus imponere, onerare *Ch. IV*, 61. | 2) vices. باری semel, aliquando. چند باری saepe, iterum ac saepius *Gul.* p. 24. l. 21. بیکیبار (auf ein Mal) semel *Ch. IV*, 297. بار دیگر alia vice, iterum. 3) admissio, aditus (Audienz) *Ch. III*, 17. *IV*, 305. 4) aula regia *Ch. II*, 471. 5) flos, fructus, fruges *F.* 19, 5. در آمدن ببار *et* در — آمدن (zur Blüthe kommen) florem mittere, fruges efferre *Pend.* p. 21. l. 8. efflorescere *Ch. II*, 208. آوردن — fructum ferre, reddere *Ch. III*, 98. داشتن زکس — gravidam esse *ex aliquo* *Ch. II*, 107. 6) magnitudo, dignitas, potentia *Ch. I*, 169.

بارگاه *n. s. c.* aula regia *Ch. IV*, 52.

پارس Persia *Ch. I*, 5. *Unde* پارسی Parsicus.

2) *adv.* idiomate parsico *Ch. III*, 243.

بار (वार) vices. — دیگر alia vice, iterum *Ch. I*,

223. 2) murus *F.* 20, 10. 3) equus generosus *Ch. I*, 23. *F.* 33, 13. 4) arma *F.* 27, 5.

5) praeceptum, lex *F.* 28, 19. 6) *i. q.* طرز

forma, habitus *Ch. I, 62.* 7) *videt. signif. ornamentum F. 18, 7.*

پاره *frustum* پاره پاره *in frusta, frustatim* - - شدن - - *dissecari, concidi F. 33, 23.*

باری *caussa Ch. IV, 138.*

باریدن (बृष, वर्ष) *pluere.* — اشک *lacrimas profundere Ch. IV, 341.*

باران *part. pluens Ch. IV, 197.* 2) *n. s. pluvia.*

باز *n. s. reditus.* جای — *locus reditus F. 28, 7.*
2) *adv. retro, rursus, denuo. Verba cum* باز *composita sub singulis verbis invenies.* 3) *tandem (doch) in interrog. Ch. IV, 138.*

باز *vectigal F. 20, 25.* خواه — *exactor vectigalium Ch. I, 105.*

بازار *forum F. 33, 7.*

بازوی *lacertus, brachium Ch. II, 399.* (बहु) *s. بازو*

پاس *vigiliae, custodia.*

پاسبان *vigil nocturnus, custos F. 31, 13.*

پاستان *praeteritus, pristinus F. 20, 26.*

پاسخ *responsum F. 24, 8.* کردن — *respondere.*

بافتن *texere, intexere, plectere Ch. II, 302.*

a. باقی *reliquum, residuum.*

باک (भयक) metus, timor. — *adi. comp.* (sine timore) intrepidus, audax.

پاک (पाक) purus, mundus. 2) omnis, totus *Burh.*

پاکداد *adi. comp.* (purus in iustitia) iustissimus *Ch. IV, 24.*

پاکی puritas, munditia. 2) universitas, omnis caterva *Ch. IV, 111.*

پاکیزه *i. q.* پاک *signif.* 1) purus, insons.

ناپاک *adi. comp.* impurus.

a. بال cor, animus.

بال ala, penna (avis). 2) brachium (hominis).

3) *i. q.* بالا statura *Burh.*

بالا *et* بالای *n. s.* altitudo, proceritas *F. 20, 3.*

2) statura *Ch. II, 475.* 3) *i. q.* بالا *Ch. II, 417.*

4) *adv. opp.* زیر supra. — *supra et infra* *Ch. IV, 149.*

پالا *et* بالای *prop.* equus a latere ductus (اسب جنیبت *Burh.*). *Synon. voc.* باره equus generosus *Ch. I, 36. coll. 23. not.*

بالیدن (बल) crescere *F. 20, 1.*

بام tectum *Ch. IV, 33.* 2) *i. q. seq.* بامداد *Burh.*

پامال *adi. comp.* pedibus conculcatus *Ch. IV, 238.*

بامداد *et* بامدادان *cum term. plur.* (भाम + दा)

n. s. diluculum, mane Ch. III, 164. از بامداد
diluculo, mane F. 28, 3.

custos ^{پاسبان} *praefectus, dominus Ch. I, 131.*

clamor ingens, sonus. De cantu
galli Ch. IV, 71.

imp. v. cum ^{با} *praef.*

verb. impers. (Praes. باید) necesse esse,
oportere F. 19, 12. 28, 12. Ch. IV, 315. 2) de-
cere, convenire F. 28, 17. Ch. III, 68.

Imp. پا *s. expectare, sistere, mo-*
rari F. 31, 13.

n. s. c. in gen. locus ubi quis consi-
stitit aut versatur. 2) gradus dignitatis Ch. III, 222.

fundamentum, basis. 2) gradus Ch. II, 288.
532. 3) gradus dignitatis, munus F. 28, 17.

firmo pede consistere, constantem esse,
permanere Ch. II, 73.

part. remanens, superstes. 2) permanens,
perpetuus. 3) adv. i. q. همیشه semper.

tigris Ch. IV, 86.

idolum F. 20, 14. آرای — idola ornans epith.
ministri regis Indiae Ch. III, 63. 2) met., ut Arab.

puella pulcerrima, amata Ch. IV, 335.

a. **بَنَات** viaticum, commeatus *Ch. I, 8. 176.*

بَتَر et **بَتَر** pro **بَدَتَر** comparat. adi. **بَد** q. v.

بَاكِر partic. comp. ex **ب** et **جَز** q. v. *Pend. 5.*

بَاكِر proles quaevis, filius *Ch. II, 129.*

بَاخْت (cf. **भत्**, **भाग** et **भक्त**) horoscopus, 2) sors, fortuna, 3) bona fortuna, felicitas *Ch. III, 206.*

بَاخِر vid. **خِر**.

بَاخِشُون i. q. seq. **بَاخِشِيدَن** *Ch. II, 203.*

بَاخِشِيدَن donare, largiri c. **ب** p. *F. 23, 16.*

c. **بَا** p. *Pend. p. 105. l. 13. c. بَر* p. *Ch. I, 257.*

2) tradere, committere c. **ب** p. *F. 27, 24. 3)*

condonare, misereri, parcere, c. **بَر** p. *Ch. II, 150.*

c. **بَاز** reddere *Ch. II, 520.*

بَاخِش imp. v. praec. 2) *In comp., ut: — جان* *Ch.*

IV, 199. 3) n. s. portio, sors, fortuna *Ch. II, 134.*

بَاخِشَايش misericordia, miseratio *Ch. II, 511.*

2) indulgentia *Ch. III, 254.*

بَاخِشِش donatio, largitio. 2) donum *Ch. II, 135.*

donare *Ch. p. 87. l. 1.*

بَاخِشِنْدَه part. donans, donator. 2) clemens *F. 33, 3.*

بَاخِشِيد i. q. **بَاخِشِش** *Ch. III, 55.*

بَد malus, malignus. 2) *n. s. malum* *Ch. II, 27.*

mala cogitant *Ca. l. 212.* *به اندیش* *nohj offerant, infestus* *q. 3. 154.*

بدی *n. s. malum Ch. II, 404.*

بُد *et بدن pro بود et بودن.*

بدانکه که
3.4.

بدان *ex آن cum praep. ب, inserto و euphon. که —
propterea quod. 2) Imp. v. دانستن و انستن cum praef. ب.*

پَدَر (पितृ) - pater.

بَدَر (ut videtur ex praepos. ب et ر) extra, foras.
شَدَن — از خانه — domo exire *Ch. IV, 327.*

پَدْرَام bonus, pulcer. 2) laetus *Ch. II, 381. Burh.*

بَدْرَه crumena aere praegnans *Ch. III, 200.*

a. بَدَن corpus.

بَدُو *comp. e pron. او et praep. ب inserto و euph.*

بَدِيد *et پدید manifestus, publicus. 2) adv.
پالام آمدن — palam fieri, apparere Ch. II,
205. 269. IV, 135.*

ناپدید *adi. comp. non visus, invisibilis Ch. IV,
283. شَدَن — evanescere ibid.*

بَدِيشان *e pron. ایشان et praep. ب inserto و euph.*

بَدِين *e pron. این et praep. ب inserto و euph.*

پَدْرِفتن *i. q. seq. پذیرفتن F. 19, 1. 27.*

پَدْرَوَان *n. pr. Pedservan F. 21, 20.*

پَدْرِفتن *acceptare, admittere, recipere F. 19, 9.*

22, 23. *Ch. II*, 328. 411. 2) *approbare* *F.* 20, 28. 3) *concedere, dare (tributum)* *F.* 19, 1. ^{عذرش پذیرد}
imp. v. praec. 2) *In comp., ut: —* ^{عذرش پذیرد} *fidem habens, pius* *F.* 22, 11. — دانش *Ch. III*, 19.
acceptio. 2) *obsequium.* 3) *obviam itio* *Burh.* شدن — *obviam ire, occurrere* *Ch. I*, 226.
F. 30, 13. آوردن — *obviam ducere* *F.* 30, 16.

et ^{بر} *ابر* (अपरि) *Ch. II*, 309. *F.* 28, 25. 1) *Praep.*

a) *super, supra.* b) *apud, ad* *Ch. IV*, 42.

a patre ad patrem *Ch. II*, 67. c) ^{پدر} پدر —

coram *Ch. II*, 246. *III*, 117. 250. *F.* 25, 21. ^{پدر}

d) *i. q.* ^{گرد} *circa* *F.* 20, 15. e) *in* *F.* 27, 5.

^{آنم} — *illud volo seq.* *Ch. I*, 45. f) *propter*

ideo, itaque *Ch. II*, 263. g) *Debitum, officium innuit, ut Arab.* ^{علی} *Gul.* p. 39 l. 8.

i. q. Arab. ^{تست} *tuum est* *Gul.* p. 6. l. 2.

h) *Tempori indicando inservit* ^{چهار ماه} — *quatuor*

menses *Ch. I*, 259. ^{هزین ماه} *hoc mense* *F.* 26, 3.

i) *Saepe repetitur post nomen, significatione*

haud mutata *F.* 22, 2. *Ch. II*, 132. *III*, 84. — از

i. q. simpl. super *Ch. IV*, 68. *F.* 25, 23. 28, 13.

2) *n. s.* a) *fructus* *Ch. III*, 88. b) *pectus*

F. 25, 13. ^{گرفتن} *amplecti* *Ch. IV*, 338.

3) *Imp. v.* ^{بردن} *q. v.*

a. ^{بر} *terra, continens* *Ch. II*, 160. 164.

^{پر} *penna* *Ch. II*, 369. 384. 2) *ala* *ibid.* 358.

پُر (पूर्ण) plenus c. از Ch. I, 210. II, 561. et sine
از Ch. I, 21. II, 527. — implere re ali-
qua c. از r. Ch. IV, 55.

بِرادر (भ्रातृ) frater F. 19, 17.

پِراکندن spargere, dispergere Ch. II, 225. 2)
perturbare *ibid.* 320. III, 255.

c. بر i. q. simplex Ch. III, 84.

برای praep. propter. — از *idem.* 15 19

بربر n. gentis Barbarae Africanae.

بربری Barbaricus Ch. IV, 105. vid. لعبت

برتر comparat. superior, altior Ch. II, 145.

پرتو (प्रताप) radius, lux, splendor *Burh.*

پرخاش bellum, pugna. جو — adi. comp. pugnax,
belli cupidus Ch. I, 144.

پرداختن et پردختن Imp. پرداز. *Duplici sensu*
gaudet, ut Arab. شغل prout *construitur* c. ب
vel از. Scil. occupatum esse re c. ب vel یا r.
et negligere rem c. از r. *Pend.* p. 83. l. 2. p. 263.
l. 2. *Gul.* p. 189. l. 4. 2) evacuare (*domum*)
Gul. p. 186. l. 12. 3) relinquere, tradere *al-*
teri Gul. p. 6. l. 19. 4) finire, absolvere F. 24, 2.
5) vacuum esse.

پرسخته *part. vacuus, expeditus, liberatus c. از r.*
Ch. IV, 269.

بردن (۴) *ferre, portare. 2) ducere Ch. III, 113.*
F. 22, 5. 3) auferre, nancisci Burh. Ch. IV,
188. — رامش gaudere, laetari Ch. II, 580.

c. باز reportare F. 28, 6.

c. پیش apponere Ch. II, 562. ante ferre Ch. II, 421.

c. فرو deferre, demittere caput Ch. II, 387. 2)
infigere Ch. II, 301.

بر *imp. v. بردن. 2) In comp., ut: — فرمان im-*
perio parens, obediens Ch. II, 562.

پرده *aulaeum, quod claudit et aperit introitum*
in partem interiorem gynaecei. Ch. II, 127. IV,
189. 331.

سرای *vid. سرای.*

برزو *statura, proceritas corporis Ch. II, 236. 475.*
2) pulcritudo, ornamentum F. 27, 11.

برزو *n. pr. Barsu, Sohrabi filius Ch. p. 87. seq.*

برزوی *n. pr. Barsui, medicus Ch. III, 13.*

برزین *ignis. 2) nom. sectatoris Zoroastrae, qui*
delubrum cultorum ignis, آذر برزین dictum,
condidisse fertur Burh. F. 19, 25. Ch. II, 20.
cf. Fragmente üb. d. Rel. d. Zor. p. 112.

پرسنیدن *adorare, colere F. 18, 8.*

پرست *imp.* 2) *In comp.* adorator, cultor, venerator, *ut*: — آتش بت *idololatra* *F.* 29, 4. — cultor ignis *F.* 18, 2. — خسرو regem venerans *Ch.* II, 442. 3) *Extra composit. eadem signif. sec. Burh. et Ferh.*

پرستش adoratio, cultus *F.* 33, 9. — کردن *i. q.* پرستیدن *F.* 18, 5.

پرستش کده *n. s. c. delubrum cultorum ignis* *F.* 20, 20.

پرستنده *part. i. q.* پرست *F.* 31, 25.

پرستی *i. q.* پرستش.

پرستیدن (प्रश्) interrogare *c. a. p.* *Gul.* p. 27. l. 21. quaerere *ex aliq. c.* از *p.* *Ch.* I, 93. quaerere *de aliq., velle audire aliqd de aliq. c.* از *p.* *Ch.* II, 447.

برگ folium *F.* 19, 5.

برگستوان tegumentum bellicum seu militare, tam hominum, quam equorum *Burh. Ch.* I, 184. II, 563.

پرمايه *adi. comp. vid. s. v.* مایه.

برنا iuvenis, adolescens *Ch.* I, 292.

پرند sericum rasum et sericum pec. Hormusinum mollius et pictum *Burh. Ch.* III, 180.

2) lamina ensis, gladius a fulgore *Ch.* III, 24.

پرواز volatus.

پروردن *et* پروریدن (प्र + वृध्) *nutrire, educare.*
پروردگار *omnium nutritor, epith. Dei Ch. IV, 18.*

پرورانیدن *forma causal. v. praec. nutrire facere.*
پرورمند *adi. comp. fertilis, fructifer. 2) gravida*
Ch. II, 106. 3) felix, fortunatus Ch. II, 236.

بیرون *i. q.*

پروریزی *et* پروریزی (प्र + वि + ण्य) *victoriosus F. 29, 1.*

برهه *agnus. 2) signum arietis F. 23, 5.*

a. برهان *demonstratio, probatio evidens.*

برهمن *et* برهمن (ब्राह्मण) *Brachmana Ch. III, 61.*

پری *opp. دیو genius bonus, angelus, (Fea) cf.*
Rosenzweig Jos. u. Sul. p. 194. annot. 14. Ch. IV,
227. رخ — adi. comp. Feae genas habens ib. 221.

پریدن *et* پریدن *volare.*

بریدن (वृध्) *scindere, secare Ch. I, 50. II, 173.*
De fluvio i. q. transire F. 31, 8.

برین *adi. altus, sublimis F. 25, 13.*

بزرگ *magnus. 2) optimas praecipue in plur.*

بزرگی *magnitudo, amplitudo F. 23, 2.*

پیشک *(भिक्षु) medicus Ch. III, 75.*

1102

بزم consessus, compotatio, convivium.

بزم گاه *n. s. c. locus convivii Ch. I, 107.*

پیش مردن^و marcescere, deflorescere.

پیش مرده *part. flaccidus, tabidus (de herbis) Ch. III, 82.*

بزمی *in lex. non comparet; videtur significare vestem solemniorem e panno pretioso confectam Ch. III, 46.*

پیش و هیدن^و investigare, inquirere *Ch. III, 20.*

پیشوه *imp. 2) In comp., ut: — لین F. 21, 21.*

پیشوهش investigatio, inquisitio *Ch. II, 404.*

پیش

پس (पश्चात्) *opp. پیش n. s. postica pars. 2) adv.*

loci et temp. pone, a tergo, post Ch. I, 209. seq.

از *Ch. III, 217. postea, deinde, tum Ch. II, 459.*

469. *Cum praep., ut: — از post Ch. I, 145.*

پشت -- *in tergo Ch. II, 270. — در pone, post*

Ch. II, 127. IV, 331. — از آن et — ازین

post haec, postea Ch. I, 303. III, 99. IV, 45.

که *ex quo tempore, ex quo Ch. II, 410.*

بسی *adi. i. q. بسیار multus, multi Ch. IV, 92.*

2) *adv. a) multum, valde. b) solummodo. c)*

sufficiens, satis F. 19, 11. Ch. II, 511.

بسی *adi. multi, permulti Ch. IV, 238.*

بسی *adi. multi F. 21, 25. Ch. IV, 204. شاخ — adi.*

comp. multos ramos habens F. 20, 3. 2) adv. multum, valde Ch. II, 432. بهتر — multo melius Ch. IV, 10. 3) multum temporis seu diu Ch. I, 241. F. 32, 1.

بسیار *multus, multi Ch. II, 494.*

بست *Bost nom. regionis et urbis celebris in provincia Sistania Ch. II, 571. cf. Hist. p. 152.*

پست *depressus, planus. 2) vilis, humilis. کردن — aequare, complanare Ch. II, 50. F. 27, 6. 2) caedere, concidere F. 32, 23.*

پستان (पयःस्थान) *mamma Ch. II, 516.*

بستن (बन्ध) *ligare, vincire F. 30, 22. 31, 1. ob-signare (epistolam) F. 25, 23. — باره leges, praecepta observare F. 28, 19. — در portam claudere Ch. II, 5. — راه, viam pracludere c. بر p. vel r. Ch. I, 4.*

c. بر i. q. simpl. رخت, sarcinam constringere, colligere met. abire, proficisci F. 18, 1.

بسته *part. ligatus. 2) clausus, obseptus (de itinere, vel via) Ch. II, 500.*

بند *imp. v. praec. 2) n. s. (germ. Band) vinculum F. 19, 1. کردن — in vincula conicere, ligare alqm. c. dat. p. F. 23, 25. در آوردن بند.*

بندگی *(part. verbi inusitati بندن) ligatus. 2) servus.*

بندگی *servitus, servitium.*

پلید impurus, immundus *F.* 26, 20.

مانستن *vid. s. v.* بمانند

بن extremum (*rei*), fundamentum, fundus *F.* 23,
23. radix. *Burh.*

نام *adi. comp. vid. s. v.*

پناه asylum, refugium. 2) protectio. *Cum* آوردن
et برن confugere, se recipere *c. p. et l.*
Sam. p. 62. l. 6. p. 78. l. ult.

پنج (पञ्च) quinque. پنجاه quinquaginta.

بستن *vid. s. v.* بندگی *et* بنده, بند

Burh. بستن *i. q.* بندیدن

پند (पण्ड) consilium, admonitio *F.* 19, 1.

پنداشتن *Imp. opinari, existimare, censere, Pen*
habere F. 53, 24.

پنداشتی *n. s. existimatio, opinio F.* 25, 6.

بنفرین *adi. comp. vid. s. v.*

بُنْگاه *n. s. c. locus, ubi pecuniae et merces de-*
ponuntur. Burh. 2) sarcinae, impedimenta
(*exercitus*) *F.* 23, 21.

بُنْه *i. q. بُنْ imum (rei), fundus.* 2) domus, locus,
mansio *Ch. II, 186.* 3) sarcinae, impedimenta.
بر نهادن — sarcinas imponere *met. loco movere,*
proficisci F. 27, 25. *Cf. annot. meam ad h. l.*

پنهان (प्रहिधान?) absconditus, occultus *F.* 30, 6.

شدن — se abdere ab alq. c. از *p. Pend.* p. 90 l. 8.

a. *poetice pro* ابو *pater ex. gr.* الفصل — Abul-fadhl *Ch.* III, 241. *cf. Pend.* p. 7. l. 9. p. 50. l. 3.

بو *et* بوی *odor.* 2) *spes.* 3) *amor.* 4) *desiderium, appetitus.* 5) *indoles.* *Burh.*

F. باره باره in optandi et p. 1. 40-166. 2. 57. 4. 50.

بودن *s.* بدن (بدن) *Imp.* باش *esse.* 2) *fieri, accidere.*

apparece praedest. Ch. II, 263.

c. باز *apertum esse Gul.* p. 174. l. 22. *Pend.* p. 263. l. 18.

Ado- بودن *et* بود *n. s.* *esse, existentia Ch.* II, 204.

پور *filius F.* 21, 4.

بوزرجههر *n. pr.* Busurdschmih *Ch.* III, 213.

پوزش (पूजा?) *excusatio.* 2) *supplicatio Ch.* II, 149. 261. 319.

بوسیدن *osculari.*

بوس *imp. v. praec.* 2) *n. s.* *osculatio, osculum.*

دادن — *osculari c. dat. p. vel r. Ch.* II, 583.

بوش (भविष्यता) *praedestinatio, fatum Ch.* II, 204.

پوشیدن (भूष) *tegere, celare Ch.* I, 203. 2) *vestire, induere (vestem) F.* 18, 6. (*loricam*) *F.* 27, 7.

چرم — *corio se vestire Ch.* II, 515. — تنرا قبای

corpus veste aut pallio tegere Ch. II, 415.

پوشش *operimentum, indumentum* *Ch. III, 205.*

بوق *lituus, tuba* *Ch. I, 193.*

بوم (بومی) *terra inculta.* 2) *terrae tractus, regio*
Ch. I, 6. 3) *pannus acu Phrygia pictus* *Ch. II, 558.*

بویژه *vid. s. v.* ویژه.

بویه *desiderium vehemens* *Ch. II, 503. 529.*

پویدن *currere* *Ch. II, 264.*

پوی *imp.* 2) *In comp., ut: —* پویه (*cursum currens*) *i. e. velociter currens, festinans* *Ch. IV, 117.*

پویه *n. s. cursus* *Ch. IV, 117.*

به *praep. separab. i. q.* ب *inseparab.* *Pr 21. 504*

به *bonus. Comparat. بهتر melior.* *hulls melior. 64.10.*

بهی *n. s. bonum* *Ch. II, 146.*

بها *pretium, valor.*

بهاثیر *adi. comp. pretiosus* *Ch. III, 177.*

بهار (بهار) *ver* *F. 31, 26.*

بهر 1) *n. s. sors, portio* *Ch. IV, 282.* 2) *Praep.*

i. q. برای *propter, pro. Cum* از *i. q. simpl. propter* *F. 21, 16. Ch. II, 332. IV, 148. pro ib. 336.*

بهرام *n. pr. Behram, rex.* *Ch. IV, 187.*

بهره *i. q.* 1) *sors, portio* *Ch. II, 281.*

پیداده (पदाति?) pedes. — شدن — *pedibus incedere* Ch.

I, 30. - - از اسپ *equo descendere* Ch. II, 458.

بیماری *imp. v.* آراستن *cum* ب *praef.* Ch. II, 258.

پیغام *vid. s. v.* پیغمبر *et* پیام

ar. expositio *penda. in dicitur* *syn. e. l. in. tit.*

پیداچیدن *torquere.* — روی *frontem contrahere*

Ch. I, 205. 2) *avertere c.* از Ch. I, 57. 3) *con-*

torqueri, incurvari Ch. II, 151. F. 24, 17.

بیخ (बीज) *radix arboris* F. 23, 28. 2) *origo, prin-*

cipium rei.

بید *pro* باشید *estote* Ch. I, 153. 2) *n. s. salix.*

پیدا *adi. publicus, manifestus.* 2) *adv. palam.* *penda 14 شدن*

بیدار (वि + द्रा cf. निद्रा) *somni expers, vigil* Ch. II,

237. III, 40. *دل* — *adi. comp. cuius animus*

vigil est Ch. I, 141.

بیدرفش *n. pr. Bidirefsch* F. 22, 9. 2) *adi. comp.*

vid. s. v. درفش.

پیر *senex.* — مرد *idem* Ch. IV, 150. — شیر *leaena*

vetula Ch. II, 175.

پیری *senectus* F. 33, 20.

پیراستن *Imp. ornare* F. 23, 18. *scil. dimi-*

nuendo aut abscindendo, quod nimis longum et

supervacuum est. Unde 2) i. q. کم کردن minuere, diminuere. 3) scindere, abscindere F. 32, 25.

۱۷۰۰

پیرامن (परिमाण) ambitus, circuitus. 2) *adv. circum, circa.*

پیروز victor *Ch. I, 231. F. 28, 25.*

پیروزگر *i. q. praec. Ch. III, 216.*

پیروزی victoria. 2) *felicitas Ch. I, 155.*

پیروزه turcois, cyanus. جام — poculum ex hoc lapide pretioso factum *Ch. II, 559. تخت — vel — thronus, turcois colorem habens; met. coelum. Burh. Ch. II, 76. 565.*

بیرون *et بیرون Ch. IV, 207. adv. extra, foras.*

بیزار pertaesus, iracundus *c. از p. Ch. II, 283.*

بیست (विंशति) viginti.

ببستون Bistun, *mons celebris in Persia. Ch. IV, 216.*

بیش (भूयस्) *adv. plus, amplius, magis.*

پیش *opp. پس n. s. anterior pars. F. 22, 25. —*

elephantum in fronte seu prima acie collocati Ch. I, 189. 2) adv. loci et temp. ante, coram Ch. I, 19. 30. II, 116. antea Ch. I, 216. F. 22, 24. Cum praep. i. q. simpl. 2), ut: — از seu پیش

Ch. I, 217. F. 24, 2. — به seu پیش Ch. IV, 140. F. 19, 26. — در F. 29, 9. Ch. IV, 168. vel اندر — به Ch. IV, 144. از آن که — antea, olim. — ازین — priusquam, antequam Ch. IV, 259. وپس — a fronte et a tergo i. e. ab omni parte, omnino, prorsus Ch. III, 156.

n. s. c. primus in consessu locus. 2) stratum primo loco expansum Ch. I, 274. 3) i. q. پادشاه rex, imperator. Burh. Ch. I, 80.

n. s. anterior pars. — به i. q. پیش ante, coram Ch. II, 43.

et پیشینه anterior, praecedens. 2) antiquus, priscus. Plur. maiores Ch. I, 76. F. 20, 16.

پیغام seu پیغم et پیام nuncius.

s. پیمبر adi. comp. (nuncium afferens), nuncius, legatus; pec. legatus divinus, seu propheta F. 19, 7. 24, 21. 26, 19.

پیغمبری prophetae munus et dignitas F. 21, 12.

n. pr. Peigu F. 26, 16. cf. annot. meam ad h.l.

a Peigu oriundus F. 27, 1.

پیگار (विग्रह) bellum, proelium F. 21, 7. 2) contentio, disputatio Ch. II, 144. کردن — pugnare, certare cum alq. c. با p. Ch. I, 116.

پیکان cuspis. 2) sagitta, telum Ch. IV, 212.

بیمگانہ *adi. comp.* (*ex* بی *et* گانه *pro* خانه *domus*)
ignotus, peregrinus *Ch. II*, 168.

پیکر *forma F. 26*, 20. 2) *imago Ch. IV*, 57. 3) *facies.*

پیل *elephas. Unde پیلتن *adi. comp.* corpus ele-*
phantis habens i. e. magnus et robustus.

پیلوار *adi. comp. elephanti similis Ch. II*, 385.

بیم (भीम) *timor F. 22*, 21.

بیمار *aegrotus F. 21*, 9. *۲۰ و ۲۱ ۱۳.*

بیمان *pactum, foedus Ch. I*, 168. *F. 21*, 3.
بستن — *pactum, foedus stabilire Ch. IV*, 314.
Derivatum videtur a verbo پیمودن.

پیمودن (वि + मा) *Imp. پیم metiri F. 31*, 19. — *راه*
viam metiri i. q. incedere, proficisci Ch. I, 12.
III, 30. 2) *i. q. monstrare, indicare. F. 33*, 17.
دیدن et پینا vid. s. v.

پیموستن (वि + बन्ध्) *coniungere et coniungi. 2) De*
poetico sermone i. q. versus pangere Ch. III,
251. 256. *versibus describere Ch. II*, 98.

پیوند *imp. v. praec. 2) n. s. coniunctio, vincu-*
lum. 3) propinqui Ch. IV, 329.

بیهوده *adi. vanus, futilis Ch. III*, 94. 2) *n. s.*
inania, futilia Ch. IV, 323.

ت

ت pron. affixum sec. pers. sing.

تا (तावत् *præcr.* ता) *Coniunct.* tamdiu, quoad, dum
semper cum præterito, क in apodosi aut po-
sito, aut omisso. Ch. I, 283. II, 219. III, 138. *qualiter*
 IV, 349. *cf. Gul.* p. 133. l. 20. 2) usque ad *تا توانی*
 Ch. I, 211. *et seq.* ب Ch. II, 199. 233. 3) donec *تا تا*
 Ch. I, 89. 4) antequam, priusquam *Gul.* p. 32.
 l. 19. p. 156. l. 21. 5) ut Ch. I, 214. II, 201.
Seq. negat. ut non, ne forte, ne Ch. III, 154.
 6) (*germ.* ob) an, num, si forte *F.* 19, 11. 7)
 utinam Ch. III, 257. 8) *Saepe redundat ante*
pron. interrog. چه, *aut potius vim pronominis*
auget. Ch. I, 279. II, 212. 541. *F.* 19, 14. *Gul.*
 p. 169. l. 2.; *et ante pron. interrog.* که Ch. III,
 38. 9) *Tempori indicando inservit* یک دو ماه —
 uno aut duobus mensibus *F.* 23, 20. *cf.* 26, 25. 26.

تا *vel* تاه *n. s. plica.* 2) (*sansc.* ता) *particula in*
comp. adhibita, respondens lat. plex, germ. fach,
ut: simplex. دوتا duplex etc. دو تاه کردن خویش
se prosternere *F.* 24, 5.

تافتن *vid. s. v.* *et* تابش, *تاب*

تاج *corona, diadema regium. Unde تاج دار adi.*
comp. coronam gestans, coronatus. 2) *rex.*

تاختن *currere, festinare* Ch. I, 145. 2) *impe-*
tum facere, irruere. 3) *trans. currere facere,*

ad cursum impellere *Ch. I, 241.* 4) *n. s. incur-
sio, irruptio F. 32, 11.*

تاختن *part. Cum آوردن i. q. incur-
sionem vel irruptionem facere F. p. 32. l. 7.*

تاز *imp. v. praec. بتاز curre, festina F. 28, 10.*

تازیان *adv. festinanter, cito. Burh. Ch. II, 434.*

تار *tenebrosus, obscurus Ch. II, 19. F. 32, 11.*

تاراج *direptio, praedatio F. 32, 25.*

تارک *vertex, cacumen.*

تاریکی *n. s. تاریک i. q. tenebrosus, obscurus. obscuritas, tenebrae.*

تازه *recens, florens F. 31, 26. 2) iuvenis Ch. IV, 243.*

تازی *Arabs F. 18, 3. 2) Arabicus — اسپ vel
اسپی — equus Arabicus Ch. II, 232. 553.*

تاختن *vid. s. v. تاختن.*

تاش *consors, socius F. 19, 10.*

تافتن *(تافتن) et تابیدن (تافتن) accendere. 2)
splendere F. 18, 18. 29, 8. 3) torquere, ver-
tere; convertere c. سوی Ch. I, 254. avertere
c. از Ch. II, 161. IV, 344. 4) pass. verti, se ver-
tere — از دین a religione, fide discedere Ch. II, 40.*

تار *i. q. simpl. 3) Ch. IV, 19. 2) sufferre, por-
tare F. 23, 21.*

تَفْتٌ *adv. cito, festinanter* Ch. I, 218. III, 196.

تَاذَتْه *s. تَفْتَه part. accensus, flagrans, inflammatus* Ch. IV, 285.

تَاب *imp. v. praec. 2) n. s. a) ardor, aestus* Ch. IV, 192. *b) flexio, curvatura* Ch. IV, 58. *splendor arbor. vireo praec. splend. آفتاب. folis splend. F. 33. 20.*

تَابِشٌ *aestus, ardor* F. 33, 20.

تَانٌ *pron. affix. sec. pers. plur. F. 23, 24. Ch. II, 242.*

تَاوٌ *i. q. تاب splend. 2) vires, potentia. Pertinet ad radicem- تافتن vel تايیدن nam litt. ف, ^{verbum} et *saepius inter se commutantur.**

تَاهٌ *i. q. تا praecedens.*

تَبَاهٌ *s. تَبَه 1) n. s. corruptio, depravatio, interitus. 2) adi. corruptus, malus* F. 22, 20. 3) *perditus, in nihilum redactus. کردن — perdere, delere* F. 22, 25. 23, 20. 26, 4. *گردیدن — perire* Ch. II, 260. IV, 277.

تَبَاهِيٌ *deletio, interitus* F. 22, 10.

تَبْرٌ *securis* F. 33, 18.

تَبَهٌ *i. q. تباه praecedens.*

تَبِيرَةٌ *tympanum magnum aeneum* Ch. II, 421.

زَنٌ *adi. comp. qui tympanum tundit.*

تَخْتٌ *thronus, solium regium.* *thronus farrisi coloris hab. met. cochen. Nunk. il. 2. 76. 565.*

تَخْمٌ *et تَخْمَةٌ F. 25, 5. semen, sperma. 2) radix, origo* Ch. II, 208. F. 19, 22.

ac تدبير (tr) moicaho regon ... moicani, regon

تر madidus, recens, virens. 2) (sansk. तर) Particula formans comparativum.

ترجمان interpres Ch. I, 28. not.

ترسیدن (त्रस) metuere, timere c. از Ch. II, 141.
ترس imp. 2) n. s. metus, timor Ch. II, 320.

ترک cassis ferrea Ch. II, 563. 2) pharetra Ch. IV, 56.

ترک Turca F. 20, 27. 2) met. formosus (puer), formosa (puella). Burh.

ترکستان n. reg. Turcomannia.

تسلی n. act. consolatio, solatium Ch. IV, 303.

تشنه (तृष्णा) sitiens.

تشویر n. act. pudore afficere. 2) pudor.

تغییر n. act. mutatio, permutatio.

تف aestus. 2) vapor,

تفتن et تفته vid. s. v. تافتن.

تکه caper, hoedus Ch. IV, 86.

تکین bellicosus, strenuus F. 25, 17. 27, 19.

تلخ amarus F. 19, 18.

تمام integer, perfectus. 2) adv. omnino, prorsus, penitus Ch. II, 486.

تموز Tamus, *nomen mensis anni Syro - Macedonici, qui Iulio respondet. Ch. II, 244. cf. Ideleri Lehrbuch der Chronologie p. 180.*

تن (تن) corpus *F. 22, 19. 2) persona Ch. III, 56. F. 22, 8. تنی چند quidam, nonnulli Ch. IV, 262.*

تنگ (تنج) angustus. 2) afflictus, tristis, moestus. *Burh. 3) n. s. angustia, oppressio Gul. p 5. l. 10.*

آوردن animum affligere *Ch. II, 255.*

تنگدل *adi. comp. angustus corde i. e. afflictus, tristis Ch. III, 95.*

تنگی *n. s. angustia Ch. IV, 203.*

تنها *adi. solus. — به solum Ch. IV, 317. 2) adv. solum F. 31, 5. Derivatium videtur a تن pl. تنها.*

توانستن valere, posse *F. 19, 11.*

توان *imp. v. praec. 2) In comp. potens, ut: — نا impotens, infirmus Ch. IV, 199.*

توانا *part. potens Ch. II, 314. F. 33, 3.*

توانائی *n. s. potentia F. 23, 2.*

توختن *i. q. جستن quaerere, investigare. Burh.*

توز *imp. 2) In comp., ut: تیز — acriter investigans, indagans Ch. IV, 97.*

تور *n. pr. Tur, Feriduni regis filius F. 25, 5.*

توران *Turan, nom. regionis et urbis F. 18, 23. 24, 12.*

potentia, robur. 2) *corpus, statura.* *Burh.*
توش *potentia*

(comp. ex تهم incomparabilis et تن) vir
robustus, strenuus; heros. *Burh.* 2) *Cognomen*
Rustemi Ch. IV, 321. et Asfendijari F. 29, 24.

Burh. vacuus F. 31, 26.
تھی et تھی

sagitta F. 33, 21.
تیر (تیر)

turbidus, obscurus, tenebrosus Ch. II, 265.
تیره

F. 32, 21. خاک — adi. comp. nigro pulvere
perfusus Ch. II, 191. 2) moestus, tristis. جان —
comp. animus tristis Ch. II, 151.

acuminatus, acutus. 2) velox, vehe-
mens, violentus (de igne) Ch. II, 20. 3) adv.
تیر (تیر)

acute, acriter Ch. IV, 97. — تیز
تیزه hastae. تیزه باز quasi hastae laevae, hastae miltariae pariter. hastae
gladius. تیزه بر آرون gladium Pringon, Haller Ca 2. 23. F 28. 10.

tristitia, aegritudo animi dolentis F. 21, 9.
تیمار

ث

Plejades stellae Ch. II, 297. cf. Ideleri
Unters. üb. d. Sternnamen p. 137. 146. 287.
درستاً تریا

چ et چ

pro چ in comp., ut: چگونه Ch. IV, 346.
چ

بکلمه *locus* باز جای ^{F28-7} *et locus* آنگاه جای *aliquo contentum vel a. s.* اینجا *hoc loco*. i. q. ایدر *ibi* *pro scil.*

a) *commodo alicuius* F. 29, 10. Gul p. 142. l. 1.

پدر — *pro patre i. e. pro animi tranquillitate patris*; et b) *detrimento alicuius* — بد کردن

malum facere bonis hominibus Gul. p. 22. l. 4. (چیز) *loco alicuius rei* (an-

statt) Ch. II, 515. *prodire* Ch. III, 88. ^{با آوردن} *prodire*, *exhibere*, *exequi*.

uno eodemque loco. 2) *simul, pariter* Ch. IV, 265. ^{F21-3}

velamen, quod proditurae foras feminae capiti imponunt et ad suras talosve demittunt. *Ferh. Ch. I, 173.*

incantator Ch. IV, 141. F. 21, 21.

incantatio, fascinatio Ch. II, 5.

et چاره *vid. s. v.* چاره.

et چاره *remedium, auxilium* Ch. II, 506.

adi. comp. *auxilio destitutus, impotens.*

inopia auxilii F. 33, 19. *s. بی چاره*

adv. necessario Ch. III, 122. 2) *بی چاره* *i. q.* ناچار

fissura, ruptura. کردن — *discindere, lacerare* F. 33, 23.

scyphus, poculum Ch. I, 88. II, 559. ^{پیروزه} *lapis* *poculum* *pedis*

n. pr. *Dschamasb* F. 24, 18. ^{a 2-559}

کسرتان 14 *ar. vulmer Pedu. II.* چراغ
خورن *adi. comp. vid. s. v.*

چراغ *lucerna, lampas Ch. I, 172.*

چرخ *orbis coelestis Ch. III, 204. — supra*
sphaera F. 27, 7.

چرخه *venatio Ch. IV, 93. 101. 2) circulus ve-*
natorum ibid. 89. 139.

چرم *(चर्म) corium pec. bovinum Ch. II, 515.* *چرم در هندوستان* *corium* *515.*

چرنگیدن *sonitum edere, sonare Ch. I, 196.*

جز *praeter, praeterquam Ch. II, 240. F. 28, 26.*
از Ch. II, 403. جز idem Ch. II, 582. III, 228.
جز i. q. simpl. F. 31, 10.

جستن *Imp. salire, saltare Ch. IV, 127.*

جستن *quaerere, investigare Ch. II, 541. 2) pe-*
tere aliqd ab aliq. c. از p. Ch. II, 354. III, 147. *جویا*

جست *s. جوست quaesitio, rogatio Ch. III, 220.*

جست و جوی *n. c. investigatio, inquisitio Ch. IV, 158.*

جو *s. جوی imp. v. praec. 2) In comp., ut:*

— *belli cupidus F. 28, 4. جهان جو* *mun-* *جو* *id. Ch. 144.*

dum expetens Ch. IV, 37. — لیبیم

appetens Ch. II, 452. — شمشیر

gladium quae-

rens ibid. 400. — فرزند

filium investigans Ch. II, 343. — نام

gloriae cupidus Ch. IV, 25. etc.

جستن *part. praes. verbi* جویا

چشم (oculus) چشم بر آوردن *oculus erigam* *que 25. 19.*
چشم (oculus) *oculus* *500000* *9*

چشموان *n. pr. Tscheschemvan F. 21, 20.*

چشیدن *gustare, libare.*

a. جعد *crispus capillus F. 23, 18.*

a. جفا *vexatio, molestia, iniuria. کرن — iniuria afficere alqm. c. بر p. Ch. II, 174.*

جفت *opp. فرن bini, geminus, duplex c. با Ch. I, 92. IV, 288. 2) coniux, sive maritus, sive uxor Ch. II, 118. 3) socius Ch. II, 356. 4) par, aequalis Ch. II, 474. IV, 44.*

چکاچاک *s. چکاچک crepitus armorum F. 33, 18.*

چگل *Tschigil, n. urbis in Turkestan F. 31, 14. cf. annot. meam ad h. l.*

چگون *vid. s. v. گون (ex چه et گونه) چگونه*

چکیدن *stillare, manare. Burh. Ch. II, 214.*

چمشید *et جمشید Ch. I, 304. n. pr. (e جم rex et splendidus) Dschemschid, Persarum rex*

چمشیدی *a Dschemschido oriundus F. 22, 28.*

a. جمله *summa, universitas. 2) i. q. Arab. بالجملة omnes Ch. IV, 267. F. 28, 25.*

چمیدن *vaccillante corpore, fastuose incedere.*

چو *vid. s. v. چو (آن چون et چن e) چنان*

چنبیدن ^ر surgere, salire, se movere. 2) fugere.

چند aliquot, multi. روز ^{باری چند} aliquot dies Ch. II, ^{quidam notnulli act} 109. cf. F. 26, 25. 26. مردم — multi homines

Ch. II, 351. سپاهی — multi exercitus Ch. I,

58. 2) multum. 3) quot? F. 31, 23.

چندان tot, tantus, seq. که Ch. I, 3. 2) tantum.

3) multum, admodum, valde Sam. p. 42. l. 11.

Wilkenii Chrest. p. 136. l. ult. بعید نمودن —

ita absurdum non videtur.

چندی *i. q.* چند F. 20, 1. (ubi Mohl male چندین)

ibid. 23. 2) adv. multum Ch. I, 280. گشتن —

magno numero fieri Ch. I, 89.

چندین *i. q.* چندان. 2) De tempore, multum tem-

poris, diu F. 31, 13.

جنگ bellum, proelium, pugna. آوردن — bel-

lum inferre alicui c. سوی p. F. 18, 14. ^{بزرگ گرانند آوردن} 3. F. 27. 10.

جنگی *adi. bellicosus* F. 28, 9. Ch. I, 197.

چنگ (चङ्ग) unguis (*ferae*) Ch. II, 481. 2) pu-

gnus (*hominis*) F. 33, 15. بچنگ آوردن manum

iniicere alicui; prehendere, capere alqm. c. acc.

p. Ch. I, 161.

چنگال *i. q.* چنگ praecedens. Burh.

چنو *et* چنین *vid. s. v.* چو.

جستن *vid. s. v.* چویا *et* جوست, جو.

جُو et جوی fluvius.

چو et چون 1) *partic. comparat. instar, sicut* ^{چو مار} *Ch. II, 422. 499.* 2) *part. causs. quum* *Ch. II, 330. IV, 171. si* *Ch. II, 339. quia, siquidem* *Ch. III, 129.* 3) *part. interrog. quomodo* *F. 33, 7. Gul. p. 21. l. 19.*

چنان (ex چن pro چون et آن) talis *Ch. I, 73. 2)*
tali modo, ita *Ch. II, 267. seq. ک* ut *F. 20, 2.*
چون — sicuti (so wie) *Ch. I, 80. IV, 14. ک* —
a) *idem* *Ch. II, 452. b) tam, quam.*

چنو (pro چون او) sicut ille, talis *F. 19, 5.*

چنین (ex چن pro چون et این) ^{این چن} *i. q. چنان* *F. 19, 28.*

a. جواب responsum.

چوان (یوان) iuvenis, adolescens.

چوب et چوپ (چوب) lignum *Ch. II, 302.*

جوشیدن ebullire, fervere. 2) agitari, concuti.
Ch. I, 192.

جوش *imp.* 2) *n. s.* ebullitio. 3) agitatio *Ch. IV, 101.*

جوشن lorica *pec. coriacea* *Ch. I, 10. II, 563. IV, 56.*

چوکان clava lusoria, baculus incurvus, quo li-
gneas pilas impellunt *F. 34, 3.*

چون *i. q. چو q. v.*

چہ 1) *Pron. relat.* qui, quae, quod. ^{از چه} 2) *Pron. interrog.* quis, quid? *Ch. II, 278.* 3) *quomodo, qua ratione?* *Ch. IV, 328.* 4) *In exclam.* quam (wie) *F. 18, 11.* 5) *Bis positum* چه — چه *et* چه — چه *quum — tum; et — et* *Ch. II, 464. 560.; nonnunquam primo* چه *omisso* *Ch. II, 250.* *quare, cur?* *Ch. I, 94.* چرا (pro چرا) *idem* *Ch. II, 282.* ^{cur quare}

چهار *et* چار (चत्वार) *quatuor* *F. 30, 4.*

چارپا *n. s. c. quadrupes* *Ch. IV, 9.*

چهارده *seu* چارده *quatuordecim* *Ch. IV, 133.*

جهان (जगत्) *mundus.*

جهاندار *comp. (mundum tenens) rex, imperator*

جهان‌دیده *comp. (qui mundum vidit) prudens,*

sapiens *F. 24, 19.*

چهره *vultus, facies* *Ch. II, 475.* کشادن — *fig. de-*
tegere, illustrare, exponere alqd c. بر *r.*

چهرم *Tschihrem, nom. oppidi Persici* *Ch. I, 261.*

چهره *i. q.* چهر *praecedens* *F. 27, 2.*

چهل *quadraginta.*

چیاخون *Oxus, fluvius* *F. 23, 22.*

چیدن (चि) *Imp. چین legere, colligere.*

چیر strenuus, animosus *Ch. II, 130.*

چیر res, aliquid. چارچیر quatuor res. *Idem 900.*

چاست *pro* چیست

چین regnum Sinense *F. 20, 14.* 2) Sinensis *F. 23, 21.*

ح *حاله, et cetera*
a. حال status, conditio.

حَدِيث quod recens evenit, nuncius, historia, sermo *Ch. III, 255.*

حر calor, ardor.

حرام quod lege prohibitum est, nefas *Ch. IV, 114.*

حرم quod non est promiscui usus, sacrum.

حریر sericum *Ch. III, 47.*

حسن pulcritudo *Ch. IV, 205.*

حلقه annulus. زن — sinuari in orbem (*de ave*) *Ch. II, 524.*

حمله impetus *F. 33, 11.*

حیران attonitus, obstupefactus.

حیرانی n. s. stupor *Ch. IV, 157.*

حیلہ astutia, machinatio, dolus.

فوت + خارا
خارا lapis durus, saxum Ch. II, 189. 498. ^{3. 12. 186.}

خاستن Imp. ^{انسان} surgere. ^{با خاستن} 2) oriri Ch. II, 503. ^{2. 63. 575.}

بویه mihi ortum est desiderium, de-
siderio flagrabam. — بیا surgere Ch. IV, 306.

— بر پای idem Ch. I, 37. II, 63. 575.

c. بر ^{i. q. simpl.} assurgere Ch. I, 307. IV, 248 F. 31, 13.

خاش bellum, pugna. حر — belli ardor F. 35, 18.

a. خاص proprius, peculiaris. Plur. خاصان regis
vel principis familiares, proceres, optimates.
Ch. IV, 94.

a. خاقان rex, imperator (pec. Turcarum) F. 31, 27.

خاک terra, pulvis Ch. II, 249. F. 20, 5. 2) terra,
regio Ch. I, 49. ^{تیره} nigro colore ^{پستل}

خاکسار adi. comp. pulveri similis. 2) humilis
F. 26, 8. (vid. سار).

خام crudus. — سیم argentum infectum Ch. II, 560.

خاموشیدن vel خامشیدن tacere. ^{12. 12.}

خاموش et خامش imp. 2) adi. silens, taciturnus.

خاموشی et خامشی silentium.

خامه opp. کلك calamus scriptorius, scribendo
aptatus Ch. III, 225.

خانده ^{Domus in} domus. 2) templum F. 18, 3. 28, 22. ^{از خانه بد شدن 64. 327}

a خَبْر nunciatus, fama, historia. ^{خبر داشتن} *Carzogica Penda 12*

خاجسته *felix, fortunatus F. 19, 6.*

a خَد mala, gena. — ^{نیک} *pulcris malis praeditus, a Ch. II, 414.*

خدا *et* خدای (^{خدای} *cf. Journ. Asiat. Mai p. 344. seq.*) *Deus. 2) dominus F. 18, 23.*

خداوند *dominus, princeps. 2) Epith. Dei Ch. II, 195. IV, 154. F. 21, 14.*

خدیو *princeps magnus et potens F. 21, 8.*

خر (^{بَر}) *asinus.*

خراب *vastatus, dirutus. Burh. 2) perturbatus Ch. IV, 286.*

خراسان *Chorasan, provincia Persiae F. 30, 10.*

خرامیدن *cum fastu incedere Ch. III, 196. IV, 21.*

2) *ire, proficisci Ch. IV, 11. F. 31, 23.*

خرام *imp. 2) In comp. i. q. sequens.*

خرامان *part. praes. cum fastu incedens Ch. I, 108.*

خرن *i. q. خورن q. v.*

خرن (^{خَرْد}) *mens, intellectus Ch. I, 75. II, 242.*

بخرن *adi. comp. (ex praep. ب et خرن) intelligens,*

prudens, sapiens Ch. I, 28. II, 272. III, 72. F. 24, 4.

خرمند *adi. comp. i. q. praec. بخرن Ch. I, 278.*

خورشید *vid.* خورشید.

خرگوش *n. comp.* (aures asininas habens) lepus
Ch. IV, 86.

خرم (خرم) *laetus, hilaris. 2) amoenus F. 26, 25.*

خرمی *n. s. laetitia, hilaritas Ch. II, 426.*

خروس *gallus gallinaceus Ch. IV, 71.*

خروشیدن (خوشیدن) *tumultuari, strepitum movere.*
De clangore instrumentor. Ch. II, 423. 2) la-
mentari Ch. I, 265. II, 187. 3) commoveri,
concuti Ch. I, 191.

c. بر i. q. simpl. Ch. II, 289.

خروشیدنی *n. s. clamor flebilis. کشیدن — clamor-*
rem flebilem tollere, lamentari Ch. II, 184.

خروش *imp. v. praec. 2) n. s. clamor pec. flebilis,*
lamentatio Ch. I, 245. IV, 102. 3) concussio,
fragor Ch. I, 192. 4) impetus vehemens in
aggrediendo hoste F. 33, 16.

خریدن (خردن) *Imp. خر emere.*

a. خر *sericum netum grossiusque. 2) pannus ex*
eo serico contextus Ch. II, 555. III, 47.

خستن *vulnerare F. 30, 22. 2) vulnerari F. 53, 21.*

خسرو *n. pr. Chosru, Persarum rex. 2) n. s. in*
gen. rex insignis Ch. II, 442.

خسروی *adi. regius, imperatorius Ch. III, 227.*

خشک (خشک) *siccus, aridus*

خشم *ira, indignatio* خشم کردن, Part 10. ira edca, i. e. domans

خشمناک *adi. iratus, iracundus.*

خط *a. linea. 2) scriptura, eiusve character.*

خفتان *lorica Ch. I, 183. F. 33, 8.*

خفتن (خف) *dormire. 2) iacere.*

خفت *somnus Ch. II, 490.*

خفته *part. v. praec. sopitus, iacens,*

خلج *Challach vel Challuch, urbs magna, in provincia Turkestan sita. Burh. F. 25, 17. cf. annot. meam ad h. l.*

خلعت *a. vestimentum, spec. vestis honoraria elegantior, quae benevolentiae testandae causa donatur Ch. II, 551.*

خلق *coll. res creatae, pec. homines, populus Ch. II, 506.*

خمیدن *incurvari. Burh.*

خم *imp. 2) n. s. flexio, curvatura Ch. IV, 84. circulus Ch. IV, 95. cum Teschdid.*

خنجر *pugio, gladius. Burh.*

خندیدن *Imp. خند ridere de re c. از r. Ch. I, 101.*

خواب (सव) somnus. 2) somnium Ch. II, 239. ³⁷⁹ ^{12. 11.}
دیدن — somniare aliquem c. acc. p. Ch. p. 45. 1. 3.

خورن et خواره vid. s. v. خوار.

خوار (सव) contemptus, vilis. 2) molesta (via) Ch. III,
30. 3) adv. contemtim Ch. II, 173. کردن —
contemnere F. 19, 14. 26, 8. 2) contumeliis
afficere Ch. I, 115.

خواری vilitas, contemptus Ch. II, 514. ⁴ ^{ubi} ^{per} ^{primum} ^{legit}

خواستن velle F. 27, 16. cupere F. 18, 21. postu- ^{Pawn 21. 22}
lare Ch. II, 417. 418. deprecere (uxorem) Ch. IV, ^{mu 20} ^{to} ^{to} ^{to} ^{to}
336. 2) interrogare de re c. r. Ch. III, 7.

خواست n. s. desiderium, petitio Ch. II, 504.

خواستار 1) adi. petens, rogans F. 23, 4. 2) n. s.
(format. ut گفتار) inquisitio, perquisitio. کردن —
investigare, inquirere Ch. II, 296.

خواستگار cupiens, cupidus Ch. IV, 225.

خواستنه part. praet. petitus, expetitus F. 21, 25.
2) n. s. res pretiosae, opes F. 21, 25. Ch. I,
256. III, 93. 3) necessaria ad iter, aut bel-
lum; suppellex.

خواه imp. v. praec. 2) In comp., ut: — ^{exactor negligens (sp. format). Ch. 1105} نیک be-
nevolens F. 18, 22. amica Ch. IV, 336. — بد
malevolus, invidus Ch. II, 90.

خواهش petitio, desiderium.

خواهشگری petitio (puellae) Ch. IV, 228.

خوردنی *n. s. cibus* Ch. III, 69.

خور *cibus, coena* Ch. II, 490.

شیر خوار: *ut*: *In comp.*, 2) *imp. v. praec.* خوار *et* خور
lac sugens, lactens Ch. II, 174. چراخوار *pabu-*
lans, pascens Ch. II, 488.

خواره *i. q.* خوار *ex. gr.* — lactens Ch. II, 187.

— *vinum potans, vino se onerans* Ch. IV, 31.

خورشید *et* خورشید *n. s.* (*ex praec.* خور *s.* خور

et شید *splendidus*) sol Ch. I, 171. II, 318.

اندر خور ? (conve.
niam dignam e.
r. ch 3. 221.
et sine F. 20.3

خوش *pulcer, elegans.* 2) *bonus, gratus, iucun-*
du. *Adiect. compos. sunt:* دل — *hilaris, con-*
tentus Ch. IV, 308. ثوار — *digestu facilis, sua-*
vis gratusque (cibus aut potus) Ch. I, 87. نظر —
pulcris oculis praeditus, a Ch. IV, 119. — نا
ingratus, iniucundus F. 25, 4.

خوشا *adv. bene, euge* Ferh.

خون *sanguis.* خونین *adi. sanguineus* Ch. IV, 342.

خوی *natura, indoles* Ch. II, 579.

خوی (خود) *sudor* Ch. IV, 132.

خویش *pron. recipr. i. q.* خود. 2) *consanguineus,*
affinis Ch. IV, 329.

خویشتن *pron. recipr. i. q.* خود Ch. I, 74. III, 101.

ا. خیال *imago, phantasma* Ch. IV, 301.

خبره attonitus, obstupefactus *Ch. II, 216. IV, 153.*

praerictus (*de oculis*) *Ch. IV, 92.* 2) fortis, animosus *F. 28, 4.* 3) *n. s.* pulvisculus, atomus

(*Burh.*) غباری که در پیش چشم پدید آید)

Ch. II, 479. ne minima quidem re illum offende. 4) *adv. incaute, temere Ch. III, 97.*

خبره comp. pertinax, obstinatus. *Burh. F. 24, 11.*
a. خیمه tentorium, tabernaculum *Ch. I, 140.*

افزونی دافزونده افزونده افزودن. *amollitus. ۷.*

دادن (د) dare, donare.

داد n. s. donum *Ch. II, 282.* 2) iustitia, ius *F. 28,*

8. — *n. s. c.* iniquitas, iniustitia *Ch. II, 282.*

دادار (دادار) *adi. comp.* qui ius et iustitiam tribuit; *epith. Dei, iustissimus Ch. IV, 18.*

دادار است *adi. comp. iustus Ch. II, 64. 576.*

دادگر *adi. comp. iustitiam exercens, iustus F. 18,*

7. *Ch. II, 313. IV, 103.* 2) *Epith. Dei, iustissimus Ch. II, 389.*

دادمند *adi. comp. iustus.*

دادنه donatus. — چیز non donatus *re. F. 28, 16.*

داور (داور) administrator iustitiae, iudex, arbiter *Ch. II, 313.*

داوری (داوری) iudicis aut regis administri muneris functio *Ch. III, 244.*

دِهش *imp. v. praec.* 2) *In comp. dator.*

دِهش *n. s. donatio, largitio Ch. II, 11. 2) donum.*

— *a) donum bonitatis i. e. gratia Ch. II, 203.*

b) adi. comp. dator, largitor optimus; epith.

Dei Ch. IV, 154.

دِهنده *part. praes. qui dat, porrigit (de pocillatore seu praegustatore) Ch. I, 91.*

habituho. (دار بقا) habituho celena

دار *patibulum F. 22, 7. بدار کردن seu بر — کردن*

de patibulo suspendere alqm F. 25, 26. بدار بر

idem F. 25, 13. 2) Imp. v. داشتن q. v.

دارا *Darius, Persarum rex.*

داستان *historia, narratio Ch. II, 241. 494. داستانها*

narrationes proferre, edere; narrare, commemorare Ch. II, 544. 2) sermo. زن

— alloqui alqm c. بر p. Ch. II, 175.

داشتن *(د) tenere, habere. — برونج molestum habere, putare alqd Ch. III, 144.*

از. Po 14. c. باز retinere, cohibere Ch. III, 151.

از. efferre, auferre Ch. II, 345. F. 26, 6. 2) ferre,

sustinere.

دار *imp. v. praec. 2) In comp., ut: — تاج, جهان*

etc. Cum ب augmento بدار tene, cape. 2) Inter-

ject. fiat, optime Ch. III, 158.

داغ *(दाह) signum cauterio impressum, stigma.*

دَر (دار) *n. s. porta, ianua* ^{پستون} *F. 19, 26.* بر — کنبد *templi custodiam tradere alci c. acc. p. F. 28, 23.* 2) aula *Ch. I, 71. II, 454.* 3) *ut Arab. باب caput libri Ch. III, 161.* 4) *res, materia Ch. II, 238.*

دَرگَاه *s. درگَه n. s. c. aula regia Ch. II, 451. III, 8.*

دَرِي *adi. aulicus.* 2) *sermo aulicus a vulgari dialecto multum differens.* 3) *adv. idiomate derico seu aulico Ch. III, 243.*

دَر *praepos. cohaerens cum اندر et اندرون in. 2) de.* ^{در آشکارا} *in manifeste palam. 2, 151*

ا. دَر *unio, margarita Ch. III, 252.* ^{در عین}

دِرَاز (دَوِیَب) *adi. longus.*

دَرای *tintinnabulum, pec. de collo equi aut muli suspensum Ch. I, 193. II, 424.*

دِرِخت (دَر + y) *n. s. arbor.*

دَرخَور ^{verbo} *(ut videtur a rad. خوردن) conveniens, decens Ch. I, 80. IV, 14.* 2) *gratus Ch. II, 367.*

دَرَد *dolor.* 2) *afflictio animi, tristitia.*

دَرَسْت ^{درست} *adi. perfectus, integer.* 2) *incolumis, sanus Ch. III, 169. F. 22, 19.* 3) *rectus, verus.*

دَرَسْتِي *n. s. integritas.* 2) *sinceritas.*

درفش *vexillum* Ch. IV, 57. — *adi. comp. vexillo carens.* F. 24, 10.
درفش بر افراخته
vexillum daken Ch. 2. 268.

دَرگاه *s. درگه vid. s. v. در* *praeced.*

دَرم *nummus argenteus; de valore vid. de Sacy Chrest. Arab. t. II. p. 110. text. Ar. et p. 282. vers. ed. alt. 2) pecunia.*

دَرمان *medicina, remedium.*

دَرنگیدن *cunctari, morari.*

دَرنگ *imp. 2) n. s. cunctatio, mora Ch. I, 229.*

دَرگفتن — *morari Ch. I, 44.*

دَرُون *i. q. اندرون in, intus F. 21, 15.*

دَر ویش *pauper, inops. 2) monachus, religiosus; vid. de Sacy annot. 1. ad Pend. p. 51.*

دَری *vid. s. v. در.*

دَریا *mare. ۱۲۰۹*

دَریغ *n. s. recusatio. داشتن — negare, recusare, detrectare c. از p. Ch. I, 49. داشتن — جان parcere vitae Ch. II, 24.*

دَرزم *afflictus, anxius, tristis. 2) perturbatus.*

دَسْت (هست) *manus. 2) latus, pars. — زیگ ex, ab una parte Ch. IV, 126. 3) robur, potentia*

- Ch. IV, 330.* 4) quod plenum, perfectum est, cui nihil deest. *Ch. III, 195. ubi de pleno vestitu seu ornatu sermo est:* گرانمایه دستی بپوشید *plenum et pretiosum ornatum induebat; vid. annot. ad h. l.* کشان — (manus aperire ad faciendum alqd) *incipere, aggredi opus F. 32, 23.* بدست
آوردن *consequi, nancisci, capere Ch. IV, 313.*
آوردن — زیر *vincere, subiugare Ch. IV, 235.*
آوردن — راهرا زیر *iter conficere, emetiri Ch. IV, 255.*
دستان *n. s. fraus, dolus, insidiae Ch. II, 338.*
2) *n. pr. Destan, cognomen Sali, patris Rustemi. Ch. IV, 15. F. 30, 15.*
دستان زند *n. pr. Destan Send, cognomen Sali, patris Rustemi. Ch. II, 337.*
دستان سام *Destan, Sami filius. Ch. II, 435.*
دست پر *n. s. c. excellentia, praestantia F. 29, 14.*
دست رس *n. s. c. quidquid ad manum pertingit.*
2) *quantum quis potest valetque, potentia Pend. p. 112. l. 9. Ch. II, 512..*
دست رنج *n. s. c. ars, artificium Ch. II, 306.*
دست گاه *n. s. c. omnis locus, ubi manibus opus peragitur, aut quo manus pertingit. 2) facultas, potestas Ch. III, 58.*
دست گیر *adi. comp. qui manum porrigit, adiutor Ch. III, 112. 2) liberator (a malo) c. از Ch. IV, 179.*

سُتور supremus Vesirius seu primarius principis
minister *F. 24, 2. Ch. III, 63.* 2) venia, permissio.

دستوری licentia, venia *Ch. III, 174.*

دشت planities, desertum. هامون — deserta et
campi vasti *Ch. I, 160.*

دشت (دش) turpis, foedus. *Burh.*

دشخوار (دشتخوار) difficilis, molestus *Ch. III, 30.*

دشمن (दृष् + मनस् *Sec. lex. pro* دشمن) hostis, ini-
micus. *Unde* دشمنی *n. s.* hostilitas, inimicitia

کردن — inimicitias gerere *c. با p. Ch. IV, 325.*

دشوار (دشتوار) *i. q.* دشخوار *Ch. II, 360.*

a. دعوی quod praetenditur, praetextus *F. 21, 12.*

دفتر album. 2) liber.

دگر *i. q.* دیگر.

دل *a. affrigen S. 42. 195.* — vitae renun-
tiare, morti se devovere *Ch. I, 190.* از دست —

دان *ان. 586.* animo succumbere, deficere *Ch. IV, 298.*

Cum voc. دل *inter alia formantur composita:*

دلارا *s. دلاری (cor ornans) n. pr. Dilara Ch. IV,*
221. 2) gratus, acceptus *Ch. IV, 322.*

دلارام (animo quietem dans) 2) *n. s.* amica, amata
Ch. IV, 310.

دلاور (cor animum afferens) cordatus, strenuus.

دلپذیر *cordi gratus, acceptus* Ch. II, 324. IV, 180.

دل بیزار *curius animus* *met. dilectus, amata. Unde*
دل سوز *cor urens. 2) met. dilectus, amata. Unde*

دل سوزگی *(cordis ustio) ardor, fervor* Ch. II, 504.

دل فروز *cor illuminans, illustrans* Ch. IV, 209.

دلیر *adi. cordatus, audax, strenuus. 2) adv. ani-*
mose, audacter Ch. I, 120.

دلیری *n. s. audacia, strenuitas.*

دلیر *impro aliqui indicat, moribus, intentione, 1919.*

دم *halitus, spiritus. 2) comp. consentiens.*

2) *sodalis, amicus* Ch. IV, 162.

دم *cauda. 2) met. extremum, finis.*

دمان *adv. successive, unum post alterum* F. 32, 18.

دمان *n. s. impetus vehemens. 2) properantia.*

— اندر *cito, festinanter* F. 32, 18. 3) *adi. ci-*

tus, celer; et adv. cito Ch. II, 199. 295. 4)

terribilis Ch. IV, 98.

دمیدن *(دم) flare, efflare spiritum oris. 2) se ia-*

ctare. 3) crescere. 4) impetum facere, assilire.

F. 25, 14.

د. بر *crescere. 2) tumescere, exaestuare* Ch. IV, 246.

دنبال *cauda. دنبال a tergo, post* Ch. IV, 130.

دنبیر *Dember, n. urbis celebris in India* Ch. II, 569.

دو *(دو) duo. دو تا vid. sub praeced.*

دُوختن *Imp.* دوز *consuere F. 23, 24.*

دود (धूम) *fumus F. 32, 14.*

دور (दूर) *remotus, longinquus.* — *eminus, e longinquo F. 26, 10.* 2) *adv. procul, remote.* — *removere, auferre F. 22, 2.* داشتن — *idem Ch. II, 365.*

دورنگ *vid. s. v. رنگ.*

دوز *imp. v. دوختن.* 2) *In comp. consuens.*

دوِزخ *opp. بهشت infernus F. 21, 15.*

دوست *amicus.*

دوستوار *comis, blandus, affabilis F. 23, 10.*

دویدن (धाव्) *Imp. دو currere, festinare. P. 10.*

ده (दशन्) *decem.*

ده *cum derivatis vid. s. v. دان.*

دهان *os (oris).*

a. دهر *tempus pec. longum.* 2) *saeculum.*

دهلیز *vestibulum inter portam et domum interiorem Ch. I, 129.*

دِیبا *et دیبایه pannus spissiore bombyce textus et auro argenteove pictus (Brocat) Ch. III, 47. IV, 33.*

دِیبه *pro دیبایه q. v. Ch. II, 28.*

- دیدن (دیدن) *videre*. 2) *observare, animadvertere*. *Ch. II, 45. 3.*
- بدید *ps. praet. cum augm.* ب *prodiit, apparuit F. 23, 9.*
- دید *ps. praet.* 2) *In comp. qui vidit aut expertus est, ut: —* پاک *qui purum, sanctum vidit; purissimus, sanctissimus Ch. II, 206.*
- دیدار *conspectus Ch. IV, 24.* 2) *vultus, facies.*
- بیدید *part.* 2) *n. s. oculus Ch. II, 214.* 3) *visus.*
- بین *imp. v. praec.* 2) *In comp. videns.*
- بینا *part. praes. videns, visu pollens, perspicax.*
- دل — *adi. comp. qui est animo perspicaci, ingeniosus, sagax Ch. IV, 184.*
- دیر *(opp. نزدیک)* *remotus.* 2) *adv. tarde, sero. Burh.*
- دیرینه *adi. diuturnus.* 2) *antiquus, vetus.*
- دیگر *s. دیگر* *alter, alius.* 2) *adv. aliter, alio modo Ch. III, 122. alia vice Ch. IV, 284. amplius, iterum F. 25, 24.*
- a. دین *cultus Dei, religio, fides.*
- دینار *nummus aureus pretio circiter ducati.*
- دیو (دِوَ) *genius malus, daemon F. 20, 20. cf. Rosenzweig Jos. u. Sul. p. 200. annot. 9.*
- دیوار *murus, paries F. 20, 9.*

دیهیم corona regia gemmis ornata, qua Persarum reges utebantur Ch. II, 9. 452.

ذ تذمیر تذکره
a. ذکر commemoratio quae animo fit vel ore, pec. Dei et Divinarum rerum Ch. IV, 165. 2) mentio, narratio.

ر زراز (رہس) arcanum, secretum F. 31, 19. 3) adv. clam, occulto F. 19, 8. Ch. IV, 137.

راست dextra pars Ch. III, 193. 2) adi. rectus, verus F. 20, 17. 3) adv. recte, bene Ch. I, 38. آمدن — gratum habere alqd, contentum esse re c. ب r. Ch. IV, 348. شدن — bene constitutum, felicem, fortunatum esse, favere F. 18, 21.

راستی n. s. rectum Ch. I, 47.

راغ declivitas, pars inferior montis Ch. I, 171.

رام (رام) n. s. pro آرام quies. 2) alacritas, laetitia. Unde بر — comp. laetitiam afferens, exhilarans Ch. IV, 176. 3) adi. obediens, obsequiosus Ch. I, 173. 231.

رامش i. q. آرام alacritas, laetitia. 2) cantus. برن — laetari, delectari re c. از r, Ch. II, 580. — بی sine laetitia, sine agitatione et motu Ch. III, 126.

رامشگر musicus Ch. I, 86. F. 30, 16.

راندن Imp. ران pellere F. 22, 7. propellere, abigere F. 26, 8. Ch. IV, 82. 2) trahere, ducere.

— اسپ equum impellere, stimulare i. q. ire, proficisci; et sine اسپ Ch. IV, 74. — سخن loqui

Ch. I, 15. II, 238. cf. F. 21, 10. *ubi شنیده* pro سخن. — سخن arabice loqui Ch. III, 231.

— دل secum recitare, memoriter pronuntiare Ch. III, 162.

راه *via, iter.* 2) *Sensu mystico i. q. Arab.*

طریق et طریق scil. via ad Deum *Pend.* p. 230. *annot.* 10. 3) *modus, ratio.* 4) *vices,*

ut: — صد centies Pend. p. 263. l. 9. گرفتن — *viam ingredi F. 22, 20.*

راه *comp. devius, aberrans F. 23, 7. 8.*

راهبر *comp. viae dux Ch. IV, 175.*

راه نما *comp. i. q. راه نما Ch. I, 17.*

راه نمون *i. q. راه نما Ch. IV, 12. F. 24, 18.*

راه نمونی *ductus, deductio.* کردن — *ducere, deducere alqm c. dat. p. Ch. III, 110.*

راهی *mancipium, servus pec. viis publicis sternendis vel reficiendis destinatus F. 25, 12.*

a. رای *id quod videtur, consilium, opinio.* 2) *prudencia, sapientia Ch. III, 142. 235. — نیک prudentissimus Ch. IV, 156.*

رای Raj, *nom. Indiae regibus commune, et ex Sanscrito राज्ञ् s. राजन् rex, ortum Ch. III, 43.*

رای Imp. rapere, furari. — زین de equo deicere, deturbare Ch. IV, 229.

a. رحمت misericordia.

رخ gena. 2) i. q. روی vultus. *Burh. Ch. I, 254.*

رخت apparatus, sarcinae, suppellex. — بر بستن sarcinas colligare *met. proficisci. Burh. F. 18, 1.*

رخساره et رخسار gena Ch. II, 310.

رخشیدن fulgere, splendere.

رخش Imp. 2) n. s. splendor. 3) color rubeus, albo mixtus, aut sec. alios color medius nigrum inter et rufum. *Burh.* 4) n. pr. nom. equi herois *Rustemi.* 5) in gen. equus. *Ch. II, 445.*

رخشنده part. praes. fulgens, splendens *F. 25, 11.*

رخنه rima, ruptura *Ch. IV, 216.*

رد (pro. دان) sapiens, doctus. 2) fortis. *Burh.*

رزم pugna, bellum. — آوردن bellum inferre.

رزمساز adi. comp. pugnans *Ch. IV, 123.*

رزمگار i. q. رزم bellum *F. 28, 12.*

رزمگاه n. s. c. locus proelii *F. 28, 1.*

رسانیدن transit. verbi رسیدن q. v. دست رس

رستم Rustem, nom. celebris athletae seu herois
apud Persas F. 30, 14. زالزر — Rustem, Sal-
seri filius Ch. IV, 39.

رستن vel رهیدن (ره) Imp. ره liberari, evadere. 12
Burh. Ch. I, 251. IV, 128.

رستن (ره?) Imp. ره crescere. 2) met. prodire. Ferh.
رستم regula, lex. 2) consuetudo, mos.

a. رسول legatus.

رسیدن pervenire ad alqm. c. بر p. Ch. II, 443.
III, 172. 2) attingere, consequi.

رسیده part. praet. 2) maturus, pubes. — نو nu-
perrime pubertatem ingressus, a. Ch. IV, 335.

رسانیدن transit. v. رسانیدن facere, ut perveniat,
perferre ad c. ب p. vel r. Ch. II, 252. 517. IV, 134.

رشت cubitus, mensura. 2) spithama. رضا

رفتن ire c. ب vel بر loc. et p. Ch. I, 110. 271. 272.
2) abire; et abire scil. e mundo pro mori Gul.
p. 6. l. 14.

c. فرو descendere Ch. IV, 146.

رد imp. 2) In comp., ut: — پیش qui praecedit;
dux, antistes, antesignanus.

ردا part. iens, pergens. کردن — divulgare, di-
spargere F. 30, 12. 2) licitus, dignus, conve-

niens. بون — *licitum esse, decere Ch. II, 345.*

3) *gratus, acceptus.*

رَوَارُو *adv. pedetentim, unus post alium Ch. II, 570.*

رَوَان *part. praes. iens. 2) fluens aqua. 3) n. s. ani-*

ma Ch. II, 519. III, 150.

رَفْتَن *verrere.*

a. رَمَز *aenigma.*

رَمَه *grex pecorum, aut turma hominum. Burh.*

رَنَجِيدَن (रज?) *dolore affici, affligi. 2) aegre*

ferre. 3) irasci.

رَنَج *imp. 2) n. s. morbus, aegritudo, dolor, 3)*

molestia. 4) ira, indignatio. Burh.

رَنَجُور *aegrotus, afflictus Ch. II, 44.*

رَنَك (रज) *color. 2) potentia, vires. Burh. دُورَنَك*

bicolor. — تِغْرِيسِ مَکُولِيسِ tigris maculis sparsus Ch. II, 156.

رَو *et derivata vid. s. v. رَفْتَن*

رَو *s. رَوِي facies, vultus. 2) superficies. زمين*

superficies terrae Ch. II, 7. 3) modus, ratio. Gul. 15. 15

— *cum negat. nullo modo Ch. II, 479.*

— *s. زَرَوِي secundum, ex, pro. ادب ut*

decet, decore Ch. IV, 171. 4) aes.

Cum *آوردَن, کردن, هادن vultum convertere. 2)*

petere, contendere alqo c. ب Gul. p. 26. Ch.

IV, 118. in mal. part. Sam. p. 146. l. 5. c. د

Pend. p. 109. c. سوی *Ch. II*, 451. 463. *F.* 18, 7.
in mal. part. *F.* 22, 4.

ad bellum consurgere, bellum
inire *Ch. I*, 311.

iter ingredi, suscipere *Ch. IV*, 259.
malum afferre, calamitatem
inferre *alci c. dat. p. Ch. II*, 371.

redire, revenire c. ب *l. F.* 28, 4.

se offerre, exhibere *Ch. II*, 438.

biformis. 2) *adv. utrinque Ch. I*, 185.

aqua fluens, fluvius *F.* 23, 22. 2) instru-
mentum musicum *Ch. I*, 86. *F.* 30, 16.

fluvius magnus *Ch. I*, 211.

Rudegi, *nom. poetae celebris Ch. III*, 250.

sol. *Burh.* 2) dies — *adv. die et*
noctu Ch. IV, 161. 3) sors, fortuna *pec. bona*
Ch. I, 236.

adv. hodie Ch. I, 92.

n. s. c. tempus F. 20, 23. *Ch. I*, 55. *aevum.*

2) fortuna *Ch. II*, 364. — *infortunium,*
calamitas Ch. II, 292.

comp. qui interdium videre nequit. 2) pa-
vidus, timidus Ch. IV, 10.

n. unit. unus dies; et adv. die quodam, ali-
quando. 2) victus quotidianus Ch. I, 220. *F.* 27, 25.

*comp 12 **

روشن splendens, lucidus *F.* 22, 20. *Ch.* IV, 194.

دل — *adv. comp.* corde vel animo sereno, laeto

Ch. II, 468. روان — *comp.* 1) animus lucidus.

2) ingenium splendidum, eximium *Ch.* III, 22.

3) vir ingenio splendido, eximio praeditus;

vir doctus *Ch.* II, 52. III, 108. 4) qui est ani-

mo sereno, laeto *Ch.* IV, 2. 46. 5) *adv.* animo

sereno, laeto *Ch.* II, 460.

روشنی *n. s.* splendor, claritas.

روم *n. pr.* Rum, quo Orientales intelligunt re-
giones imperii Graeci et Romani. cf. Rosenzweig

Jos. u. Sul. p. 196. annot. 36.

رومی Romanus, aut Graecus *Ch.* II, 557.

رهیدن *i. q.* راه. 2) *Imp. v.* رستن vel رهیدن.

رها *n. s.* liberatio, fuga.

راهی *vid. s. v.* راه

رهیدن *i. q.* رستن liberari, evadere.

ریختن *(fug)* *Imp. ritz* fundere. 2) effundere.

3) spargere *F.* 26, 2. 4) fluere (*de gemmis largiter sparsis*) *Ch.* IV, 34.

ریش *n. s.* vulnus. 2) *adi.* saucius, contritus

F. 19, 18. *Ch.* IV, 50.

ریهن *et* ریهن praestigiator. 2) ad fallendum

instructus, fraudulentus, malevolus *Ch.* IV, 141.

Sec. Burh. vox ریمین, quae et Ahriman significat, per aphaeresin orta est ex اهریمن. M

ژ et ز

3022 *Quil enna:*

ز praepos. inseparabilis, i. q. آز significans.

زابل Sabul, n. reg. in Perside. cf. F. 30, 18. et quae ibi annotavi.

زابلستان n. pr. Sabulistan i. q. praec. Ch. II, 441.

زاد i. q. آزاد epith. cyparissi F. 19, 27. 2) 3. ps. praet. v. زادن q. v.

زادن (ژان) Imp. زای s. زای nasci Ch. II, 113. 2) parere, gignere.

زاد (3. ps. praet. v. praec.) adi. in comp. natus i. e. filius F. 25, 5.

زاده part. praet. natus, filius F. 27, 1.

زار partic. in comp. postposita locum et multitudinem rei significans, uti: گلزار rosetum. لالهزار hortus tulipis abundans. 2) imp. v. زاریدن q. v.

زاریدن gemere, lamentari.

زار imp. 2) n. s. gemitus, lamentatio. 3) adi. gemens, lamentans F. 31, 3. Ch. IV, 296.

زاري n. s. i. q. زار 2) Ch. II, 514.

زال senex. 2) n. pr. Sal, Rustemi pater, ideo sic dictus, quod mater eum canis prorsus capillis peperit Ch. II, 469. IV, 27.

زالستان *n. pr. c.* Sal Destan, *Rustemi pater, a Destan, patre suo, sic dictus.*

زالزر (*pro* زالزر) *n. pr. c.* Saliser, *Rustemi pater, quo cognomine ob albos capillos et rubeum faciei colorem est insignitus. Burh. Ch. IV, 39.*

زاله (زال?) *ros, pruina Ch. I, 268.*

از آن *i. q.*

زانو (زانو) *genu.*

زبان (*जिह्वा*) *lingua, sermo. —* بر کشادن *os aperire, loqui Ch. II, 246.*

Jul. 15. 2. زبان (جیب زبان) که دانش (Munsterberg)

زبانۀ *flamma ignis. —* بر آوردن *flammam efferre, edere F. 32, 14.*

زبرجد *smaragdi species, de qua vid. de Sacy Chrest. Ar. T. I. p. 267. ed. alt. cf. Ch. II, 559.*

زبون *victus, superatus. 2) debilis, infirmus. 3) pravus, vilis. —* داشتن *a) opprimere. b) n. s. oppressio Ch. II, 42.*

زخم *vulnus, ictus F. 33, 12.*

زدن (*हन्?*) 1) *percutere, verberare. —* کردن *col- lum vel caput praecidere, supplicio capi- tis afficere F. 26, 2. —* چنگی *ungulas iniicere Ch. II, 198. —* درفش *vexillum infigere, proponere F. 26, 10. 2) pulsare, tundere in- strumenta Ch. II, 421. IV, 36. 3) vergere,*

بجان بازند. و. 9. 2.

تیمپان (tympanum) تپیدن

tympanum تپیدن

- inclinare. | ^{فصله} *finan in aben (C. de. ar.)* 2524. — *r. caput retrahere, se avertere a re, relinquere rem* F. 26, 21. 4) *in gen. agitationem quandam et motum indicat, ut: —* ^{داستان} *plaudere alis* Ch. II, 523. — *historiam, narrationem proferre, exponere* Ch. II, 34. ⁵⁴⁴ *c. p. alloqui alqm.* Ch. II, 175. — *consilium animo concipere; c. p. de liberare cum alqo* Ch. III, 71. ^{بازنده}
- c. efferre, extollere. — caput attollere* Ch. I, 171. — *vid. s. v. دار سر بدار*.
- c. caput avertere, retrahere a re c. r. از c. بردن* F. 21, 24. — *gladium stringens i. e. strenuus, fortis* F. 29, 12. — ^{شمشیر} *idem* Ch. IV, 62. F. 18, 20. — *testudinem pulsans, citharista, fidicen* Ch. IV, 36.
- et زر (حیرط) aurum. vid. s. v. نثار* ^{زر آزده} *incurady.* ^{734.} *زراندوده *incurady.**
- aureus* Ch. II, 470. ^{زرینه} *et زرین*
- flavus.* 2) *pallidus* Ch. I, 306. F. 26, 12.
- Zoroaster* F. 19, 6. 20, 24. ^{زردشت} *et زردشت*
- profundus, altus.* 2) *adv.* F. 24, 1. 3) *n. s. profunditas* F. 31, 19. 4) *met. alte penetrare in alqd., accurata inquisitio rei.* *Burh.*
- n. pr. Serir, regis Guschtaspi frater* F. 19, 17. ^{زریر}
- et زرینه* *vid. s. v. زر*.

زیستن *i. q.* زیستن

زشت *turpis, foedus, pravus* *F. 22, 1. 25, 19.*

زعفران *crocus* *Ch. II, 561.*

زلف *cirrus, cincinnus* *Ch. IV, 193.*

زمان *tempus*. — *در* *statim* *Ch. I, 83.* — *هم* *et*

— *هم* *ipso hoc tempore* *Ch. I, 105. 139.*

II, 374. III, 28. زمانی *per aliquod tempus.*

— زمانی *modo — modo* *Ch. II, 183. et 184.*

زمانه *(Arab. دهر)* *tempus pec. longum, saeculum.*

2) *fortuna pec. adversa, infortunium* *Ch. II, 230.*

زمین *i. q.* زمین *Ch. IV, 16.*

زمین *forma apoc. vocis* *Ch. II, p. 41. not. 81.*

زمین *solum, terra.* 2) *regio.*

زن *(جن?) femina.* 2) *Imp. verbi* *زن q. v.*

زند *Sendavesta* *F. 21, 14. 30, 1.*

ستا comenter in librum zij Fakh.

زند *carcer* *F. 31, 5.*

زنده *vivus* *F. 22, 7.* 2) *magnus, ingens, epith.*

elephantis *F. 19, 17.* 3) *i. q.* زندگی *vita* *Ch. I, 282.*

زندگی *seu* زندگی *vita.*

زنگ *(शङ्ख)* *tintinnabulum magnum* *Ch. II, 424.*

2) *n. pr. nom. regionis* *Sanguibar.*

باندک زمان *tempus*
pan 422. 18.

زمین

زمین

زمین

زن

زند

زند

زنده

زندگی

زندگی

زنگ

زنگ

زنگی *n. gent. Aethiops F. 32, 22. 2) niger Ch. I, 198.*

زینهاز *i. q.*

زود *celer, velox. 2) adv. cito Ch. II, 387.*

زور *robur, potentia F. 20, 27. 2) vis, violentia.*

زورمند *robustus, potens Ch. II, 394.*

زه *(زنا) chorda seu nervus arcus Ch. IV, 256.*

زهرة *fel, bilis et vesica felle. 2) met. animus, fortitudo. Burh. F. 33, 14.*

زی *adv. versus F. 20, 12. 2) Imp. v. زیستن q. v.*

زیان *damnum, noxa F. 33, 16.*

ژیان *iracundus. 2) formidabilis, rapax. — شیر*

leo ferox Ch. II, 210. 290.

زیبیدن *ornare, apte disponere. 2) decere, convenire. Unde:*

زیبا *ornatus, apte dispositus. 2) pulcher. 3) bonus.*

زیبندۀ *part. i. q. زیبا. 2) decens, aptus.*

زیر *adv. sub, infra. زیر i. q. زیر Ch. II, 384.*

idem Ch. II, 375. IV, 58. —

زیردست *comp. qui est in alterius potestate; subiectus alterius imperio Ch. III, 62. 152. devictus Ch. I, 246.*

زیرا *propterea, ideo. — propterea quod, nam.*

زیستن *s.* زیستن (जीव) *Imp.* vivere *Ch.* II, 460.

زیین *sella equestris, ephippium Ch. I, 24.*

زیینهار *s.* زیینهار *cautela, securitas Ch. II, 72.*

زیینهار داشتن *in fidem, clientelam recipere alqm c. acc. p. Ch. II, 478.* 2) *Partic. admonendi: cave, praecedente imperativo Ch. IV, 253.*

س

ساچر *a.* incantator, praestigiator. 2) gnarus, peritus *Ch. IV, 217.*

ساختن *facere, conficere. 2) praeparare, disponere Ch. IV, 337.*

ساز *imp.* 2) *In comp., ut: — عیش bene, iucunde, hilare vivens Ch. IV, 77.* 3) *n. s. apparatus quivis, uti bellicus Ch. II, 483.* 4) *instrumentum quodvis. 5) arma. 6) impedimenta Ch. I, 226. 7) commodum, utilitas F. 19, 2. coll. annot. mea ad h. l.*

سازگار *comp. apte disponens rem. 2) adiutor Ch. IV, 233. — نا perturbans, confundens res. 2) dissentiens, discors. 3) vilis, obscurus Ch. III, 208.*

سار *partic., nominibus postposita, magnitudinem, copiam, similitudinem aliamve relationem indicat, ex. gr. کوسار regio montana. گرگسار lupo similis. شاسار regis instar al.*

ساختن *vid. s. v.* *et* سازگار, ساز

ساغی *pocillator.*

سال *pl.* سالها, سالان *et* سالیان *annus F. 20, 1.*

Cum numeralibus iunctum format adiectiva,
quae temporis spatium indicant, ut: — سه tri-
ennis. — صد centenarius. — همده singulis annis,
quotannis Ch. III, 124.

سالار *rex, imperator, princeps F. 20, 25. 24, 22.*
27, 17. 2) dux exercitus. 3) supremus prae-
gustatorum magister Ch. I, 82. بار — princeps
aulae regiae, primus minister Ch. II, 471.

سال *vid. s. v.* ساله

سام *n. pr. Sam, avus Rustemi F. 30, 14. Ch. II, 63.*

سان *lex, mos. 2) modus, ratio. — از آن seu*
— بدین idem Ch. I, 202. III, 238. بسان instar, sicut F. 33,
28. ubi Mohl male با همده.

ساو *tributum, vectigal F. 20, 27.*

سایه (هایا) *umbra.*

ساییدن *terere, atterere F. 22, 3.*

سپاریدن *committere, tradere, mandare.*

سپاس *gratiarum actio Ch. II, 38. 178. 2) laus.*

3) *benignitas, favor. Burh.* داشتن — *gratiam habere, gratias agere alci c.* از *p. Ch. II, 359.*
idem c. dat. p. F. 23, 7.

et ناسپاس comp. ingratus Ch. II, 136. 247.

Burh. exercitus. سپاه *et سپه.* ۱۵۱۸

comp. e praec. et بد (پتی) dux exercitus F. 24, 21. Ch. IV, 16.

comp. i. q. praec. F. 21, 19. Ch. IV, 22.
سپهدار
سپهر
سپهر scutum, clypeus *Ch. IV, 56.*

committere, tradere c. ب p. Ch. I, 250. IV, 63. c. dat. p. F. 26, 6. 2) *calcare viam F. 25, 24.* — کوه پپای *montes peragraré Ch. III, 87.*

viridis, virens, recens. سبز

post hoc F. 25, 24. پس *pone, post. — زين* سپس

pignus, quod in cursus certamine deponitur. 2) lectio, praelectio. Men. دان — *lectionem dare; instruere, erudire Ch. IV, 202.* سبق

levis. 2) celer, velox. 3) adv. cito, velociter Ch. I, 88. II, 454. سبک

vid. s. v. سپاه *et سپهدار* سپه

orbis coelestis, coelum Ch. II, 492. سپهر

albus. سپید (شوت)

سپیده albedo, splendor. 2) *i. q.* سپید albus, de
† vestitu Ch. I, 27. albatu.

ستادن *i. q.* استادن Ch. II, 307.

ستادن et ستدن *Imp.* ستان sumere, capere. 2)
auferre.

ستاره (ستار) stella. 2) horoscopus.

ستام ornatus aureus et argenteus freni et ephip-
pii; phalerae Ch. I, 23. II, 553.

ستان *imp. v.* ستادن *q. v.*

ستایش *vid. s. v.* ستودن.

ستدن *i. q.* ستادن.

سترگنی magni corporis, ingens F. 22, 9. 2) stre-
nuus, fortis Ch. II, 450. 3) iracundus, con-
tentiosus Ch. II, 412.

ستودن (ست) *Imp.* ستا laudare, celebrare.

ستوده laudatus. 2) laudabilis Ch. III, 100.

ستایش *n. s.* laudatio. 2) gratiarum actio Ch. II,
252. گرفتن — a) laudare, celebrare. b) gratias
agere c. بر *p.* Ch. II, 533.

ستور animal quadrupes, pec. equus, mulus et
asinus. Burh. Ch. IV, 9. 96. elephas F. 26, 11.

ستون columna.

ستوه (derivat. videtur a v. ستودن) 1) *adi.* stupefactus, attonitus *F.* 21, 21. 2) *anxius, tristis.*
 3) *impotens Ch. I, 296.* 4) *n. s. a) stupor. b) veneratio, reverentia.* آمدن — honore affici; coli *Ch. III, 129.* 5) *n. pr. Sutuh F. 31, 21.*

ستین pugna, contentio, lis *Ch. IV, 98. 121.*

a. سحاب *nubes Ch. II, 497.*

ساخت *asper, durus F. 27, 8.* 2) *vehemens, arduus, molestus Ch. II, 496.* 3) *adv. admodum, valde Ch. II, 141.*

سختی *duritia, vehementia. 2) res adversa Ch. II, 371.*

ساخن *Burh. verbum. ساخن s. ساخن s. ساخن s. ساخن.*

2) *sermo. 3) i. q. سخنوری eloquentia Ch. III, 242.* دانستن — *eloquentem esse Ch. III, 253.*

— گفتن *verba facere, loqui Ch. IV, 204.* *idem F. 25, 7. — دانستن 2. 258. — دانستن 15. 13. 9. 13.*

سخن دان *comp. dicendi peritus, eloquens Ch. IV, 184.*

سخن گو *comp. eloquens Ch. III, 111. orator ibid. 9.*

سخنور *eloquens, orator. سخنوری eloquentia.*

سر (سراسر) *pl. سرها caput. 2) cacumen, vertex, fastigium. 3) extremum, finis. ماه — ultimo mense Ch. IV, 71.*

a) *ad finem adducere, absolvere, finire F. 26, 5.* b) *transigere tempus Sam. p. 203. l. penult. Ch. IV, 70.* 4)

درویشی

calamitas

ششمین

دانش

زند — *fr. ancha 22*
c - از r. F 26. 24

cogitatio, animus. آوردن — cogitationes dirigere ad alqm, animum advertere alicui c. بر p. *supplini: proscriptio. (2)*
q. 15. 11.
F. 32, 15. cf. annot. meam ad h. l. 5) pl. سران
dux, praefectus Ch. I, 195. F. 28, 16.

Sequuntur composita cum سر.

سر ایا a capite ad calcem, totum Ch. IV, 108. 252.

(سر ایا *vid. s. v.* سر ایا *et سر ایا pro سر ایا n. s. c. ex سر ایا*)

سر اسر a capite ad caput, i. e. ab uno extremo ad alterum; a principio ordine consequenti ad finem Ch. II, 568. F. 26, 15. 2) omnino, prorsus Ch. III, 180. IV, 60. F. 23, 20.

سر اسیمه attonitus, stupefactus. 2) perturbatus. *Burh.*

سر افراز caput extollens. 2) eminent, superbus F. 22, 16. ^{ch 2. 548} 3) opp. زیر دست vir illustris, princeps Ch. III, 152. *سر افراز*

caput demittens caput. ch 2. 319.

سر انجام operis extremum aut exitus rei F. 25, 3.

سر ایتی — finis mundi i. q.

universus mundus Ch. II, 493.

سر انگشت exte'mitas digiti.

سر اهنک primum agmen. 2) vigil nocturnus, satellites F. 26, 17. *ubi fortasse legend. سر اهنک.*

سر اسر i. q. سر اسر Ch. I, 256. II, 45. IV, 77. 258. *5. 9.*

سر زدن (سر زدن) increpatio, obiurgatio Ch. II, 141.

سر سری stultus, demens F. 21, 12. 23.

سر افراز i. q. سر افراز q. v.

^{Reuda 10}
سرکش (سر کشیدن) *refractarius, contumax.* 2)

i. q. سر کردن کش *eminens, superbus* Ch. IV, 75. 280.

سرگشته *vertiginosus.* 2) *attonitus, confusus* Ch. IV, 296

سرمایه *summa capitalis* Ch. II, 336.

سرور *caput, princeps, dux* Ch. IV, 343. ^{سرور}

سرفتن *tribunus, militum praefectus.*

سرای (آراغ) *domus.* 2) *palatium.* ^{آراغ - aethera?}

سرپرده *vel* سرپرده *velum magnum, quo tentorium cingitur.* 2) *ipsum tentorium aut palatium regis.* *Burh.* Ch. I, 129. 149. IV, 9. 42.

سراییدن *canere, cantare, modulari.* 2) *i. q.*

سراییدن *loqui.* *Burh.*

سراینده *part. praes. canens, modulans, canendo recitans.* 2) *loquens, eloquens* Ch. III, 13.

سرخ *ruber.* — زر *aurum purum* Ch. II, 560.

سرد (آرد) *n. s. frigus.* 2) *adi. frigidus* Ch. II, 274. IV, 248.

سروشک *in gen. gutta.* 2) *pec. gutta pluviae et lacrima.* *Burh.* Ch. IV, 342.

سرما *opp. سرما* *frigus* Ch. II, 244.

سرو *cyparissus.* *epith. آزاد libera, procer* Ch. II, 223. Fig. 26.

سراییدن *solium, thronus.*

سراییدن *vid. s. v. سزایدن et سزاوار, سزایا, سزا*

سزیده

سزیدن dignum esse *re c. dat. r.* Ch. II, 398.

2) decere, convenire. 3) deberi کسی را سزد
کنج illi debetur thesaurus Ch. III, 202.

سزا dignus. 2) decens, conveniens, congruus; — نا
comp. a) indecorus. ^{۱۹۴۱. ۱۵. ۱۶.} b) vilis, ignobilis Ch. III, 230.

سزادار *i. q. praecedens* F. 22, 14. 26, 18.

سزائیدن *i. q.* سزیدن F. 28, 17.

سست laxus F. 22, 19. 2) debilis. آمدن — laxum,
debilem fieri Ch. III, 86.

سستی laxitas, languor, debilitas. کردن — remis-
se agere Ch. I, 134. 301.

سفن perforare Ch. III, 252. IV, 287. ar. ^{سفن} ^{در ۱۲۰۰۰ میلادی} ^{در ۱۲۰۰۰ میلادی} ^{در ۱۲۰۰۰ میلادی}

سکال cogitatio. 2) verbum. — بد *adi. comp. mala* ^{calumnias profane} ^{۱۵. 3.}

سکال melitans, malignus Ch. II, 124. 393. F. 19, 21.

سکندر *i. q.* اسکندر.

a. سلاح arma.

سور ungula F. 27, 6.

a. سماک spicae stella, quae est decima quarta man-
sio lunae Ch. II, 305. cf. Ideler Unters. etc. p. 172.

سیند equus pec. rufus, spadix Ch. IV, 134.

سنان hasta Ch. IV, 222.

سند (सिन्धु) *n. pr.* Sind, regio Indiae, de qua vid.

Hist. p. 160. cf. annot. meam ad F. 29, 4.

سنگ lapis, saxum. 2) pondus. 3) met. gravi-
tas, auctoritas.

سنگ خارا n. s. c. saxum durum Ch. II, 303.

سنگ دل adi. comp. qui est duro animo Ch. III, 96.
سنگ دل 15.6

سو et سوی n. s. latus, tractus. — هر — et — هر
undique Ch. IV, 1. — بهر in omnes partes Ch.
I, 218. سوی versus Ch. IV, 311. F. 20, 14. 2)
adv. et praep. a) versus F. 20, 13. ad Ch. II, 272.
b) instar, sicut. Burh.

سوار opp. پیاده eques. شدن — equum conscen-
dere, equitare.

سوختن inflammare Ch. II, 519. comburere F.
23, 23. 28, 20.

سوز imp. 32) n. s. ustio, ardor, fervor Ch. IV, 192.
سوز 15.6

سود lucrum, quaestus, commodum Ch. I, 148.

سودا (pro سوداء fem. اسود) nigra. 2) melan-
cholia. 3) amor vehemens, desiderium Ch. IV, 240

سودن terere viam Ch. II, 332.

سوده part. praet. tersus, fricatus Ch. IV, 96.

سور murus F. 22, 2.

سوز vid. s. v. سوختن.

سوگن (शोक) luctus, moeror Ch. II, 2.

سه (त्रि) tres, tria.

سهراب *n. pr. Sohrab, Rustemi filius Ch. p. 87, l. 2.*

سهم *timor, metus Ch. II, 529.*

سهي *rectus, erectus (proprie de cyparisso alta dicitur) F. 19, 27.*

سی *triginta.*

سیاه *s. سیه (شيام) niger F. 26, 5.*

سیاه گوش *s. سیه — n. s. c. auris nigra (germ. Schwarz-ohr) nomen animalculi, cati magnitudine, quod leonis societati adhaeret, et reliquiis praedae illius vescitur, turc. قوه قولف Ch. IV, 87. Gul. p. 30. l. 18,*

سیاچیدن *parare, instruere. 2) armare F. 31, 17.*

سیر *satur. کردن — satiare, exsaturare Ch. II, 176.*

سیر *saturatus, satur Ch. II, 356.*

سیستان *n. pr. Sistan, nom. regionis in Perside F. 30, 11. et quae ibi annotavi cf. Hist. p. 79.*

سیصد *trecenti.*

سیر *Colaphum duan Ch. 53. argentum. بر — pectus argenteum habens*

Ch. IV, 107. 214.

سیمی *et سیمینه argenteus.*

سیورغ *n. s. c. (triginta avium magnitudinem ha-*

اسف تايش *asf. taish*
 پختن خواهش *pehsh. خواهش*
 دايش *dash*
 سرزنيش *serz-nish*
 پختن خواهش *pehsh. خواهش*
 دايش *dash*
 سرزنيش *serz-nish*

عقاب *aqab*
 عقاب *aqab*

bens) gryphs, avis fabulosa, quae Salum, Rustemi patrem, nutrisse et educasse dicitur. Ch. II, 167. seq. Cf. Rosenzweig Jos. u. Sul. p. 200. annot. 14.

بيابه *biyah*
 i. q. سپاه *i. q. سپاه*

—

affix. in subsp. formandi *ش* *pron. affix. 3. ps. sg., quod praeter dativ. et accusat. in Schahname et nominativum exprimit cf. F. 22, 12. 24, 10. al.*

شاخ (शाखा) *ramus, surculus.* *شاد* *laetus, hilaris.* 2) *adv. Ch. II, 460.*

شادان i. q. شاد Ch. III, 169. IV, 27.

شادکام adi. comp. i. q. شاد Ch. II, 420. 468.

شادکامی n. s. c. i. q. شادی laetitia Ch. II, 484.

شادمان et شادمانه adi. comp. ex praec. et مان (मन् aut मान) i. q. شاد F. 30, 17. Ch. II, 480. IV, 35.

شادمانی n. s. i. q. شادی laetitia.

شادی laetitia Ch. II, 427. 2) adi. laetus Ch. I, 154.

شاداب برزین n. pr. Schadab Bersin Ch. III, 3.

شاره *شاره*
شیره
شیره
شاره
(sec. Burh. sanscr. चिरे i. e. चीर) fasciae capitis magnae et albae species, quae ex India affertur. Ch. III, 179. 2) vestis, Indis in usu.

شان pron. affix. 3. ps. pl. F. 23, 21.

a. شان status, conditio rei.

شاه s. شاه rex, princeps.

شاهزاده *comp. e stirpe regia oriundus, a. Ch. IV, 333.*

شاهفش *vid. s. v. فش.*

شاهنامه *n. s. c. Schahname, carmen epicum de regum Persiae rebus gestis, poetae Persarum antiquissimi opus.*

شاهنشاه (شاهان شاه *pro*) شاهنشاه s. شاهنشاه s. شاهنشاه s. شاهنشاه *rex regum i. e. summus imperator.*

شاهنشاهی s. شاهنشاهی *adi. regius F. 28, 19. 34, 5.*

شاهوار *adi. comp. rege dignus, regius. 2) pulcherrimus, eximius Ch. I, 21. III, 178.*

شاهی s. شاهی *regia dignitas, regnum. 2) adi. regius.*

شاید *vid. s. v. شایستن.*

شایستن *Imp. شاه s. شاه. 3. ps. praes. شاید dignum esse, decere, convenire. 2) necesse esse.*

شایسته *part. dignus Ch. II, 58. 2) decens, conveniens.*

شپ *splendens, fulgurans aurum Ch. II, not. 193.*

شب (क्षपा) *nox. 2) adv. noctu. — دروز — noctu et die Ch. IV, 164. — تاری — in nocte obscura Ch. II, 19. — تیره — idem Ch. I, 118.*

شبهستان *n. s. c. (ex praec. et ستان sansc. स्थान locus) locus ad discumbendum noctu, cubile, cubiculum. 2) gynaeceum Ch. II, 103.*

شنتاب *et شتابان vid. s. v. شنتافتن.*

شستن *Imp. شو lavare F. 23, 11.* ^{دراز جان شستن} *que venuntian. Quelb.*

شش (sex) *sex. شست et شصت (sexaginta) sexaginta.* ^{دل از جان بگرفتند}

شکار *venatio Ch. IV, 79. 2) praeda Ch. I, 297.*

n. s. c. locus venationis. شکارگاه

شکافتن *findere, frangere. 2) findi, frangi F. 33, 14.*

شگردن *venari. 2) praedari, capere.*

شگرف *bonus. 2) pulcer. 3) gratus, amabilis*
Ch. II, p. 37. not. 61.

شگستن *frangere, violare Ch. II, 253. et sensu*
passivo. 2) caedere, profligare exercitum Sam.
p. 152. l. 2.

c. بر i. q. simplex F. 30, 24.

شکستن *fractio, fractura. 2) clades, ruina, inte-*
ritus Ch. IV, 236.

شکن *imp. 2) In comp., ut: — لشکر exercitum pro-*
fligans F. 18, 20.

شکفتن *vel شکفتیدن quod et cum ٓ pers. scri-*
bitur. mirari. Burh.

شکفت *admiratio, stupor F. 33, 26. 2) mirum,*
miraculum, prodigium Ch. III, 32. — ای o res
mira Ch. II, 534. 3) adi. mirus, mirabilis. Burh.

شکفتی *videtur signif. admiratione plenus Ch. II, 472.*

شکن *vid. s. v. شکستن.*

شکوه gravitas. 2) veneratio Ch. III, 124.

شما (युष्मत्) pron. sec. ps. plur.

شمار numeratio. 2) numerus. ۱۲۰-۱۹.

شمشاد Burh. buxus Ch. IV, 348.

شمشیر n. s. c. (ex شمشیر unguis et شمشیر leo) gladius, ensis. manus eripit ealem Gal 15.8. زین — adi. comp. vid. زن s. v. زن.

a. شمع candela Ch. III, 74. ۱۲۰-۱۵

شناختن (ज्ञा) intelligere, scire, nosse. 2) animad-
vertere.

شناس imp. 2) In comp., ut: — ستاره siderum pe-
ritus Ch. II, 540.

شنودن s. آشنودن et شنیدن (शु, शृणोमि) Imp.

شنو audire Ch. III, 238. F. 20, 13. 21, 8. 26, 24. ۱

2) de mente, intelligere Ch. III, 122. 3) de quovis sensu humano usurpatur, ut: gustare Gul. p. 95.

a. شوم laevus, infaustus F. 29, 2. Ch. I, 286.

2) malus, pravus.

شاه cum derivat. et composit. vid. s. v. شاه. ۱۲۰-۱۸

شهر (क्षेत्र) urbs.

شهربار magnus princeps, imperator F. 22, 18.

شهرباری adi. regius, imperialis 2) n. s. regia di-
gnitas, imperium.

↑ مع جمل ۵. ۹۲۶ ۱۵. ۵.
cum facta impetum ferat
علی ال علی.

ا. شهره ^{شهره} celebritas, fama Ch. III, 16.

شید lux, splendor. 2) sol Ch. II, 74. 111. 3)

adi. fulgens, splendidus. Burh.

شیر leo — comp. (löwenherzig) animo leo- F 422. 1. 11.

nino praeditus, ingens animi Ch. II, 129. — مور — lacca v. shab
comp. vir leoni similis F. 26, 28. ch 2. 175.

شیر (شیر) lac Ch. II, 190. خوار — vel خواره — lac fugax, lactus 582.
176.
187.

vid. s. v. خوردن.

شیر ebenus Ch. II, 301.

ص ^ص
ا. صحرا desertum. 2) planities, campus.

صد (ص) centum.

ا. صدا echo, vox Ch. II, 205.

ا. صف ordo, acies. آرا — aciem ornans, in-
struens Ch. IV, 222. صف کشیدن

ا. سندل (pers. چندل vel چندان e sanscr. چندن) Sirium myrtifolium, ligni odorati species
Ch. II, 301. Cf. Fundgruben des Orients tom.
V. p. 372. annot. 31.

ا. صیاد venator Ch. IV, 198.

ا. صید venatio Ch. IV, 159. 2) praeda Ch. IV,
257. کردن — venari Ch. IV, 160.

Handwritten notes at the top of the page, including "a. ... Pent 10" and "a. ... Pent 7".

a. **عندبر** (pro) ambra, odoramenti species.

+ Handwritten notes: "عندبر", "عندبر", "عندبر".

a. **عجب** res mira, mirum Ch. IV, 172. 2) adv. exclam. mirum, mirandum est ibid. 104. stupefactum, attonitum manere ibid. 293

a. **عجائب** pl. ab عجيبه res mirabilis, mirum.

Handwritten notes: "عجيب", "عجيب", "عجيب".

a. **عاجم** barbarus vel coll. barbari, scil. omnes qui non sunt Arabes, spec. Persa vel coll. Persae.

a. **عرق** sudor. — sudare.

a. **عشق** amor pec. flagrans.

a. **عصر** tempus. 2) seculum, aevum Ch. III, 240.

a. **عقاب** aquila pec. nigra Ch. IV, 57.

a. **عقد** nodus, vinculum.

a. **عقل** intellectus, mens.

a. **عمود** columna Ch. II, 301. 2) clava ibid. 470.

a. **عنبر** ambra, odoramenti species F. 20, 5. 28, 28, 21. ubi Mohl vitiose.

a. **عود** agallochum, lignum aloës. F. 28, 20.

a. **عهد** foedus. 2) mandatum. 3) diploma Ch. II, 567.

a. **عيش** vita. 2) victus. 3) voluptas in amore, cibo et potu. ساز — iucunde, hilare vivens. Ch. IV, 77.

ع

غار کافر تغییر غارکافا caverna Ch. IV, 145. *Hand C.*

a. غارت depredatio, direptio Ch. IV, 194. *Hand 13*

a. غافل (غافل) غافل negligens, socors. *Hand 8.*

غایبانه adv. (format. ab Arab. غایب absens, latens)
in absentia, absens Ch. p. 101. l. 9.

غرچه n. pr. Ghartsche, pars provinciae Chorasani,
aliter غرجستان dicta Ch. IV, 65.

غرو arundo Ch. II, 224.

غریدن et غریدن vociferari, rugire F. 33, 10.

a. غلام puer, adolescens. 2) famulus, servus.

غم moeror, sollicitudo, angor. 2) afflictio. *Hand 15. 5.*

خوردن — molestiam perpeti, experiri; affligi.
2) anxium esse Ch. IV, 253.

غمی anxius, afflictus, tristis F. 33, 1.

غنونن dormitare, requiescere F. 20, 16.

غور n. pr. Ghur, regio montana Heratam inter
et Gaznam Ch. IV, 65. *Hand 16. 17.*

a. غیبت studium, aemulatio. 2) invidia Ch. IV, 132

غیظ (غیظ) غیظ *Hand 15. 5.*

- ف
تفویض. فاض. تفاوت. v.
a. فال *omen pec. bonum* Ch. I, 154. قابل. 15
a. فتنه *calamitas, aerumna.* فتنه انگیز. 15. 16. *aerumnae excilay*
a. فخر *gloriatio.* 2) *gloria.* تفاخر. تفخر. 15
a. فدا *redemptio.* 2) *devotio.* فدای تو بادا تن وجان ما
tuo servitio devovemus corpora et animas no-
stras Ch. I, 167. — *devovere* Ch. IV, 264.
فر *et* فر *splendor, magnificentia, maiestas.* 2) or-
namentum. 3) *potentia.* Burh. 15
a. فرات *n. pr. Euphrates, fluvius.*
فرآختن *i. q. extollere, elevare.* فرج. فرج
فرآز *imp. v. praec.* 2) *In comp. pro* فرآز *extollens.*
3) *adv.* (परिच) *supra* Ch. II, 453. 4) *ex adverso,*
obviam. آمدن — *obviam venire* Ch. II, 233. 5)
prope. آمدن — *prope, cominus accedere* Ch. II,
583. IV, 78. *praeced. praep.* ب *cf.* Ch. I, 29.
6) *retro, post.* 7) *rursus.* 8) *Partic. verbis praepo-*
sita, plerumque redundans. — از *rursus.* گشتن --
rursus circumagi de orbi coelesti Ch. II, 492.
فراموش *n. pr. Feramers, Rustemi filius* Ch. IV, 41. 16. 21.
فراموش *pro* فراموش *oblivio.* کردن — *oblivisci* Ch.
II, 379. IV, 302.

فروان ^{فریبه} multus, copiosus, abundans Ch. I, 235. II, 350. 2) ^{فرخ} adv. multum. کم — multo minor Ch. I, 158.

فرخ ^{فرخ} (ex ^{فرخ} et ^{رخ}) felix, fortunatus F. 29, 2. 18

فرخی ^{فرخی} n. s. felicitas, fortuna Ch. I, 154.

فرخنده ^{فرخنده} i. q. ^{فرخ} a quo derivat. videtur F. 22, 26.

فرخندگی ^{فرخندگی} s. فرخنده ^{فرخنده} n. s. i. q. فرخی F. 23, 2.

فردا ^{فردا} (پریهوس?) adv. cras F. 27, 18.

فرزانه ^{فرزانه} (प्राज्ञ et प्रज्ञा) doctus, sapiens Ch. IV, 64.

فرزند ^{فرزند} (प्र + ज्ञात) filius F. 21, 17.

فرستادن ^{فرستادن} (प्र + स्था) Imp. فرست mittere.

فرستاده ^{فرستاده} part. praet. missus. 2) legatus.

فرسته ^{فرسته} i. q. proxime praecedens F. 29, 3.

فرسنگ ^{فرسنگ} parasanga i. e. trium miliarium via, seu duodecim millia cubitorum aut passuum. Burh.

فرشیدورد ^{فرشیدورد} n. pr. Ferschidverd. F. 30, 9.

فرمون ^{فرمون} cum compositis vid. s. v. فرمان.

فرمودن ^{فرمودن} (प्र + मा) Imp. فرما imperare, iubere c. تا ut Ch. II, 163. 433. 461. c. ب p. Ch. IV, 51. c. با p. Ch. II, 539.

فرمان ^{فرمان} (प्रमाण) mandatum. کردن — i. q. فرمودن.

فرمانبر ^{فرمانبر} adi. comp. imperio parens, obediens Ch. II, 562. 2) subiectus.

فرمانبری *n. s. c. obsequium, obedientia F. 25, 10.*

فرمانده *comp. mandatum dans. 2) imperator.*

فِرُو *et* فِرُوْد *adv. deorsum, infra, sub. 2) Particula cum verbis coniungi solita, et quidem فِرُو, si verbum a consonante, et فِرُوْد, si a vocali incipit. Verba cum hac partic. composita sub simplicibus invenies.*

اَفِرُوختن *i. q. فِرُوختن.*

فِرُوْد *vid. فِرُوْد.*

اَفِرُوختن *i. q. افروز q. v. s. v.*

فِرُوْمَايَه *adi. comp. vilis, abiectus.*

فِرُوْمَايَه وار *adi. comp. i. q. praeced. F. 26, 22.*

فِرُوَه *pulcritudo, ornamentum Ch. II, 60. F. 19, 21.*

بِاَفِرُوَه *n. s. magnificentia, potentia. Unde فِرُوَه ²¹⁷ ³¹⁷ ₂₁₇ ₃₁₇ *adi. comp. magnificus, potens Ch. II, 228.**

فِرُوَهَنَك (प्रसंग?) *morum elegantia, humanitas. 2) intellectus, 3) ars, scientia. 4) prudentia, sapientia. 5) praestantia, magnitudo. Burh.*

فِرِيَاد *clamor pec. flebilis ad auxilium implorandum. 2) lamentatio oppressi.*

فِرِيَب *vid. s. v. فِرِيَفْتن.*

فِرِيَدُون *n. pr. Feridun, Persarum rex. 4me 15. 19.*

فروان *multus, copiosus, abundans* Ch. I, 235. II,
350. 2) *adv. multum. کم — multo minor* Ch. I, 158.

فرخ *(ex فرخ et رخ) felix, fortunatus* F. 29, 2. 18

فرخی *n. s. felicitas, fortuna* Ch. I, 154.

فرخنده *i. q. a quo derivat. videtur* F. 22, 26.

فرخنده‌گی *n. s. i. q. فرخندگی s. فرخنده‌گی* F. 23, 2.

فرده *(पर्युत्?) adv. cras* F. 27, 18.

فرزانه *(प्राज्ञ et प्रज्ञा) doctus, sapiens* Ch. IV, 64.

فرزند *(प्र + ज्ञात) filius* F. 21, 17.

فرستادن *(प्र + स्था) Imp. mittere.*

فرستاده *part. praet. missus. 2) legatus.*

فرسته *i. q. proxime praecedens* F. 29, 3.

فرسنگ *parasanga i. e. trium milliarium via, seu
duodecim millia cubitorum aut passuum. Burh.*

فرشیدورد *n. pr. Ferschidverd. F. 30, 9.*

فرمودن *cum compositis vid. s. v. فرمودن.*

فرمودن *(प्र + मा) Imp. imperare, iubere c. تا
ut Ch. II, 163. 433. 461. c. ب p. Ch. IV, 51.*

c. با p. Ch. II, 539.

فرمودن *i. q. کردن — i. q. فرمان*

adi. comp. imperio parens, obediens Ch.
II, 562. 2) *subiectus.*

فرمان بری *n. s. c. obsequium, obedientia F. 25, 10.*

فرمان ده *comp. mandatum dans. 2) imperator.*

فِرُو *et* فِرُوْد *adv. deorsum, infra, sub. 2) Particula cum verbis coniungi solita, et quidem فِرُو, si verbum a consonante, et فِرُوْد, si a vocali incipit. Verba cum hac partic. composita sub simplicibus invenies.*

اَفِرُوختن *i. q. فِرُوختن.*

فِرُوْد *vid. فِرُو.*

اَفِرُوختن *q. v. s. v. افروز i. q. فِرُوْد.*

فِرُوْمَايَه *adi. comp. vilis, abiectus.*

فِرُوْمَايَه وار *adi. comp. i. q. praeced. F. 26, 22.*

فِرُوِه *pulcritudo, ornamentum Ch. II, 60. F. 19, 21.*

بِاَفِرُوِه *n. s. magnificentia, potentia. Unde فِرُوِه ²¹⁷ ³⁰⁴ ₂₁₇ ₃₀₄ *adi. comp. magnificus, potens Ch. II, 228.**

فِرُوِهَنْك *(प्रसंग?) morum elegantia, humanitas. 2) intellectus, 3) ars, scientia. 4) prudentia, sapientia. 5) praestantia, magnitudo. Burh.*

فِرِيَاد *clamor pec. flebilis ad auxilium implorandum. 2) lamentatio oppressi.*

فِرِيَاب *vid. s. v. فِرِيَفْتَن.*

فِرِيِدُون *n. pr. Feridun, Persarum rex. ⁴²² 15. 19.*

فریفتن fallere, decipere, seducere F.23, 11.

فرب imp. 2) n. s. fallacia, deceptio F.22, 21.

افزون vid. s. v. افزونی et فزون, فزون, فزا.

فش instar; particula similitudinis, quae nominibus a fine annectitur, ut: شاه فش regi similis Ch.I, 95.

افکندن i. q. فکندن Ch. II, 173.

فیروزه victoria. 2) felicitas. 3) adi. victoriosus, felix.

شاد comp. victoriae laetitia elatus Ch. IV, 23.

فیل i. q. فیل (س. 22. 16. 22)

ق قامت قیمت نام

قارن n. pr. Karen, athleta celebrer Ch. II, 467.

قبا vestis Ch. II, 415. آهنینه قبا (vestis ferrea)

lorica F. 26, 3.

قد a. statura Ch. IV, 200.

قران a. coniunctio planetarum beneficorum in horoscopo (nempe Jovis et Veneris). 2) felicitas

Ch. IV, 265. 281.

قصه a. res gesta, factum. 2) narratio, historia.

مع القصه formula transeundi: ut paucis dicam, denique Ch. IV, 219.

قنوج (कन्याकुब्ज) n. pr. Kannudsch, urbs Indiae, ubi regia sedes Ch. III, 72. 181.

فقیر paucus Ch. 17. 1. paucus

potentia ۱۳۰۱۲۱۴
habere
۳۰۵۳
۲۱۵
alimentum (قوت) ۳۰۵۳
۲۰۱۳
۲۰۱۳
۲۰۱۳
۲۰۱۳

a. قوی validus, robustus (F. 19, 4.

قبر pix. — جادر velum piceum i. e. atrum sicut pix.

قبرگون comp. picei coloris, piceus de oculis Ch. II, 401.

قبصر (format. ex. lat. Caesar) imperator, rex.

ک et ک
infinitivus in formatione substantiv. ۱۳۰۱۲۱۴

ک pro که in comp., ut: زانک pro که زان Gul. p. 26. 1. 4.

ایدونک pro که ایدون F. 23, 19.

کابل n. pr. Kabul, regio Asiae, quae et کابلستان
appellatur Ch. II, 569.

کاخ palatium splendidum, loco amoeno extru-
ctum, et prospectum pulcherrimum praebens.
(Belvedere). 2) aedificium magnum et altum;
palatium regis F. 31, 24. 3) de nido avis Si-
murgh Ch. II, 305.

کار (cf. कार et कारण a rad. क pers. کردن) actio,
factum, opus. بستن — laborare, agere F. 29, 22.
کار نیست مرا با تو negotium, res تو — idem. 2) negotium, res تو
nihil rei mihi tecum est. 3) i. q. پیشه ars, ar-
tificium, vitae ratio Ch. II, 360. 4) proelium,
pugna F. 26, 26.

کاردار comp. rerum peritus, gnarus. 2) i. q. کاردار
vesirus F. 28, 24.

کار دیده comp., vir usu peritus, usu et exercita-
tione praeditus Ch. III, 100. ۱۷۰۱۹.

کامران *adi. comp.* (persequens, quod appetit) voti compos, felix. *Unde* کامرانی *felicitas F. 20, 8.*

کامثار *comp.* cui omnia ad voluntatem fluunt, prospere procedunt, beatissimus *Ch. IV, 186.*

کامیاب *adi. comp.* voti compos, felix *Ch. IV, 343.*

گام (*rad. गम्*) passus, gressus. گذارن — ingredi, incedere *Ch. II, 458.* نهادن — *idem Ch. II, 94.*

کان *pro* آن که آن کان *in comp. गान* - bos, taurus. *کان = خانه in comp. گانه = persequens, ignarus.*

گاوپیتر *comp.* (bovis imaginem habens) *epith. clavae Feriduni, Persarum regis, quam post eius mortem Rustemus obtinuit F. 33, 10. Vid. Fragmente etc. p. 113. annot. 19.*

گاوَسار *i. q. praecedens F. 20, 7. 29, 7.*

کاوِه *n. pr.* Kaveh, *faber ferrarius, qui Dahhako devicto Feridunum regem constituit.*

کاوِیانی دَرفش *nomen vexilli Feriduni, a Kaveh (کاوِه) fabro ferrario sic dicti. Quod vexillum erat subligaculum coriaceum, quo indutus Kaveh populum commovit, ut Dahhakum crudelem regno expelleret, et ad Feridunum regiam potestatem transferret Ch. II, 22.*

گَه *s. گَه* tempus *Ch. III, 239.* 2) *locus.* 3) *so-* *termin. comp. o. webis.* *آورد گاه* *locus praecelii* *Ch. I, 204.* *گاه بارگاه* *locus aulae regia 24* *52*

گاه *locus ubi passus et membra deponuntur* *locus in consilio* *locus aulae regia* *locus manuum (manus)* *locus famelicus* *locus proles 288-1* *locus habitacionis maris* *locus*

14* *locus praecelii* *locus aulae* *regia 24* *52*

dum, nonnunquam Ch. IV, 218. *cum negat.*

nunquam F. 22, 19. آنگاه vel آنکه a) tunc, tum. ^{decept.}

b) eodem tempore. c) postea. آنکهی tunc, tum ^{simul. ma F. 5. 10.}

F. 24, 27. پس آنکه post haec, dein Ch. II, 397.

473. پس آنکه که postquam Ch. IV, 266.

ناگاه vel ناگه adv. comp. ex improviso, subito Ch.

IV, 277. زناگه idem, ibid. 101.

که ای pro کای.

کبر cultor ignis, magus. — idem مرد Ch. II, 524.

کبود caeruleus, de colore coeli F. 32, 14.

a. کتاب liber.

کتایون n. pr. Ketajun F. 18, 18.

کجا adv. comp. (ex et جا) ubi, quo. 2) quomodo, qua ratione Ch. I, 74. II, 486. 3) i. q. pron. relat. که F. 19, 17. Ch. II, 176. III, 12. et i. q. چه. Burh.

کُداختن liquefacere et liquefieri.

کُداز imp. v. praec. 2) n. s. liquatio. 3) met. angustia animi, moeror Ch. I, 264.

کُداشتن i. q. کُداشتن F. 28, 16.

کُدام Pron. interrog. quis, qualis? F. 20, 11. 31, 19.

کُداشتن v. s. v. et کُداشیدن, کُداشیدن imp. v. کُداشتن ^{templum calcey: ignis F. 39. 7.} آتش کده

گذاردن ^{imp. گذار} transire facere. 2) praestare, solvere. ^{نیزه: نام}
— montem relinquere Ch. II, 416. ^{از کوه پای}

گذاریدن ^{imp. گذار} transire F. 31, 8. ^{بازگشت: trajecit}

گذراشتن ^{imp. گذار} transire flumen Ch. I, 214. 2) i. q. ^{بسی از شمر}

transire facere c. از l. F. 26, 6. c. از r. i. q. liberare. hac infamia ^{ازین ننگ بگذارم ایران زمین} liberem seu levem Iraniae terram Ch. II, 159.

ad regiam dignitatem te perduco Ch. II, 366. — ^{راه} viam, iter conficere Ch. II, 426. 3) missum facere, dimittere c. acc. p. F. 28, 16. — ^{بر دور}

longe asportare, amovere alqm c. acc. p. Ch. II, 164

circulum conficere F. 27, 7. ^{گردن} i. q. simpl. c. ^{بر}

hastam ^{نیزه} — In comp., ut: ^{گذار} imp. v. praec. 2) ^{transire faciens} i. e. torquens, iaciens. 2) ^{hastae mittendae peritus, hastatus vid. s. v.}

گذشتن ^{vid. s. v.}

گذشتن ^{praeterire, transire. c. بر} p. Gul. p. 38.

1. 6. montem c. ^{بر} Ch. II, 222. traicere flumen c. ^{از} Ch. I, 223. 2) relinquere, negligere, omittere. — ^{از فرمان}

non observare praeceptum, legem Ch. II, 536. ^{از}

solem et lunam relinquere Ch. IV, 20. ^{مهر و ماه}

mensuram, modum excedere Ch. I, 90. ^{انداز} i. q. simpl. F. 29, 18. ^{از}

c. i. q. simpl. - - از بوم *decedere ex regione*
Ch. I, 54. - - باطرف *finis transgredi F. 28, 11.*

c. i. q. simpl. 2) *fugere, evitare alqd c.* از *r.*
Ch. IV, 302. 3) *superare alqd c.* از *r.* *Ch. IV, 282.*

گذر imp. v. praec. ^{فعل} 2) *n. s. transitus.* ^{راه} *prae-*
terire, transire c. بر *r.* *Ch. IV, 127.*

گذر i. q. *اگر F. 21, 6.* *Pend. p. 80, 20 9-16*

pro ^{که را} *pro*

گرازیدن cum fastu incedere Ch. II, 93. 471.

گرازان part. praes. v. *گرازیدن.*

a. کرامات pl. a. کرامت virtutes et dona extraor-
dinaria, quibus Deus honorat cultores suos
fideles. Pend. p. 80. Ch. IV, 178.

گران (گر?) gravis, ponderosus; epith. exercitus
ingentis et gravis armaturae Ch. II, 270. 2) *n. s.*
afflictio, molestia Ch. IV, 266.

گرانمایه adi. comp. pretiosus Ch. III, 195. 2) *ma-*
gnae auctoritatis, excellens, praeclarus F. 18,
18. 21, 17. Ch. III, 241.

گران et گرانده latus, ora, margo. 2) *limes, ter-*
minus, finis Ch. I, 179. — تا — *ab uno termino*
ad alium Ch. IV, 308. — از — *idem F. 30, 16.*

بی گران comp. infinitus, immensus F. 23, 16.

گراهِیت (n. a. گره) (a) avca ^{تو} *abhorror, indignatio. 94/1620*

کَرایستن *et* کَرائیدن *vertere, torquere clavam*
Ch. II, 29. 2) se convertere Ch. II, 261. F. 20,
12. 3) inclinare animo, intendere.

کَرای *i. q. simpl. 2) explorare Ch. I, 20. 121.*

کَرَد (*format. a Pers. گردن*) *collum, cervix.*
Unde گردکش i. q. گردن کش F. 29, 17.

کَرَد *terra, pulvis. 2) pulveris nubes Ch. II, 422.*
3) imp. v. گردیدن.

کَرَن *rotundus. 2) n. s. circulus, orbis F. 27, 7.*
ambitus, circuitus F. 20, 2. Ch. III, 128. 3) i. q.
جمع collectio, congregatio. آمدن — convenire,
se congregare c. ب l. Gul. p. 29. l. 13. c. بر p.
se coniungere cum aliquo ibidem p. 23. l. 19.
آوردن — et کردن — colligere Ch. I, 256. III, 25.
شدن — congregari Ch. IV, 83. 4) adv. circum,
circa. بگردان idem F. 29, 17. = گردان

کَرَن *bellicosus, fortis, strenuus Ch. I, 150.*

کَرَدَار (*a verb. کردن*) *opus. 2) continua occupatio,*
ars, artificium. 3) modus, ratio. بگردار ad in-
star, sicut Ch. I, 172. 188. II, 307. III, 136.

کَرَدیدن *vid. s. v. گردون et گردش, گردانیدن, گردان*

کَرَدگار *omnipotens, epith. Dei Ch. IV, 170.*

attollere *supra* 61. 2. - *juridicus* B. N. - انصاف - *francus* R. 87 - امتحان
- *convincere* R. 87 - *definitus* R. 76 - *definitus* R. 76 - *definitus* R. 76 - *definitus* R. 76
- *excubari* - *excubari* - *excubari* - *excubari* - *excubari* - *excubari* - *excubari* - *excubari*
- *exercere* R. 16 - *exercere* R. 16 - *exercere* R. 16 - *exercere* R. 16 - *exercere* R. 16 - *exercere* R. 16
- *collum, cervix* - *collum, cervix* - *collum, cervix* - *collum, cervix* - *collum, cervix* - *collum, cervix*
- *caput praecidit* - *caput praecidit* - *caput praecidit* - *caput praecidit* - *caput praecidit* - *caput praecidit*
- *comp. collum extendens, extollens; super-*
- *bus Ch. II, 153; pl. optimates, proceres Ch. IV, 6.*
- *Imp. facere, agere. شد* - *Imp. facere, agere. شد* - *Imp. facere, agere. شد* - *Imp. facere, agere. شد*
- *quo facto Ch. II, 575.* - *quo facto Ch. II, 575.* - *quo facto Ch. II, 575.* - *quo facto Ch. II, 575.*
- *removere F. 23, 12. 2) aperire portam Gul.* - *removere F. 23, 12. 2) aperire portam Gul.*
- *epistolam F. 24, 17.* - *epistolam F. 24, 17.* - *epistolam F. 24, 17.* - *epistolam F. 24, 17.*
- *caput a corpore dividere F. 32, 16.* - *caput a corpore dividere F. 32, 16.*
- *educere F. 18, 13.* - *educere F. 18, 13.* - *educere F. 18, 13.* - *educere F. 18, 13.*
- *exercitum F. 30, 9.* - *exercitum F. 30, 9.* - *exercitum F. 30, 9.* - *exercitum F. 30, 9.*
- *advocare, arcessere. F. 22, 8.* - *advocare, arcessere. F. 22, 8.*
- *fieri, evadere. 2) se vertere* - *fieri, evadere. 2) se vertere* - *fieri, evadere. 2) se vertere*
- *converti, versari. ne verseris in vi-*
- *cinia illius Ch. III, 128. huc illuc moveri, cur-*
- *sare Ch. IV, 228. — per terram et*
- *agros vagari Ch. IV, 339. Cum r. se avertere*
- *de via declinare, deflectere*
- *in orbem circumagi de coelo. ib. 508.*
- *redire, revenire Ch. II, 339.*
- *i. q. simpl. verti. Cum r. se avertere ab*
- *alqa re, relinquere alqd Ch. I, 56.*
- *part. se convertens de orbi coelesti Ch. IV,*
- *pes vagans, oberrans F. 29, 16.*
- *vertere, convertere;*
- *in orbem circumagere.*

comp. collum extendens, extollens; super-
bus Ch. II, 153; pl. optimates, proceres Ch. IV, 6.
Imp. facere, agere. شد
quo facto Ch. II, 575.
removere F. 23, 12. 2) aperire portam Gul.
epistolam F. 24, 17.
caput a corpore dividere F. 32, 16.
educere F. 18, 13.
exercitum F. 30, 9.
advocare, arcessere. F. 22, 8.
fieri, evadere. 2) se vertere
converti, versari. ne verseris in vi-
cinia illius Ch. III, 128. huc illuc moveri, cur-
sare Ch. IV, 228. — per terram et
agros vagari Ch. IV, 339. Cum r. se avertere
de via declinare, deflectere
in orbem circumagi de coelo. ib. 508.
redire, revenire Ch. II, 339.
i. q. simpl. verti. Cum r. se avertere ab
alqa re, relinquere alqd Ch. I, 56.
part. se convertens de orbi coelesti Ch. IV,
pes vagans, oberrans F. 29, 16.
vertere, convertere;
in orbem circumagere.

ایلمک *i. e. discernere, dignoscere. diiudicare.*
گزارنده *part. prudens, sapiens Ch. III, 10. 249.*
گزند *damnum, noxa. — via periculosa Ch. II, 500.*

گزیبت *vectigal, tributum F. 18, 22.*

گزیدن *eligere, seligere. 2) praeferre c. بر r.*

c. بر i. q. simpl. Ch. I, 25. II, 217. F. 19, 14.

گزیده *part. praet. electus. 2) insignis, praestans.*

گزین *imp. v. praec. 2) In comp. 3) i. q. electus, praestans F. 18, 2. 22, 8. Ch. II, 68.*

کرون — *eligere Ch. I, 55.*

کس ^{قر 15-20} *homo, quidam. هر آنکس که quicumque.*

idem Ch. III, 76.

گستراندن *i. q. گسترودن 2) i. q. گسترانیدن transit. v.*
iubere sterni, expandi.

گستریدن *et گسترودن sternere, expandere. — آفرین*
bona atque fausta apprecari, salutare Ch. I, 110.

گسترودنی *n. s. stratum quodvis, stragulum Ch. II,*
556. III, 70. IV, 61.

گسترده *part. کام — adi. comp. cui cuncta procedunt; cuius optatis fortuna respondet; fortunatissimus Ch. I, 42. III, 139.*

ا. کسوی *Cosroes, nom. commune regum Persiae.*

کُسیختن frangere. 2) frangi, abrumpi Ch. II, 180.

کُسد *imp. v. praec.* 2) *In comp., ut:* — *animum*

frangens, lacerans Ch. II, 380.

کُسیختن *abrumper* ۱۹۰۸. *۱۹۰۸. ۱۹۰۸.*

کُسی valedictio. کردن — valedicere F. 30, 10.

کُش *latus corporis circa axillam aut femur.* 2)

i. q. بغل axilla. *Burh. Ch. I, 96. F. 29, 9.* 3)

imp. v. کشیدن.

کُش *i. q.* که اورا Ch. II, 133.

کُش *imp. v.* کُشتن.

کُشادن *Imp.* کُشا *aperire.* *Imp. kushadan* (ad faciendum, respiciendum)

کُشادن *et* کُشادن *Imp.* کُشا *aperire.* *Imp. kushadan* (ad faciendum, respiciendum)

کُشادن *i. q. simpl.* Ch. II, 122. III, 52. -- سخن *i. q.*

کُشاده *part. praet. apertus.* 2) *met. laetus.* —

comp. corde aperto i. e. laetus Ch. II, 420.

کُشانی *n. gent. format. a.* کُشان *pro* کاشان *Kaschan,*

quod est nom. regionis in Iraka persica. 2) *Co-*

gnomen Kamusi (کاموس), regis Sendschabi F. 23,

15. cf. annot. meam ad h. l. -

کُشت *vid. s. v.* کُشتن.

کُشتاسب *n. pr.* (कुशतसब *cf. Fragm. üb. d. Rel. d.*

Zor. p. 104. not. 1.) Guschtasb, Persarum rex.

کُشتاسبی *n. patron. ad Guschtasbum pertinens.* 2)

habitu affigere
ن: 8. 8. بردار

laboy pulin Rof

frontum praec. 50 - در بجز کشیدن
amplic. H.P. 18. u.

کشیدن (ک) *trahere, attrahere, extrahere; strin-*

Etillere خروشیدن
damum کشیدن
habitu tollere Ch.
2. 184.

gere gladium F. 20, 9. 2) extendere. — صف

aciem extendere i. e. disponere Ch. I, 185. 3) du-

cere exercitum Ch. I, 9. 4) portare, ferre Ch. II, 298.

c. intro trahere, contrahere. 2) c. از extrahere.

caput extrahere ex alq. re i. e. exire Ch. I, 160.

180. 9. دست از دست بردار باز

c. i. q. simpl. educere, stringere gladium Ch. I,

159. 2) erigere, exstruere Ch. II, 299.

imp. v. praec. 2) In comp., ut: — سر افراشته سر

put quam altissime erigens i. e. maximus,

summus Ch. II, 342.

11. کف (ful. i.)
cohibens i. am. huan

a. vola manus Ch. I, 103.

et گفتار vid. s. v. گفتن.

hyaena Ch. IV, 87.

گفتار *loqui, Part. praes. ثوی s. گو (ق) Imp. گفتن*

dicere. 2) Cum aut dat. ps. alloqui Ch. I, 63.

ad verba alicuius respondere Ch. II, 477. — سخن (کس) سخن

respondere Ch. II, 349.

c. باز respondere Ch. IV, 157. 182.

i. q. simplex Ch. II, 51.

dictio, sermo F. 21, 8. et گفتار گفت

(loqui et audire) disputatio Ch. I, 26.

n. s. c. collocutio, sermo Ch. II, 352. 2)

disputatio, contentio Ch. II, 162.

calumniam سخن
verba proferre سخن
loqui سخن
7. 7.

ca. q. q. 3. 9. 11.

13. (copi)

گوینده *part. dicens, loquens.* ۱) orator *Ch. I, 71.*

کفش *calceus Ch. II, 21.*

a. کفن *feralis vestis s. lodix F. 23, 24.*

گل *lutum, terra F. 20, 4.*

گل *rosa. برگ — comp. folium rosae.*

کلاه *quidquid capiti imponitur, uti vitta, di-*
dema, pileus. 2) corona regis. Burh.

کَلَم *opp. خامه calamus scribendo nondum apta-*

tus Ch. III, 225.

کَلَم *et کَلَم grex pecudum. Burh.*

کلید *clavis.*

کليلة *(cf. कलिका) n. pr. Calila. 2) Titulus libri fa-*
bularum, Calila et Dimna inscripti Ch. III, 166.

کم *adi. deficiens, mancus, paucus. 2) vilis. 3)*

adv. parum. وپیش — res minimae et maximae

i. e. omnia Ch. I, 20. 52. 4) Negationi inservit,

ut: گرفتن ستیز — non contendere, rixari Gul.

p. 38. l. 20. cf. F. 27, 6.

کمتر *Comp. et کمترین Superl. minor, minimus.*

2) inferior, infimus *Ch. II, 409.*

گم *adi. amissus, perditus. بود — idem Ch. II,*

503. شدن — a) perdi, amitti. b) dilabi, abire

Ch. IV, 304. کردن — perdere Ch. II, 282. amittere Ch. I, 246. راه کرده — qui viam amisit,

شکافتن

errabundus.

مراودا. *mandari aliquem aliquam* *comp. qui a recta via declinavit, deflexit; errans. Unde*

مراهی *s. همراهی n. s. c. aberratio, error F. 26, 21.*

کمان arcus. آور — sagittarius Ch. IV, 196.

کمان *vid. s. v. گمانیدن.*

گمانیدن *opinari, putare Ch. I, 66.*

کمان *imp. 2) n. s. opinio. 3) suspicio F. 31, 6. 4)*

dubium. بی گمان sine dubio Ch. III, 27. 127. 17.

بدگمان *comp. malae aut falsae opinionis; mala suspicans; malevolus Ch. I, 140.*

کمر *zona, cingulum. بسته — accinctus.*

مراه *s. همراهی et همراهی s. همراهی vid. s. v. کمر.*

کمان

کمند *laqueus F. 20, 2.*

کمند آفکنی *n. s. c. ars laqueos ponendi Ch. IV, 217.*

کمین *insidiae. Burh. Ch. IV, 97.*

کنار *latus, extremitas rei, uti margo, litus, ripa.*

2) *amplexus, sinus (sec. Burh. کنار) در آوردن*

ampecti Ch. IV, 226. 271. گرفتن در — idem Ch. ^{18-7 F}

F. Burh. Surin's ad con. iud. Genes. fam. u. d. l. i. m. a. i. q. u. e. m. d. d. a. c. e. r. i. t.

II, 526. — درگیرا — inuicem se amplecti

Ch. II, 446. در نهادن in sinu reponere alqd Ch. I, 88.

کُنَام locus habitandi, *tam hominum, quam animalium*; lustrum *Ch. II, 200. 304.*

کُنَاه s. کَنَه peccatum, delictum, culpa. — ^۲ *vi*tiis scatens, scelestus, flagitiosus, improbus *Ch. II, 324. 509.* — بی *insons, innocens F. 31, 1.*

کُنَبَد fornix, testudo. 2) delubrum cultorum ignis s. pyreum, *a forma rotunda ita dictum* *F. 19, 24. 28, 23.*

کُنَج angulus *Ch. IV, 151.*

کُنَج thesaurus. ^{۲۵۰۴} *کنجور* thesaurarius *Ch. III, 64.*

کُنْدَاوَر sapiens *Ch. III, 9. IV, 300.* 2) fortis, strenuus, heros. 3) dux exercitus *Ch. I, 278.*

کُنْدَن (کن) fodere, effodere. 2) suffodiendo extirpare. 3) *evellere, avellere.*

c. ۳۱ i. q. simpl. -- ۳۱ funditus perdere, delere *F. 23, 23.* -- *زیب* radicibus evellere *F. 23, 28.*

-- *د* *c. ۳۱ r. abdicare rei F. 34, 4.*

کُنْدَه *part. 2) n. s. fossa Ch. IV, 125.*

کُنْدَش *i. q. کردار occupatio, opificium, ars. 2) mos, consuetudo.*

کُنْدَش *comp. malae, pravae indolis homo Ch. II, 47. de Ahrimano Ch. II, 46. F. 19, 6.*

کُنُون *i. q. اکنون.*

کُنَه *i. q. گناه q. v.*

ثَو et کَو strenuus, fortis, athleta, heros *F.* 27, 14. 28, 10. *Ch.* IV, 116. 2) perspicax, prudens. *Ferh. Sed dissentit Burh. auctor, quum separet haec duo vocabula, primo priorem, et secundo loco posito posteriorem significationem tribuens.*

ثَو s. کَوِی pila; *de fortunae ludibrio Ch.* IV, 188. 2) *Imp. v. گفتن q. v.*

ثَو pro او که.

ثَو et کَوَاه (derivat. videtur a v. گفتن) *testis F.* 19, 28.

ثَوَار pro گوارا digestio *vid. s. v. خوش خوش* فصل در دیالوگ و نامی که در آن است *Sol. W. 174* 5. 6. 1. 87.

ثَوِیال et کَوِیال clava ferrea. *Burh. Ch.* I, 184.

ثَوَاه vel کَوَاه brevis, curtus. *Quel 16. 19*

ثَوَدک infans, puer *Ch.* II, 321.

ثَوَدکی infantia *Ch.* II, 130. pueritia.

ثَوَر وز کور - کور coecus *F.* 26, 11.

ثَوَر onager *Ch.* IV, 85.

ثَوَز cervus, dama *Ch.* IV, 85.

ثَوَس aheni tympanum maius, *in castris et palatiis regum pulsari solitum F.* 27, 23. — *tympanum pulsare Ch.* I, 178. *F.* 27, 25.

ثَوَش auris. گوشیدن *q. i.* — داشتن *Ch.* II, 100.

طالی 18. 13
alapa, i. e. mth.
pratio c دان

comp. خردگوشتر. aves afr. a. habetur Ch. 4. 86. میزان افریقایی دراز
 inauris Ch. III, 177. F. 27, 4.

گوشیدن (शृणु?) v. denom. audire, auscultare. 2) at-
 tendere. توانش

گوشتت caro Ch. II, 516. گوشتت Pen. 10

گوشده angulus Ch. IV, 149. بجای گوشه

گوشیدن allaborare, conari, operam dare F. 33, 16. 9-18

گوفتن Imp. کوب tundere, pulsare. 2) percutere.

گون et گونه (गुण) color. 2) species, genus. 3) میزان افریقایی
 ratio. 2. 401. چه گونه میزان افریقایی
 tali modo Ch. I, 77.

چگونه quomodo. quare. qua ratione? Ch. IV,
 346. F. 25, 6. چند گونه adi. comp. varii generis,
 diversus Ch. II, 238.

کوه s. کوهه Ch. IV, 136. 216. mons. 18
 کوهسار comp. montana regio Ch. II, 211. III, 79. 15

گوهر s. گهر gemma F. 20, 9. 2) substantia. 3) na-
 tura, indoles. — بد malae indolis Ch. II, 322.

کوهه pars elatior dorsi cuiuslibet animalis Ch.
 II, 584. (Derivat. videtur a کوه praeced.)

کوی (पै) pagus, vicus Ch. II, 586.

گفتن i. q. گو. Et گوینده, گویا vid. s. v.

گناه i. q. گناه.

نمود آنکه

۱۱۰ / ۱۳۰ / ۱۴۰

که (किम्) 1) *Pron. relat. qui, quae, quod; aut nota relationis, ut Hebr. אשר Arab. الذى Ch. III, 6. F. 18, 17. 22, 10. 2) Pron. interrog. quis, quae, quid? 3) Coniunct. causal. ut Ch. II, 296. 300. quia, quoniam Ch. II, 338. nam Ch. II, 218. 375. IV, 80. 170. siquidem Ch. IV, 340. (2). 4) In apodosi positum respondet germ. so, dann Ch. II, 374. cf. F. 18, 10. 5) Particula plerumque redundans, et quidem, a) post verba dicendi Ch. I, 18. II. 64. 361. b) sequente تا ut Ch. I, 302. c) ante چه Ch. II, 355. یا — vel یا — utrum — an Ch. II, 243. 244. Sam. p. 16. l. 7. ubi pro vitioso بانی leg. یا نی*

نام که گفته اند

۱۵۰ / ۱۶۰

۱۵۰ / ۱۶۰

که opp. کم parvus Ch. II, p. 27. not. 3.

کمتر Compar. minor. بهترین Superl. minimus.

که pro کوه q. v.

گهر i. q. گهر

کهرم n. pr. Kuhrem, Ardschasbi frater F. 27, 20.

کهن, کهن et کهن antiquus, vetus, tritus.

کهنواره cunae Ch. II, 189.

۱۶۰ / ۱۷۰

کی part. interrog. quando Ch. IV, 328. 2) quomodo Gul. p. 141. l. 3. Ch. II, 315.

کی rex pec. magnus, excelsus, quo cognomine quatuor Persarum reges sunt insigniti, scil.

کی لهراسپ *et* کیکاوس ، کیخسرو ، کی قباد
alii quintum addunt کیومرث *Burh.*

کیانه *et* کیانی *regius* Ch. II, 362. 398. F. 29, 8.

کیا *et* کِیاه *herba* Ch. III, 24. 85.

کیتِی (کلتی) *mundus, orbis terrarum.* *ep. salij ch. 1. 128 2. 110.*

کیخسرو *n. pr. Cosroes, Persarum rex* Ch. IV, 24.

که است *pro* کیست

کیسو *cirrus, cincinnus* Ch. IV, 195.

کیش *fides, religio* F. 22, 25. 2) *vestis lintea.*

Burh. 3) *sordes. Ferh.*

کیمیا *Chimia.* 2) *fraus, dolus.* 3) *pulvis philosophicus per Chimiam paratus, s. ut vulgo lapis sapientum i. e. arcanum, aurum parandi.* 4) *Remedium, quo adhibito mortui vitam recuperant* Ch. III, 86. *cf. اکسیر.*

کین (cf. aff. کین) *particula, quae nom. abstractis affixa adiectiva format, ut: اندوه کین molestia vel animi aegritudine affectus* Ch. II, 348.

که این کین *pro*

کین *et* کینه *odium, inimicitia.* 2) *vindicta.*

کینه ور *adi. infensus, infestus, malevolus.*

کیوان *Saturnus, planeta* Ch. II, 300.

ماتم *luctus* Ch. II, 2.
ماتر (मातृ) *mater*.

مار *serpens*.
مالیدن *vid. s. v.*

مالیدن *fricare, terere*. — رخسارگان بر زمین *fig. se prosternere* Ch. II, 310.
مالش *fricatio*. — دان *i. q.* *atterere, contundere, perfringere* Ch. IV, 214.

مام (nostr. Mama) *mater* Ch. II, 193.

مامون *n. pr. Mamun, Chalifa* Ch. III, 233.

مان *pron. affix. prim. ps. pl.* Ch. IV, 12.

ماندن *manere, remanere* Ch. II, 396. 535.

فرو *infra i. e. infimo loco manere* Ch. I, 33.
2) *stupefactum consistere, vel haerere* Ch. IV, 155. *Burh.*: فرو ماندن بمعنی منتظر باشد که مشتق از انتظار است و کنایه از ملزم شدن و متحیر و عاجز گردیدن هم هست.

مانستن *Imp. man similem esse c.* F. 27, 13.

مانند *adi. similis, 2) adv. instar, sicut.*

بمانند *instar, sicut* Ch. II, 402.

مانند *part. v. praec. similis* Ch. I, 119.

ماه *s. ماس (मास) luna. 2) mensis* Ch. IV, 23. F. 26, 3.

melur timor 12. 10. 11
 carrei (continua) (rehas) 14. 14
 238
 17. 13.

piscis Ch. II, 250. 19. 18
 ماهی (ماهی) (ماهی) (ماهی)
 inclinans, propendens.

sec. Burh. nom. urbis in Hindostan, ubi
 multi fascinatores. Sed cum
 Ch. II, 569. videtur esse nom. comp.,
 plane ut ماجین, et significare magna India;
 nam sine dubio est sansc. महा pro महा ma-
 gnus, quod initio comp. sexcenties reperitur.

(मा) (Capital) caput, summa. 2) quantitas,
 mensura. 3) pretium. = comp. (plenam men-
 suram habens) a) adultus Ch. II, 221. b) dives,
 c) pretiosus Ch. III, 64.

et مبادا ne sit Ch. II, 582. (vid. باد et مباد).

consensus. 2) convivium, compotatio.

a. foculus. — idem F. 19, 8.

particula, quae nominibus praeposita notat da-
 tivum et accusativum, particula vel sequente
 vel omissa, ut Ch. II, 462. coll. annot. ad h. l.
 F. 28, 22. Sohrab p. 167, l. 13.

n. s. mensura F. 28, 12. 2) numerus Ch. II, 556.

n. s. homo. 2) vir (opp. زن femina) Ch.
 IV, 35. 3) adi. strenuus, bellicosus F. 30, 9.

viro conveniens, dignus; virilis, fortis. Unde

bona agi. 15. 11. (ar)
 15. 9. (ar)
 16. 3.

مردانگی *n. s. virilitas, strenuitas Ch. IV, 219.*

مردم *i. q. homo, vir. مردمان. Pent 411*

مردی *n. s. virilitas. 2) strenuitas, audacia.*

مردن *(मृ) Imp. miri ^{میرد 31} ^{۱۶.۵} Ch. I, 281. 2) exstingui*

de igne F. 34, 11.

مردم. m. miri. Pent 411.

مردی *vid. s. v. مرد praeced.*

مرز *terminus, confinia regionis Ch. IV, 3.*

مرزبوم *et مرزوبوم Ch. I, 2. 106. n. s. c. locus in*

confinio. 2) patria, locus ubi quis consistet. Ferh.

مرغ *(मृ?) avis.*

مردک *(format. a مردن ut videtur) mors.*

مشرده *nuntius laetus Ch. II, 10.*

مشره *et مشره cilium Ch. II, 401. IV, 222.*

مشرگان *plur. praec. 2) Ut singularis usurpatur, idem quod مشره praec. significans. Burh.*

مزییدن *i. q. مکیدن sugere, gustare Ch. II, 218. 516.*

مست *ebrius F. 33, 10. مستی n. s. ebrietas.*

مست *aegritudo, moeror, molestia, dolor. Burh.*

مستمند *comp. tristis, miser, afflictus Ch. IV, 196.*

مشت *(मुष्टि) pugnus Ch. I, 300. بمشت آوریدن capere, occupare ibid.*

مو *et* موی *capillus, crinis* F. 53, 25.

موبد *doctus, sapiens.* 2) *antistes pyrei.* 3) *Magorum praefectus. Videtur composit. ex* موبد *pro* موبد *cultor ignis et* بد *sansc. पति dominus. cf. Fragmente etc. p. 118. not. 32.*

a. موقوف *adstrictus, dependens* Ch. IV, 316.

م i. q. ماه. 2) *Part. prohibitiva separab. vid.* م

مه (مहत) *opp. كه.* 1) *magnus pl. optimates.* 2) *princeps, dux copiarum.*

مهتر *Compar. maior.* 2) *princeps, rex.* F. 32, 2.

مهی *magnitudo* Ch. III, 206.

مهين *Superl. maximus et natu maximus* F. 22, 15.

a. مهر *n. act. dicenda dote uxorem in matrimonium ducere.* 2) *dos. مهر در آوردن in matrimonium ducere* Ch. IV, 232.

مهر (मुद्रा) *annulus signatorius* Ch. II, 566. III, 48.

2) *sigillum. مهر کردن — obsignare. مهرست sub sigillo est; obsignatus, a, um est* Ch. III, 141.

مهر (मिहिर) *sol* Ch. II, 244. IV, 20. 2) *Mihr, nom.*

مهر آفکندن *amoni* *unius septem pyreorum, quae Persae septem planetis exstruxerant* F. 19, 25. 3) *amor.* 4) *مهر آفکندن مهرست* *miseratio, misericordia.* *amoni prosequi* *amoni prosequi* *Ch. 2. 25*

مهربان *misericors, benevolus.* 2) *favens, amans.*

بدمهري *n. s. c. malus, funestus amor Ch. II, 519.*

مهان *conviva, hospes Ch. II, 218. F. 30, 18.*

مهي *et مهين vid. s. v. مه.*

مهي *vinum Ch. I, 86. خواره — خورن vid. s. v. خورن*
u. polay. vino (g. anay) 4. 31.

q. v. همی i. q. می

میان *opp. کنار medium F. 22, 26. 2) medium*
corporis, lumbi Ch. II, 224. F. 20, 15. 30, 7.
3) adv. i. q. — در in medio, inter Ch. I, 13.
IV, 116. بستن — accingi cingulo (Kosti) F. 25,
11. — ببسته بر accinctus Ch. III, 236.

میانه *i. q. میان praeced. F. 33, 19.*

میدان *palaestra, hippodromus. جنگ — campus belli Ch. IV, 207.*

میسر *facilitatus. 2) concessus (aDeo) Ch. IV, 270.*

میش *ovis F. 18, 13.*

میغ *i. q. Arab. سحاب nubes.*

میل *inclinatio, propensio, amor Ch. IV, 241.*

میل *milliare Ch. IV, 133. Séc. al. vox pers. Burh.*
stylus q. 19. 9.

مینو *paradisus, coelum. 2) vitrum. 3) smaragdus. B.*

F نامزنگار confusus, perhibens
نامبیار: iugosus
نامشیر: iocundus
نامنگار: nequam
نامکاشنه: integer F 23.3

ن

ن Partic. inseparab. aut نه separab., utraque negativa, non, quae verbi temporibus negativis formandis inservit. نه — نه neque — neque Ch. I, 70.

نا Particula negativa, non. Nominibus aut adiectivis praefixa format composita et respondet Latinae inseparabili in, ut: ناتوان impurus. ناتوان impotens. Talia composita sub singulis nominibus aut adiectivis, quibuscum نا coniungitur, disposita invenies.

نامید pro deplorando
separatim P. 4. و
نامید از رویت شیطان بود
نامید نامی: impurus.
نامی: impotens Ch. 28
نامی: impotens, imbecillus
نامی: infelix, iugosus
F 23.3

نا et نای arundo. 2) fistula.

ناخن (نخ) unguis.

ناز blanditiae vel blandimenta amantium. 2) voluptas, mollities.

نازک tenuis. 2) venustus, delicatus Ch. II, 217.

نازنین blandus. 2) mollis, delicatus. 3) dilectus, a; amatus, a. 4) pulchra puella Ch. IV, 223.

ناظر a. v. انسان که نامی v. (fulo.)
a. v. 15. 10.
ناظر videns, aspiciens.

ناک Particula postpositiva, quae format adiectiva qualitatis, ut: ناخشناک ira affectus, iracundus.

نال et ناله vid. s. v. نالیدن.

نالیدن Imp. نال lamentari, gemere Ch. IV, 164.

— زار gemitus edere, lamentari Ch. II, 386.

ناهید *i. q.* *Venus planeta, et Dea, Graecorum ἀναίτις, quam Persae insigniter colebant. vid. Fragmente etc. p. 109. annot. 7. 2) Nahid, nom. filiae imperatoris cuiusdam F. 18, 17.*

نای *i. q.* *arundo. 2) fistula.*

ناید *i. q.* *نه آمدن ab آمدن cf. annot. ad Ch. II, 299.*

نبد *i. q.* *نه بود non fuit Ch. I, 148.*

نبرد *bellum, proelium Ch. I, 55. 255. 2) adi. fortis, strenuus Ch. IV, 209.*

نبرده *adi. fortis, strenuus F. 18, 19. 25, 14.*

نپشته *i. q.* *نوشتن et نوشته q. v.*

نپید *vinum Ch. I, 94.*

نخچیر *venatio. 2) fera Ch. IV, 82.*

نخچیرگاه *n. s. c. locus venationis Ch. IV, 80.*

نخست *primus (2) adv. primum Ch. I, 39. F. 19, 25.*

نخستین *i. q.* *primus Ch. III, 215.*

نرم *mollis, lenis Ch. II, 407.*

نره *et نره sordidus, deformis, abominabilis F. 21, 1.*

نریمان *n. pr. Neriman, celebrer athleta, Sami pater, ideo سام نریمان Sam, Nerimani filius dictus Ch. II, 227.*

نژاد *origo. 2) stirps, familia.*

tenuis. 2) macilentus Ch. IV, 289.
نزار
نزار ۱۸.۱۵

aut نزدیک (नेदीयस्?) primitus substantivum
fuisse videtur, quia cum praepositionibus con-
iungitur, et significasse propinquitas, vicinia.
2) adv. prope, iuxta, apud, ad. Cum praep.
seu به idem F.22, 13. 29, 19. Ch.I, 29, 32. IV, 64.

نزدیکی n. s. propinquitas, vicinia.
منزل نزار

nebula, vapor Ch. II, 25. not. 8.
نترم

tristis, moestus, anxius Ch. II, 136. IV, 323.
نترند

2) impotens, infirmus Ch. II, 393.

ناسپاس pro ناسپاس vid. s. v. سپاس.

n. pr. Nestur F. 28, 2.
نستور

et نشانند vid. s. v. نشستن.
نشستن

sedere, considerare, re-
siderere. c. بر (निषट्) Imp. نشین
نشستن

loc. Ch. II, 465.
نشستن

conscendere equum Ch. II, 461. Unde n. s.
نشستن

equo vehi, equitatio Ch. II, 26.
نشستن

n. s. sessio. 2) sedes F. 20, 10.
نشستن

sedere facere, iubere
نشستن

imponere in elephantem
نشستن

signare, notare.
نشستن

insidere facere, ascendere iubere alqm in equum
نشستن

gemmis distinguere. F.23, 17.
نشستن

نشان *Imp. v.* نشانیدن. 2) *n. s. signum, indicium*

Ch. II, 225. 3) *vestigium* ^{قر 16. 12} *Ch. IV, 5.* کردن —
signum apponere, obsignare epistolam F. 24, 3.

tibi similis est alqa re c. با r. Ch. I, 64.

بدنشان *comp. malo, infausto signo notatus F. 24, 3.*

نشیم *pro* نشستن (*a v.*) *locus sedendi.* 2) *nidus* *Ch. II, 299.*

a. نصر *n. pr. Nasr Ch. III, 239.*

a. نصیحت ^{monitum} *admonitio, adhortatio.* کردن — ^{Par 13} *monere, hortari alqm c. acc. p. Ch. IV, p. 96. l. 1.*

a. نظاره *spectatio, contemplatio Ch. II, 586.*

a. نظر ^{intuitus, conspectus.} آمدن — *in con-*

spectum venire Ch. IV, 104

a. نعره ^{clamor.} بر داشتن — *clamorem tollere, ede-*

re Ch. II, 425. ~~نعره~~ — *idem Gul. p. 18. l. 4.*

نغر *bonus, pulcer Ch. III, 70. IV, 152.*

نفرین *execratio, maledictio Ch. II, 48.* کردن —
execrare, maledicere c. بی p. F. 30, 23.

comp. cum praep. ب *execratus, maledictus.*

a. نقره *liquatum aurum, argentumve.* 2) *pecunia*

a. نقش *pictura.*

نگاریدن *vel* نگاشتن *pingere F. 20, 6. 8. 23, 23.*

نظر ^{amati} کردن ^{16. 7}

نظر ^{in con-} ^{spec-} ^{venire} ^{Ch. IV, 104}

نغر ⁱⁿ ^{distin-} ^{re} ^{3. 10. 22}

ظاهر دنیا 21. *pulcherrima*

نگار *imp.* 2) *n. s. pictura, picta effigies.* 3) *amata pulcherrima Ch. II, 103. IV, 191. de puero pulcherrimo Ch. II, 110. de puellis pulcherrimis F. 23, 18. کردن — i. q. نگاریدن pingere F. 20, 7. زر نگار adi. comp. auro pictus, distinctus Ch I, 22. نگارنده part. praes. 2) pictor, ornator F. 22, 27.*

نکال *a. poena, supplicium. کردن — punire F. 25, 17.*

نگاه *s. نگاه aspectus, intuitus Ch. I, 124. 2) obser-*

vatio, custodia. داشتن — custodire, servare c.

19. 13. 20. 8. acc. Ch. II, 207. 259. retinere Ch. I, 94.; et

pass. servari Ch. III, 229. کردن — a) aspicere, in-

spicere, intueri c. ب Ch. II, 303. IV, 43. F. 19, 9.

c. بر Ch. III, 230. b) animum intendere Ch. II,

99. III, 3. c) custodire c. بر p. Ch. II, 213.

نگهبان *comp. custos F. 31, 23. 2) praefectus F. 21, 10.*

نگهدار *comp. custodiens, servans Ch. II, 69. F. 22, 15.*

نگریستن *pro نگریستن et نگریدن aspicere,*

16. 10. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

inspicere, intueri Ch. III, 22. 2) attendere,

animum advertere Ch. II, 355. 3) respicere c.

ب r. Ch. II, 202.

نگر *imp. تا نه — vide, ne; cave, ne Ch. II, 257.*

نیکو *i. q. نیکو vid. s. v.*

نگونسار *comp. inversus, deorsum pendens s. vergens*

capite. شدن — collabi, cadere in terram F. 33, 21,

inimicitiam caesar
 63
 249

نکوهش *n. s. (form. a vituperare) vituperatio.* 2) *vitium Ch. II, 403.*

et نکهبان *vid. s. v. نگاه.*

نکبین *pala annuli; quidquid annulo inseritur.*

نماز (*نم:*) *adoratio, veneratio, honoratio.* 2) *obsequium. Burh. — reverentiam alci praestare, venerari alqm. c. پیش p. Ch. I, 30. c. ب p. Ch. II, 534. c. dat. p. Ch. III, 198. F. 24, 6.*

نمودن *Imp. ostendere, monstrare.* 2) *ostendi, apparere, videri.*
in comp. ostendens, monstrans, ut
vid. s. v. راه باز — declaran R. 11.

ننگ *dedecus, ignominia, vitium. Burh.: ننگ بمعنی*
Ch. II, 256.

نو (*نص:*) *Burh. novus, recens Ch. II, 284.* 2) *strenuus, bellicosus, athleta.*

نوئی *n. s. novitas. بنوئی de novo Ch. II, 572.*

نواختن *Imp. نواز demulcere, blandiri Ch. III, 175.*

نوان *part. praes. v. نویدن se movens, cum fastu incedens.* 2) *lamentans, ingemiscens.* 3) *tremulus. Burh. Ch. II, 116. 264.*

نوبت *tempus, vices.*

16 *

Donan Sch 87.1. pag. p. 157.
incipit inchoan F 23.12
Declaran R. 76
explican
viden
negotian
replican
vixan
adoran
a (topo)
aggron
condon: eddy
gel (17.12)
venari
impedan
capen
gacer
manifester
capitular
venire
dicen, simifian
valendam
parparan
contemplar
defecta

نَوَبَهَار *n. s. c. ver novum, de infante recens nato*
Ch. II, 138, 2) n. pr. Naubehar, templum cultorum ignis F. 18, 2. cf. annot. meam ad h. l.

نَوَد (नवति) nonaginta.

نَوَدِر (sec. al. نوذر) *n. pr. Nuder, regis Minutschihri filius Ch. II, 433.*

نُور *lux F. 19, 22.* نور عالم و نور خداوند

نَوَرْدِيدِن *convolvere, complicare epistolam F. 24, 3.*

نَوِشْتِن *et نَبِشْتِن Imp. نَوِيس scribere Ch. III, 213.*
ad alqm c. بر p. F. 26, 22.

نَوِشْتِن *scriptio: 2) scriptum F. 21, 14.*

نَوِشْتِه *s. نوشته part. 2) scriptum, liber Ch. III, 119.*

نَوِيسِنْدِه *part. praes. 2) scriptor, scriba Ch. III, 225.*

نَوِشِين *dulcis. 2) suavis, iucundus.*

نَوِشِينِرَوَان *n. pr. c. (anima dulcis) Nuschinrevan,*
vulgo Nuschirvan, Persarum rex Ch. III, 5.

نَوِيسِنْدِه *et نَوِيس vid. s. v. نوشتن.*

نَوِی *vid. s. v. نو.*

نَه *non, vid. sub ن. Gul 16. 22 17. 15.*

نِه *imp. v. نهادن q. v.*

نَه (नवन्) novem.

نِهَادِن (नि + धा) *ponere, collocare. 2) apponere. 3)*

آغاز بهار و نوشتن
فصل: نوبهار Gul 167 4 23. 12

نهادن meaning poner Sch. I. 56

نهادن: نام

نهادن - apponere

condere *templum* F. 19, 25. — آئین *alqd* insti-
tuere *ibid.*²⁴ — پایه *c. dat. p. munus alci deferre,*
muneri praepondere alqm F. 28, 17. — سوی *c. سر* —
contendere alqo Ch. III, 77. F. 34, 7. — برسر
capiti imponere tiaram Ch. II, 466. — برسر *idem*
F. 28, 14. — روی *vultum convertere, conten-*
dere alqo c. سوی F. 20, 19.

c. i. q. simpl. — بر کف *in manum ponere* Ch. I, 103. ف 27. 25

surculus F. 20, 22. ف 20. 19

absconditus (نهان) *proprie part. praes. v.*
latens. 2) adv. i. q. — در *vel* اندر *in occulto, clam*
Ch. I, 34. 125. II, 538. III, 166. — کردن *abscon-*
dere, celare Ch. II, 538. داشتن *idem* Ch. IV, 340.

abscondere, celare Ch. III, 224. ف 17. 9

n. s. absconditum, occultum Ch. III, 4. 2)
gynaecium. Burh. — جای *idem* Ch. II, 490.

crocodilus Ch. II, 250.

timor, terror, sollicitudo.

arundo, calamus. 2) fistula. Burh.

Partic. negativa non, ne.

plur. نیان *avus* Ch. I, 283. II, 36. IV, 49.

indigentia, necessitas.

بی نیاز *comp. necessitate carens Deus Ch. II, 506.*

نیا *plural. vid. singularem*

نیام *vagina Ch. II, 554.*

نیایش *laudatio, honorum apprecatio, gratula-*

tio. Burh. : بمعنی آفرین و تحسین و دعائی

F. 18, 9. Ch. II,

328. Cum کردن et نمودن fausta quaeque ap-

precari, gratulari alicui F. 24, 15.

نیرم *n. pr. Nairem i. e. Neriman نریمان, Sami pa-*

ter, ideo سام نیرم Sam Nairemi filius dicti Ch. II, 443.

نیرنگ *incantatio, fascinatio, praestigiae. 2) fraus,*

dolus. Unde ساز — comp. incantator, praesti-

giator Ch. IV, 181.

نیرو *robur. 2) potentia ^{مردی که 19} Ch. I, 258. II, 390.*

نیز *adv. etiam, pariter F. 21, 19. ^{Penitus = 60}*

نیزه *hasta F. 24, 25. Ch. II, 564. IV, 215.*

نیزه باز *comp. (hasta ludens) i. q. F. 28, 10.*

نیزه دار *comp. hastam gerens, hastatus F. 27, 3.*

نیزه گذار *vel گزار — comp. (hastam transire faciens)*

i. e. hastae mittendae peritus, hastatus F. 26, 28.

نیک *et نیکو vel نکو bonus, praestans. 2) pulcer*

Ch. II, 111. 3) adv. bene, et نیک valde, multum,

ut: نیک سهلست Gul. p. 179. l. 7.

valde turpis; pessimus Pend. p. 49. l. ult.

نیک نیکو

نیکو نیک

نیک زشت

نیکانامه *comp. boni nominis, celebris, illustris* Ch. I, 98

نیکی *et نیکوئی bonum, probum, honestum.*

دادن *s. v.* دهش *vid.* نیکی دهش

a. نیل *n. pr. Nilus, fluvius.*

نیل *n. pr. i. q. praec. 2) indicum. Burh. 3) adiaceruleus et niger* Ch. II, 422. 13.

نیم *et نیمه (نیم) dimidium.* ^{18. 17} *میدیم*

نیمروز *vel نیمه روز n. reg. Nimrus, de qua vid. Fragm. etc. p. 125. annot. 54. cf. F. 30, 14. Ch. IV, 69.*
نای 13. 1. نئی

و *et و Part. copulat. et.*

وآ *adv. rursus, iterum. 2) Particula verbis prae-posita, respondens Latinor. retro, re, ut و آمدن revenire* Pend. p. 169. 1. 5. 3) *aliquando redun-dat, ut و ارسته i. q. liberatus, liber* Ch. IV, 224.

وآپس *adv. i. q. pone, post.*

وآر *vel ور vox in comp. adhibita possessionem et similitudinem indicans, ut: — امید spem ha-bens. — ^{20. 17} بنده instar servi F. 30, 18. — پیل elephanti ^{نشان و} similis Ch. II, 385. — کی instar regis F. 30, 8.* *نشان و*
طوری وار
نشان و
کوشش

وآرسته *i. q. liberatus, liber* Ch. IV, 224. *وآ. s. v. و.*

وآرسته (وآرسته) واقعند

دستوار affabilis دستوار affabilis دستوار affabilis
 دستوار affabilis دستوار affabilis دستوار affabilis
 دستوار affabilis دستوار affabilis دستوار affabilis

وَأَنْ (cf. aff. वत्, वान्) adi. similis. Burh. 2) pro
 elephantorum custos. B. in comp., ut:

a. وحشی i. q. n. coll. bestia agrestis, fera. وحشیان fera plur. Ch. IV, 91. 173. 2) nom. unit. fera una.

اورا pro Ch. II, 235. 2) i. q. واری i. q. در

Partic. postpositiva similitudinem exprimens

instar, sicut, ut: instar servi F. 29, 9.

pro ولي sed, vero Ch. II, 509. IV, 259.

ليكن vid. s. v. i. q. وليكن

يا Ch. IV, 142. i. q. ويا

vastatus, desertus F. 23, 28. ويران

et ویژه (विशेष) purus F. 24, 25. 2) proprius, peculiaris. Burh. adv. peculiariter, praecipue, praesertim Ch. I, 48.

et شمال similis, par. 2) socius, aequalis F. 19, 2. Ch. II, 502. شمال

campus, planities F. 22, 5. de campo proelii. هامون

munus, donum; et هدیه Ch. II, 92. هدیه

هر (सर्व) quivis, omnis. آن چه — quicumque. آن چه — quodcunque. چه — quidquid *F.* 28, 12. و — uterque. گاه — semper. کجا — ubicunque *Gul.* p. 29. l. 14. نتر — *seq. negatione nunquam Ch.* II, 226. *F.* 27, 15. کس — unusquisque. که — quicumque *F.* 20, 13. 23, 25. یک — unusquisque.

هزار (सहस्र) *pl.* هزاران mille. هزار هزار millies mille.

a. هزیر crassus, magnus, robustus ac durus *F.* 33, 16.

هزیر gratuitus, acceptus, bonus. *F.* 20, 24. 23, 25.

a. هزیمت fuga *Ch.* IV, 8.

هستن *verbum substantivum defectivum, a quo Praesens Indicativi هستی, هستی, هستی etc. vid.*

Gramm. هشتین *causativa qui 16. v.*
هوش *i. q.* هوش.

هشت (अष्ट) octo. هشتاد octoginta. هشتم octavus.

هشتن (ह) ponere, deponere *F.* 22, 22. 2) relinquare *Ch.* II, 568. *F.* 28, 5.

c. فرو laxare. 2) pendulam et promissam demittere *comam F.* 18, 7.

هشمن *et* هشیار *vid. s. v.* هوش.

هفت (सप्त) septem. هفتاد septuaginta. هفتصد septingenti *F.* 31, 11.

هفتده hebdomas. — بيك per septem dies Ch. I, 199.

فلا ۱۹۰۷ ا. م. (۱۹۰۷) *Part. excitandi, commonendi et compellandi age, agedum!* F. 25, 17. 31, 13.

سوليسيتا (سم) simul, una. 2) pariter. *et una,* simul F. 24, 4. 25, 18. — *idem* *contra* *id.* *forma rarior, ut videtur, cum Elif paragogis* pro *Ch. I, 316. not. 215. II, 60.*

i. q. Hamal q. v.

همان (*ex hem et an*) *idem Ch. I, 37. II, 181. 2) item, itidem Ch. I, 122. p. 16. not. 127. II, 418. 563. 3) solummodo, tantum Ch. II, 133. گاه — seu eo ipso tempore Ch. II, 377. F. 28, 13.*

همانا plane *idem. 2) verisimile est, sine dubio Ch. II, 356. 474. III, 132. 3) seq. که i. q. Arab. quasi; ita est, ac si Ch. III, 86. cf. Gul. p. 160. l. 4. من همانا که تقریر این سخن نکردم. 4. „pone me haec non dixisse.“*

همای *Homai, avis optimi augurii, de qua vid. Rosenzweig Jos. u. Sul. p. 189. annot. 14. 2) genus vexilli, in cuius extremitate figura praedictae avis excisa aut depicta conspicitur F. 28, 7. 3) n. pr. F. 31, 13.*

Sequuntur cum composita:

همتا (*ex hem et ta*) *similis, par, aequalis F. 30, 14.*

همچنان (*ex hem et nan*) *eodem modo, eiusmodi*

F. 20, 1. 2) *i. q. Arab.* كونه كذلك *quamvis*
res ita se habeat Gul. p. 30. l. 22. 17.6 18.20. 19.7
همچنین (ex هم ^{16.8} *et* چنین) *huiusmodi Ch.* II, 394.
همچون *plane ut; instar, sicut, tanquam*
F. 23, 15. *Ch.* II, 179.

همخانه *in eadem domo habitans; contubernalis.*
همخانگی *n. s. convictus, coniugium.* — کرون *ma-*
trimonium contrahere Ch. IV, 220.

همدانستان *arcani particeps, conscius alicuius rei*
c. ب r. F. 20, 26. *c. بر r. Ch.* II, 242.

همراه *vel همرة socius itineris, comes.*

همسخن *consentiens, unanimis Ch.* III, 103.

همه *adi. omnis F.* 21, 5. *totus F.* 21, 14. 2) *omnes,*
cuncti Ch. I, 33. 135. II, 425. *F.* 18, 22.

همی *et می Particula verborum temporibus prae-*
fixa aut postposita. vid. Gramm.

همیدون (ex هم *et* ایدون) *semper Ch.* III, 229.

همیشه *continuo, semper.*

همین (ex هم *et* این) *idem Ch.* III, 119. 2) *solum-*
modo, tantum.

هند (سیند) *n. pr. India.*

هندو *n. pr. Indus Ch.* II, 231. *plur.* هندوان.

- هندوستان *vel* هندستان *n. pr.* India Ch. III, 65.
بهندي *adi. indicus* Ch. II, 554. F. 28, 20.
idiomate indico Ch. III, 140.

فَنَر (cf. वनर, वृत्त?) *i. q. Arab. فضل praestantia* ^{Que 17.9.}
quaevis. 2) *virtus* Ch. II, 590. ^{Que 18.10.}

هَنَكَم *tempus.* 2) *adv. tempore* Ch. IV, 71. ^{Que 18.10.}

هَنُوز *hactenus.* 2) *adhuc* Ch. II, 243. ^{Que 16.10. 20. 18.}

a. هَوَا *aër* Ch. I, 50. IV, 212. 2) *aura.* 3) *volun-*
tas, desiderium Ch. II, 413. IV, 79. ^{Page 10.}

هَوْر (سूर्य) *sol* Ch. I, 238. ^{haitya & satya c. n. g. vanus fulg. R 8.}

a. هَوَس *cupido.* 2) *desiderium* Ch. IV, 159.

هَوْش *et* هَش *intellectus, mens* F. 33, 4. 2)
mors, interitus F. 26, 1. ^{insuperbus, naly. sup.}

هوشمند *s. هوشمند intelligens, prudens, sapiens.*

هوشيار *s. هوشيار idem* F. 27, 4. Ch. II, 548.

a. هَوَل *timor, formido* Ch. II, 304.

a. هَوَى *amor.* 2) *cupido.* 3) *voluntas.*

a. هَيِّبَت *timor.* 2) *reverentia.* ^{Page 10.}

هَيْج *et* اَيْج *ullus, a, um* Ch. II, 371. 2) *un-*
quam. Cum negatione a) *nullus, a, um* Ch. II,
101. 178. b) *nihil.* c) *nunquam.*

هَيْچکس *ullus. Cum negatione nemo* Ch. IV, 160.

augustinus
potestas توانایی
incentati مجادوی
sopra auxilio بی چاره‌نهی

259
sapiencia دانایی
pulsio خوی
auctoritas درستی
gentilis زرتشتی
calamitas سختی
eloquens سخنوری
sensus سنجش

comp. (ex ignis et sanscr. pati do-

minus) antistes magorum vel cultorum ignis

F. 34, 9. cf. Fragmente etc. p. 118. annot. 32.

lignum, quod uritur F. 28, 21.

amuletum collo suspensum. بستن — amu-

letum suspendere scil. collo F. 28, 4. 19, 20.

et metaph. dicitur pro mori. Burh.

بستن کنایه از مردن و وفات یافتن است.

afformat. adiect. ignis آتشی

aut, vel, sive.

et یا یا یا

imp. v. یافتن q. v.

mentio. 2) recordatio, memoria Ch. III, 163.

182. a) mentionem facere, commemo-

rare Ch. II, 114. 408. c. از ib. 432. et c. acc.

Ch. I, 78. III, 116. b) meminisse, recordari. ب

Ch. II, 196. - - آفرین q. v. Ch. II,

122. گرفتن — memoria tenere.

comp. donum in memoriam alicuius datum.

2) qui vel quod in memoriam revocat; moni-

mentum Ch. II, 71. 582. III, 212. 215. 248.

adi.comp. memoria tenens, retinens Ch. III, 20.

amicus et amica, amata Ch. IV, 304. 2) socius,

comes Ch. IV, 262. 3) adiutor Ch. I, 163.

refus (کی) گزینش

multicofer
ignis
fuit
hilitar
clausu fletu

253.
focivitas
lufur (باختی باز)
regnum = 17. 18.
punter munditia, navicheter با
malum ch. 2. 109.

magistru.
floribund.
altitudo.
expulsiu.
bonum.
victoria
propulsiu.
dignu.

sapienter
binary
mensuram.

ex arboribus
lignum
amuletum

amuletum
collo
suspensum

et metaph.
dicitur pro mori.

afformat.
adiect.
ignis

et یا یا یا
imp. v.
yافتن q. v.

mentio.
2) recordatio,
memoria

182. a) mentionem
facere, commemo-
rare

Ch. II, 114. 408. c. از
ib. 432. et c. acc.

Ch. I, 78. III, 116. b) meminisse,
recordari.

Ch. II, 196. - - آفرین q. v. Ch. II,
122. گرفتن — memoria tenere.

comp. donum in memoriam alicuius datum.

2) qui vel quod in memoriam revocat; moni-
mentum

Ch. II, 71. 582. III, 212. 215. 248.

adi.comp. memoria tenens, retinens Ch. III, 20.

amicus et amica, amata Ch. IV, 304. 2) socius,
comes Ch. IV, 262. 3) adiutor Ch. I, 163.

refus (کی) گزینش

یارمند adiutor Ch. I, 293.

یاری amicitia. 2) auxilium, favor Ch. II, 354.

یارستن posse, valere Ch. I, 169. F. 21, 5.

یاره armilla Ch. III, 177. F. 27, 4.

یافتن Imp. ^{الزام} invenire. 2) consequi, nancisci ^{کامیاب} ^{موفقیت با بری} ^{consequi} ^{ف. 24}

Ch. I, 186. IV, 350. F. 28, 11.

یاقوت lapis pretiosus coloris rubri, aut flavi, aut caerulei; pec. Rubinus, aliis Sapphirus.

سرخ Rubinus Ch. I, 104.

یال collum, cervix. 2) brachium, unde met. robur, vis, potentia Ch. IV, 28. 3) i. q. ^{رخساره} et ^{روی} facies, forma, statura. 4) liberi, familia. Burh.

یال ثور comp. onagri robore praeditus Ch. IV, 95.

یاور auxilium ferens, adiutor Ch. II, 391.

یباوه amissus, perditus F. 28, 24. 2) ineptus, inanis, futilis F. 21, 23.

یزدان Deus.

یک ^(یک) unus. 2) singulus, solus. اندر دگر — inter se (ineinander) Ch. II, 302.

یکایک singuli Ch. II, 61. 489. F. 33, 15.

یکبار una vice, semel ^{یکبار} idem; vid. s. v. بار.

یکچند aliquot F. 19, 3. 30, 8.

et یکسره (unius capitis) una vice, semel. 2) subito. 3) omnino, prorsus. 4) i. q. تنها so- lus; solum, tantum. *Burh.*

یکه unusquisque *F.* 29, 21.

یک i. q. 2) adv. semel *Ch.* I, 46.

یک یک s. یکی unus post alterum, singuli *Ch.* II,

546. III, 87. ۱۸۰۱۴

یل fortis, strenuus. 2) athleta, heros. *Ch.* II, 117,

a. یمن n. pr. Jemen, pars Arabiae *Ch.* IV, 185.

F. 29, 24.

desperat. ۱۵۰۵.

خونین (آتشین)
دیرینه -ینه
بلاستی
ناصحی
لایق
ا. ا. ا. ا.
optum ridem
blandig
fulcer
primy
humidy

A N N O T A T I O N E S.

P. 24. vers. 303. Sensus est: „non licebit postea illi quidquam in hoc mundo sperare, siquidem Graeci erunt (incolis Persiae) loco Dhahhaki, minime vero loco Dschemschidi.“ Poeta hoc versu Dhahhako, Persarum regi crudelissimo, opponens Dschemschidum, regem iustissimum et benignissimum, Darium milites suos sic alloquentem inducit: Quicumque vestrum in hoc proelio militem ignavum se praebet, suae tantum salutis rationem habens, illi in hoc mundo nulla spes reliqua est, siquidem Graeci Persas devictos nequaquam leniter tractabunt, ut Dschemschid, sed Dhahhaki instar omnem saevitiam in illos exercebunt. Cf. de utroque Persarum rege *Malcolmi Hist. Persiae* vol. I. p. 10. seq. vers. germ. *Spazieri*. — Ad metrum huius versus quod attinet, legendum est جمشید^w, ut impressimus, non vero جمشید^o. Utraque pronuntiatio vera; est enim vox composita e جم^o *rex*, quod pronuntiatur جم^o et جم^w, et adiectivo شید^o *clarus, fulgens*, quo et alia nomina sunt composita, ex. gr. خورشید de quo v. Glossar. nostr. s. v.

P. 42. v. 203. Wahlius pro نیکی et بوش false legens تنکی et نوش, versum non intellexit, quum vertat:

„*Es lohnt' ihr (i. e. avi) Jesdan die Gabe vom
dürftigen Mahle,*

Dass forthin sie reichlich an Vergeltung genoss.“

Dicit poeta: „*Deus gratiam exercuit* (verbote-
nus: donum bonitatis dedit) scil. servando vitam
infantis Sali, a patre expositi. Alterum hemist.
de Salo infante intelligendum; ad verbum signi-
ficat: „*ille (scil. Sal.) existentiam obtinuit in prae-
destinatione; i. e. Deus ab omni aeternitate de-
crevit, Salum non esse periturum. Legendum*

بَوش, quod secundum *Ferh. et Burh.* significat
i. q. Arab. تقدیر *praedestinatio, fatum.* V. Glos-
sar. nostr. s. v.

P. 49. v. 283. Hoc versu poeta dicere videretur: „*quum tam iniuste agas, ut dona, a Deo tibi ipsi oblata, reprehendas et repudiare studeas, creatori quoque ideo irascaris, quia corpus tuum quovis die novum vigorem accipit.*“

Male Wahl:

„*Hinfort verzage nicht an dem Schöpfer, wird
täglich doch*

Mit neuer Farb' dein Körper erfrischt.“

P. 50. v. 299. Observandum, in secundo hemist. contra regulas contractionis legi نباید pro نیاید, quam licentiam apud alium Persarum scriptorem me reperire haud memini. Regula haec est: si verbo, littera ۱ incipienti, praefigitur particula نه prohibitiva, ۱ mutatur in ی, littera * particulae نه prorsus neglecta. ex. gr. نیفکند pro نه افکند; si autem verbum litt. ۱ geminata, seu

signo Medda affecta incipit, unum duorum Elif transit in ی, alterum immutatum servatur; ex.gr. نَه آمد pro نیامد. Idem valet de particulis به et م verbi temporibus praefixis. Vid. *Lumsdeni Gramm. Persic.* Tom. I. p. 84 et 85. Eadem licentia in Schahnamii fragmento, *Sohrab* inscripto, occurrit p. 180. v. 5. سپاس از خداوند چرخ | که نامد بجانن زدشمن گزند نیامد, ubi نامد pro vulgari نیامد, quod et versu proxime praecedente legitur. Cf. *ibid.* p. 182. l. 5.

P. 62. v. 461. Quam initio secundi hemist. legis, particula م saepe praepositur nominibus, quae post se habent aliam particulam ل dativum et accusativum indicantem. Quin Lumsden, et qui illum sequuntur grammatici, nostrum م nunquam usurpari contendunt, nisi sequente particula ل. V. *Gramm. Lumsdeni* T. II, p. 539 et 540. Quod falsum esse, non solum ex hoc loco facile evinci potest, sed etiam ex pluribus aliis, ubi م per se solum occurrens plane ut particula ل notat dativum et accusativum. Cf. *F.* 28, 22. *Sohrab* p. 167. l. 13. et Gloss. nostr. s. v.

P. 65. v. 515. Totus versus pro parenthesi habendus; nam, qui proxime praecedit, v. 513, intime cohaeret cum versu sequente 517. In secundo hemist. observa ellipsin locutionis هنگام پستان شیر, „tempore mammarum lactis,“ quae sic explenda: هنگام مزیدنش پستان شیر, ut sensus sit: „Carnem sugit tum, quum sugere deberet lac mammarum.“ Bene Wahl:

„ — — — er nagt rohes Fleisch von Zeit an,
Wenn Säuglinge saugen der Mutter Brust.“

P. 82. v. 195. De Sacy vertit; „Il se revêtit d'un habit de grand prix, et retourna en hâte se présenter à la cour de Nouschiréwan.“ et in annot. ad h. l. dicit: „Je n'ai aucune autorité pour traduire le mot دستی par *habit*; mais la suite des idées l'exige absolument.“ Equidem nullus dubito, quin poeta vocabulo دستی h. l. re vera indicare voluerit *plenum vestitum seu ornatum*. Quae quidem interpretatio nititur auctoritate lexicī Burhani katiu, cuius auctor vocem دست inter alia et significare dicit: *omne quod plenum, perfectum est, cui nihil deest*; exempla affert: دست رخت i. e. *apparatus perfectus*, a mantile usque ad subligaculum omnia complectens; دست سلاح *plena, perfecta armatura*, scil. a galea usque ad ocreas; دست خانه *domus perfecta*, in qua nihil desideratur, a scamno et cubiculo usque ad stabulum. Verba sunt: دست چيز تمام را هم می گویند همچو دست رخت یعنی از منديل تا شلوار و دست سلاح که از خون تا موزه آهنی باشد و دست خانه که از نشیمن و خوابگاه تا طویل باشد و هر چیز که اجتماعش در آن امر لازم بود. Eodem modo دستی hoc versu interpretandum; nam دستی cum ی unitatis, quod idem est ac دستی جامه, elliptice positum esse pro دست جامه seu دست i. e. *plenus vestitus seu ornatus* non solum e versu proxime praecedente

facile intelligitur, quo medicum Barsui e thesauro regio nil aliud quam vestem regiam ele- gisse dicit poeta, sed etiam ex hoc ipso versu, quo illum re vera talem vestem pretiosam in- duisse narratur.

P. 87. v. 2. Singularem ellipsin offert se- cundum hemist. همی آڭهی یافتندش بچین Male Kosegarten: „(Sie) *Durchspähten rastlos bis gen China hin*“; nam آڭهی یافتن non significat *durchspähen* sed *nuntium accipere, certio- rem fieri*, et pron. affix. ش, quod in vertendo plane omisit, ad hostem referendum, et pro دشمن را positum est. Ad verbum igitur significat: „*Nuntium ac- ceperunt, illum (scil. hostem) in Sina*“; quod sic explendum: همی آڭهی یافتند که دشمن بچین گریاخته: ut sensus sit: „*Persae nuntium acceperunt, hostem ad Sinensium regiones effugisse.*“

P. 93. v. 105. Difficultatem afferunt verba هفت اقلیم لعبت بربری, quae in lexico Persico لعبت بربری نام دوائی است که بزبان اندلس سورناجان وبلغت مصر عکنه خوانند و آنرا لعبت بربری هم گویند و فقاغ آنرا یعنی شکوفهء آنرا بتنازی اصابع هرمس و آنرا حافر المهر بفتح میم خوانند و بعضی گویند اصابع هرمس برش آن است نقرس را نافع باشد Unde sequitur لعبت بربری vel, ut Arabes dicunt, لعبة بربری significare plantam quandam, quae ex Africa affertur et a Graecis *έρμοδάκτυλος* (اصابع هرمس), ab Africanis autem سورناجان appellatur. Avicenna in tractatu de medicamentis simplici-

bus inter alia et hanc plantam commemorat *), et in lexico Persico, supra laudato, illam contra arthritiden adhiberi diserte dicitur. Sed neque de medicamento, neque de vi medica plantae hic sermo esse potest; nam poeta dorcadem pulcerrimam describens, sine dubio floris egregii et nitidi huius plantae formam exteriorem aut adspectum in animo habuit, cui dorcadem hoc versu comparat. Hemistichio proxime praecedente venatores *dorcadem* conspexisse dixerat, hoc versu statim sese corrigens pergit: „*dorcas autem? imo vero etiam* (flos egregius, quem vocant) *Luabeti berberi* etc. Kosegarten, quid لعبت بربری significet ignorans, male vertit: „*Kein Reh, das Knechten Spielwerk wäre*“ etc.

*) Opp. Med. I, 200 t. et 556. 52. II. 133. 8.

EX OFFICINA CAROLI GEORGII.

E R R A T A
ante lectionem corrigenda.

Pag.	1	vers.	5	leg.	آهنک
»	3	»	27	»	سپیده
»	5	»	55	»	روزگار
»	9	»	116	»	پیگار
»	10	»	129	»	پرده‌سرای
»	11	»	141	»	بیدار دل
»	—	»	146	»	بر <i>pro</i> بد
»	—	lin. penult.		leg. 84)	C. P. بر
»	12	vers.	149	leg.	پرده‌سرای
»	14	»	179	»	گرانه
»	19	»	246	»	گم
»	23	»	300	»	بر و بوم ایشان
»	—	lin. ult.		»	202) W. ایران
»	24	vers.	304	leg.	جمشید
»	—	»	307	»	بر خاستند
»	42	»	200	»	کروه
»	—	not.	86	»	et <i>Kuruh pro Ghuruh</i> و گروه
»	47	vers.	258	»	و بر جستنش
»	54	»	346	»	بی آزار
»	58	»	412	»	ندارم
»	62	»	473	»	آنکه
»	64	»	503	»	بویهء
»	66	»	529	»	و بویهء

Pag. 79	vers. 141	leg.	شاه
” 90	” 55	”	زر
” 95	” 149	”	گوشه
” 96	” 163	<i>pro</i>	گريزنم <i>et legi potest</i>
” 112	lin. 17	}	<i>pro a rad. leg. a verbo</i>
” 120	” 6		
” 123	” 1	leg.	آويختن <i>Imp. آويز</i>
” 130	” 19	”	هميشه
” 137	lin. ult.	”	پزشک <i>et</i> پزشک
” 151	” 9	<i>pro radicem leg. verbum</i>	
” 173	” 16	leg.	<i>a verbo</i> خوردن
” 182	” 17	”	رد
” 197	” 19	”	<i>extremitas</i>
” 198	” 15	”	سرخ
” 204	” 22 et 23	leg.	<i>contendendo</i>
” 209	<i>ante lin. 14</i>		<i>inserendum:</i>
			<i>a. عمر et عمر</i> <i>vita, vitae tempus. Ch. IV, 275.</i>
” 244	lin. 21		<i>post epulis add. Ch. I, 85.</i>

(cursum current) = velocius current ; felianna ch 4. 117.
(بویا بوی) (بوییدن)

comp. anxiety : q. تا خاری comp.

comp. adj. propri. با : intelligens باقرین

el prop. termin. : pelem, peho . گفتار
ادج - ار
~~factus~~

compar. & factus. دوست دوست

lpe de pitalis que 15.2 = نوید

factus : ab ac. رقص factus son

el absp. un. : regis, et imperium
adj. qual. - 5

17.21 منت تا پادشاهت
16.14 : invet. from prof. : que
18.5 : inf. lcp : گفتار او

ای برید دست من

دشمنه بوم نامه را بزبان پارسی
خوانی او را هستم در شهر کورتون

اگر نه توانی
تواندن او را
امکان نه
بلرید

و خورم نان را بشیر و می بسیار بسیار
و همان خورم چشم برای گشتای سر طر برک

که است چون ابلتست چون فرزند شتر دانه

باران بسیار بر آه در رسید و بفریده است

بر ما و رسید بوم چون درج نگشوده است

از آب شب ففت بوم فکو نیم در طر

ونیک و بوم امروز شادان و خندانان

اما تو چه سازگی ^{تو نه نشسته بوی}

بخوان و خوانی در نامه پولوس سوری

گر بنیتوس تا کنی دود در سر او

بخش و اناریوس را بنشیند بر سر

ها امروز چون در از بخت است و ندانم

اگر از خانه نوانیق آمدن اگر نه

باز به ام سوی ترا در وقت که

تفریحی آبار برید خطا

الله اعلم

778.4: FIR

